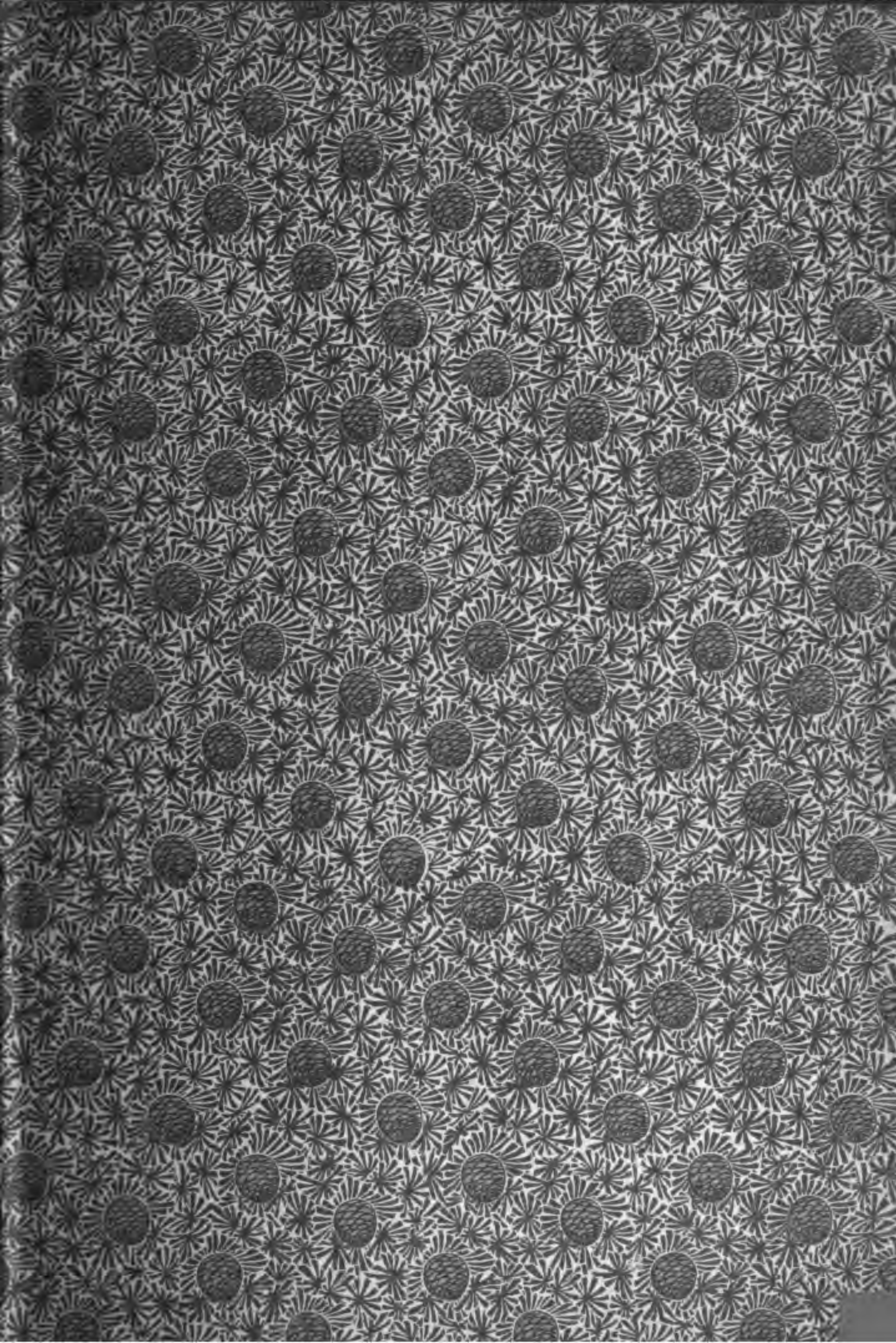
Ove Ansteinsson

DET RØDE VÆLDE

5,65

DET RØDE VÆLDE

OVE ANSTEINSSON

DET RØDE VÆLDE

ROMAN

KRISTIANIA
FORLAGT AV H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1912

Printed in Norway

NATIONALTRYKKERIET — KRISTIANIA

FØRSTE BOG

JOHAN MAGNUS BEILEGÅRD

Toget rullet fort fort ned gjennem flate slette Bygden og gjorde slett ikke videre Støi av sig længer. Bare litt Klappring under Hjulene, en liten Rist nu og da, så Passagererne dulltet venskabelig på hverandre. Messinglampen under Kupétaket skallv og ringlet litegran, og Lokomotivet prustet og fræste der foran. — — — Det bar lett og lystig nedover Flatbygderne.

Og for hvert Minut kom de nærmere Byen — hans Hjemby!

Han krøp likesom tættere ihop, der han sat og klæmte sig længst ind i Kupéhjørnet, og han kjendte en besynderlig Angst, en uforklarlig Rædsel, som fik ham til å krympe sig sammen og stirre med vidt opspilet Blikk. Han koldsvedet på Hænderne og frøs indvendig, endda det var nokså varmt i Kupéen.

De Passagerer som sat der, var de samme som hadde været med helt oppe fra Dalen, når undtoges de to Kjærringerne, som var kom-

met på like heroppe, og en Gårdbruker fra en av Bygderne omkring hans egen By. Han var nok en av Storbønderne omkring Narrefoss han — Johan Magnus hadde ofte set ham nedi Byen. Og han sat og kjendte stor Respekt for Gårdbrukeren.

Og Gårdbrukeren sat trygg og tykk og velklædt med et koldt og utilnærmelig Blikk og Antydning til et lite spottsk Smil i det kortklippte Skjægg.

Kanske han visste hvem Johan Magnus var. Hele Byen kjendte Johan Magnus Beilegård. Det kunde jo være, at nogen av dem som hadde færdedes der til daglig, også hadde hørt snakke om ham. Akkurat smigrende var det vel ikke — skjønt — skitt!

Han hadde gåt og skrytt dem fulde dernede i det elendige Avhull av en By — skrytt, så han trodde det selv! Han hadde fortalt om store Værker, han hadde under Arbeide, de skulde komme ut paa Landets største Forlag da og da, de skulde opføres paa Nationalteatret i indeværende Sæson. Og Johan Magnus Beilegård skulde bli en stor Mand.

Jogu, trodde han det selv jo! Naar allt kom til allt var Johan Magnus det eneste Menneske han fik til å tro på det, han skrøt!

For det gik slik for sig: Johan Magnus gik og tumlet med svære Planer, der vrimlet alltid av nye Idéer i hans Hode. Og hvergang han hadde fåt en ny, så hadde han ikke Ro på sig: han måtte ut og fortælle det! Til Gud og allė! Den første han traff! Men når han fortalte det, var allt gåt i den aller beste Orden, da var det ikke Planer længer. Nei Idéen forelaa fuldt realisert, der var bare igjen de og de rent formelle Omstændigheter: Nu var Stykket antat ved Teatret, Rollerne var utdelt, de prøvet hver Dag. Jo oftere han fortalte det, dess sikkrere blev han på, at slik og slik var det, det kunde ikke være anderledes. Da det endelig gik op for ham, at han hadde jo ikke skrevet en Linje endda, da var det han, som kjendte enslags generende Forbauselse over at det virkelig allikevel ikke forholdt sig slik som han hadde fortalt det.

Men han levet på dette. Han blev het av Glæde. Han løi sig fra Stemning til Stemning og gik i en eneste Rus.

De lo av ham dernede i hans Hjemby, de trakk paa Skuldrene. Hvor han stod og gik stakk fete Besteborgere Hoderne sammen og kaldgliste. Gatepøbelen hylte efter ham. Ja om det så var noget så åndsfattig og flatt som

Butikrotterne, så syntes de de kunde ha Johan Magnus tilbeste. Nogen hadde medlidende Kaldglis å spandere, andre følte oprigtig og dydsiret Forargelse.

Nå — det var ikke alle det var git å kunne vække litt ærlig Harme i sit lille Samfund!

Forresten hadde Johan Magnus skrevet Digte og Fortællinger i Aviserne dernede. Og dem hadde mange rost. Ja, han for sin Del turde freidig påstå, at meget av det var likeså godt, som en hel Del av det de store Digtere hadde skrevet. Mere beskeden var ikke han!

Kanske Gårdbrukeren derborte hadde hørt hans Navn nævne i Forbindelse med det.

Forresten —: hvad Fanden raget det ham, enten Gårdbrukeren kjendte ham eller ikke kjendte ham! Hvad angik denne selvgode, halvkultiverte Fettkladd ham! Han hadde vanket mellem fete forhenværende Handelsbetjenter nede i Narrefoss By og lært sig til litt medborgerlig Foragt. Se bare den Måten han holder Cigaren på!

Bare vent! De skulde nok en himmelhøi Dag få opdage, at det ikke bare var Skryt med Johan Magnus Beilegård! Bare vent dere små fete kaldflirende Småborgersjæle!

Og han rettet sig et Øieblik, sat rank og

spændstig og lot Hånden gli gjennem de lange gule Lokker.

Men bare et Øieblik — så sank han sammen igjen, der gik et Kuldegys gjennem ham, og han sat fattig, liten og fortrykkt som før, med Angsten stirrende i Blikket.

Han så sky bort på Gårdbrukeren.

Men han sat bare og stirret tomt ut i Været og ventet på at Reisen skulde være forbi. De to Kjærringerne var nok også blit kjede — de pratet ikke længer. De sat tause hver med sit alle i Kupéen. Den vesle Messinglampen under Taket ringlet, den lyste dårlig og blafret, så det ikke på langt nær var lyst nok, og der lå en blå Skådde av Tobaksrøk over Kupéen.

Og Johan Magnus sat og krøp sammen i sit Hjørne. Nu og da trakk han Gardinet tilside og så ut. Men Mørket derute, det lille Guffs av Kjølighet bak Gardinet gjorde bare endda mere angst. Han sat og stirret med opspilede Øine.

Det var temmelig mørkt og rent høstlig, endda det ikke var mer end i Begyndelsen av September. Her og der glimtet Lys, hyggelige små Lys, som kom og forsvandt, kom igjen og gled bakover for å bli avløst av andre. Nu og

da fløi også et stort oplyst Vindu forbi — så nær, at en så, de bevæget sig indenfor. Og Trær blev til mørke Striper, idet de fløi lynsnart den andre Veien. Der glimtet Sjøen frem — Toget løp langs den en god Stund, og det sken grålyst på den med en Glans som på Buken av en Fisk. Nu blev den borte bak et Skogholt — dér glimtet det igjen nede mellem Løvet. Blev borte pàny.

Og Toget rullet rullet — som på Sneller for det ned gjennem Bygden — paff-paff-paff-paff!

Så pép det.

Litt efter stod det på en Station. Han hørte høie skjære Pikestemmer i Munden på hverandre, et helt Kor, det var nok en hel Del unge Damer, og de lo og støiet og hadde det forfærdelig morsomt. Der blev Trablhet utenfor. Dører blev slåt i, Skridt bortover og hitover Peronen.

Skal undres hvilken Station det var?

Men han turde ikke gå frem og se ut, trykket sig bare endda tættere ind i sit Hjørne på den motsatte Siden av Stationen, sat som på Glør og var rædd for nogen en eller anden som kunde komme ind.

Så prøvde han å kjække sig —: Herregud, om der kom ind en eller anden Bondemand,

så angik da ikke det ham! Når ingen hadde stanset ham hittil, så gjorde de det vel ikke herefter heller.

Men der lå Byfolk paa Landstederne endnu — de unge Damer — kanske der var nogen fra hans Hjemby også. Og da var der alltids nogen, som reiste til og fra. Ja, men der var da ingen, som reiste nedover igjen om Kvelden — der gik Tog tidlig om Morgenen. Han kunde være trygg nu.

Bare han endda visste, hvilken Station det var! Mon han kunde se noget her på Baksiden?

Men der var bare Mørke utenfor Kupévinduet hans — et lite Lysstreif fra et eller etpar andre Kupévinduer sken litt på en gul Buvægg. Men den skulde han ikke bli videre klok på.

Herregud, vilde Toget aldrig gå herfra da! Det stod jo i all Evighet! Han tog rent Spændtak, der han sat, stemte Benene mot Væggen på den andre Siden. Somom det skulde hjælpe! Og Angsten tog ham igjen.

Nå da, endelig!

Det skingret av en Konduktørfløite, det rykkte litt i Vognrækken — Toget begyndte å gli langsomt. Han rettet sig, fik Lyst til å slå ut med Hånden!

Han blev modig. Han reiste sig helt op og kjék ut til Stationssiden. Men så bare en Lysning som gled forbi, og nogen Mennesker som bevæget sig. Så strøk han sig undskyldende forbi alle Knærne, kom frem til Kupédøren. Da fik han se en Lykt.

Lisæter —!

Det var Lisæter det stod på Lykten.

Alltså bare to Stationer igjen!

Han vilde la sig falde matt ned på Bænken. Men opdaget i siste Øieblik, at han holdt på å sætte sig i Fanget til Gårdbrukeren. Han blev flau, bad litt keitet om Undskyldning. Kom sig bort til sin gamle Plass.

Gårdbrukeren sat og var fornærmet, og de andre så på ham som på noget andet rart.

De pikelige Glam var det siste han hørte fra Stationen, og de sølvklare Stemmer skyllet hen over ham, sang ham i Sindet, kilte ham i Kroppen.

To Stationer igjen! Så var han hjemme! Vel en halv Time pleide det ta. Vel en halv Time! Han krøp sammen.

Der gik nogen i Vogngangen. Et Rutsch i Døren til hans Kupé — — — og der stod Kjøbmand Haldorsen i Åpningen! P. C. Haldorsen.

Stor og velnæret stod han og la Bagagen på

Hylden. Johan Magnus hilste i Befippelsen, endda han ingenlunde var påhatt med P. C. Haldorsen.

Men han fik ikke Tid til å ærgre sig over det. For like bak P. C. Haldorsen kom hans gamle forhenværende Klassekamerat Fredrik Låke. Liten og spiss, i rutet Sportsdress stod han der og glattet det hvite flisete Hår. Allting var hvitt på Fredrik Låke — Ansigtet — — ja om det så var Øinene, så var de aldeles hvite, der andres var blå eller brune. Og hans Ansigt blev til et besynderlig inmari Flir, da han fik se Johan Magnus.

Nei! — Morgen, Johan Magnus, er du ute og reiser! Men han rakkte ikke frem Hånden som han sikkert ellers vilde gjort.

Han satte sig rett overfor Johan Magnus, og P. C. Haldorsen fik Plass vedsiden av ham igjen. De var nok ifølge Haldorsen og han, hadde efter allt å dømme været ute på Jagt.

Hvor har du været henne isommer du da, Johan Magnus? spurte Fredrik Låke, og han spurte slik som han pleide, når han vilde være rigtig inmari. Hm — åjo, det er jo sandt — og der blev en Mængde små Rynker om Øine og Mund. Det er sandt: du har jo været på Turistreise!

Han og Haldorsen vekslet et Øiekast.

Johan Magnus kjendte han blev rød. Men han lot sig ikke mærke med det — han svarte litt anstrængt lystig at —.

Ja, han hadde det.

De små Rynker om Fredrik Låkes Øine var i stadig Bevægelse.

Det er ingen Sak for den som har Råd til sån å reise rundt og ligge på Sanatorier hele Sommeren.

Johan Magnus svarte ikke noget på det. Men han så et fett og lystig Smil i P. C. Haldorsens glattbarberte Parvenufjæs, og det irriterte ham.

Jeg har været på Solgård, sa han høit, og det var likesom han følte sig, idetsamme han sa det.

Hm, å jaså nå — hos Helge Varde? Fredrik smilte det inmari Flir, som Johan Magnus kjendte så godt.

Men han nikket bare.

Fredrik Låke blev ved:

Så. Du har begyndt å slå dig på Landbruk nå da? Han prøvde å være alvorlig.

På Landbruk —?

Ja, på Gårdsarbeide, mener jeg.

Og P. C. Haldorsen godtet sig.

Johan Magnus vilde svare — det kokte i ham. Men han betænkte sig, snudde Ansigtet til Kupévinduet og ga sig til å se ut.

Men Fredrik Låke opga ham ikke så lett:

Siden du har været på Solgård, mener jeg?

Johan Magnus snudde sig brått — — og møtte P. C. Haldorsens flirende Fjæs.

Jeg har været der som Gjæst! sa han, og Øinene lynte.

Fredrik kræmtet.

Å så nå!

Det så slett ikke ut til, at Johan Magnus Oplysning, at han hadde været Gjæst på den store Digters og Folkehøvdings verdenskjendte Gård, hadde gjort noget særlig Indtryk. Ja det lot næsten til, at Gårdbrukeren sat og moret sig, han også.

Forresten, de var så besynderlige — dette Fredrik Låkes Snakk om Sanatorier og Turistreise — — Kjøbmand Haldorsen tillot sig å le ham frækkt og åpenlyst like ind i Ansigtet — — — endda han ikke kjendte ham.

Kunde det være mulig, de visste noget!

Han hadde skjønt medengang, at de gjættet sig til litt av hvert. Men — — — at de skulde vite allt —. Nei, det kunde ikke være mulig!

Han så flygtig på Haldorsen.

Og Haldorsen sat og så på ham — med et inmari Flir, og det så hele Tiden ut, som om han sat og værket efter å få blande sig i Samtalen.

Tilslutt greide han nok ikke å holde sig længer.

Jeg læste et pent Stykke om Dem i Avisen her en av Dagene, Beilegård, sa han og gjorde Forsøk på å være morsom.

Johan Magnus så på ham.

Om — mig —?

Han kjendte, han blev kald over all. Så tog han sig sammen.

Jeg interesserer mig ikke større for Deres Læsning, svarte han tørt og vendte sig til Vinduet.

Men han kjendte de andres Øine på sig, der han sat.

— — — I Avisen —? Hadde der ståt — — —. Det kunde ikke være mulig!

Han reiste sig blek, stod og kjendte det, somom det svimlet. Alle disse Ansigter — — de blev så besynderlig store og hvite — kom likesom helt ind i Fjæset på ham — med stirrende flirende Øine! Han tog sig for i Luften.

Så vakklet han forbi alle Knærne, fik op Døren og kom ut i den lange Gangen langs

Kupérækken. Han syntes, han hørte, de snakket om ham, da han hadde lukket efter sig.

— — Ståt i Avisen —!

Der stod to unge lysklædte Damer ved et åpent Vindu like nedenfor. Da de fik se ham, stakk de Hoderne sammen og så nyfikne ut. De var begge fra Narrefoss.

Så, de også —!

Hvad kunde der ha ståt om ham i Avisen?

Med febrilsk Hastværk fik han dradt ned Vinduet. Ah —! det gjorde godt å få helde sig ut! Mens Kjøligheten viftet ham i Ansigtet og gjennem det lange lyse Hår.

Siden de hadde nævnt det for ham, kunde han jo godt set å fåt Rede på, hvad der hadde ståt i Avisen. Og så dumt han hadde svaret Haldorsen.

Forresten kjendte han ikke P. C. Haldorsen og indlot sig ikke med ham — den blekfete Spækkhøkeren hadde hans mest utsøkte Foragt. Og Fredrik Låke — store Gud, hvor han hatet ham! Han kunde komme slesk og indsmigrende en anden Gang! Nei, engang lærte Johan Magnus også!

Hadde der ståt om ham i Avisen! Det var til å bli gal av!

Kunde det være mulig, at de hadde fåt Tak

i hans Historier opi Dalen isommer? Kanske hele hans Synderegister stod opregnet fra først til sist! Når han kom hjem igjen, fandtes der ikke et Menneske i hele Narrefoss By, som ikke visste allt — allt sammen! Store, store Gud!

Kanske Politiet stod på Stationen og tog imot ham! Hermansen og Grasås! Den koselige gamle Hermansen, som var av de få som virkelig hadde været hyggelig mot ham — nu gik han dernede på Narrefoss Station og speidet efter ham i Embeds Medfør. Du får nok følge med mig du. Det gik koldt gjennem Johan Magnus.

Allt det store og vakkre han hadde tænkt! Å, Herre, Herre Gud!

Ånei, at han ikke søkte Arbeide, som Tanken var, da han reiste hjemmefra! Hadde han bare søkt Arbeide!

Da han drog avgårde ja — — da så allting lyst nok ut!

Det var Vår, og det var bare såvitt begyndt å sprætte. Det var tidlig en Morgen han var gåt ut av Byen. Til sine Forældre hadde han sagt, han hadde fåt Arbeide på en Gård opi Sortungsdalen. Han fik fem Kroner til Reisepenger av sin Far, og han kvartet syv tiøres

Frimærker på Komoden. Men han foretrakk å gå han — så sparte han Reisepengene til noget mere nyttig.

Og han vandret trøstig avsted.

Han gik og dallet med sin Pakke i grått Papir under Armen, tog det med Ro og sørget ikke — bare glædet sig urimelig over allt det vakkre og store og nye han så og kjendte. Han gik gjennem store Skoger, langs mægtige Elver, som blinket og skén og fløt over sine Bredder. Han gik i Fjeld der det var livsfarlig å færdes. Han var glad og han sørget ikke. Og han sang om og om igjen — Dag og Dag:

Sørg, o kjære Fader du,
jeg vil ikke sørge!

Bare de to Linjerne, han kunde ikke mer.

Men slik hadde han ved den evige Gud aldrig fornummet Vårens stærke sallte Duft av Grojord! Slik hadde aldrig en vældig Natur sust ham imøte! Og han frådset i nye stærke Indtrykk.

Omkring Narrefoss var der vakkert, Gudbevares. Der var lyse Lier, Høider med store Utsyn. Der kom Elven som et stort skinnende Sølvbællte, og der lå Sjøen og lyste langt langt utover, så en kunde indbilde sig, at det var en

Arm av selve Havet, en hadde for sig. Men det var alltsammen ingenting mot det han møtte her. Og desuten var det dernede opträkket og befaret av Gud og alle. Her eide han Grunden alene! Han var Konge der han gik, og han slog ut med Hånden og tænkte på Vers!

Om Nætterne sov han i Løer og slikt. Det var koldt, og han hutret og halvsov. Mat kjøpte han, når han kom frem til Folk.

Hehe! han måtte le, når han tænkte på det! Og som Oplevelsernes Mangfoldighet fra isommer løp forbi gjennem hans Hode, nu da han stod her ved Kupévinduet, skiftet det i ham fra den vildeste Galgenglæde til den jagende Angst.

En Morgen — rigtig tidlig en Morgen — kom han gående Jernbanelinjen. Han var sullten og han huttret endnu efter sit siste Nattelogi — han hadde ligget i et Slags Sjul eller noget slikt, som stod tværs over en Bækk, småfrosset og bandet og ørsket i noget Høimo på et knudret Plankegulv — huh! Tilslutt blev Kulden ham for motbydelig, og han uffet sig sammen og reiste sig. Det var nok allt Morgen — han hørte Klangen av en Mængde Jærnspett like i Nærheten. Så han var næsten lei å gå ut. Men ut måtte han jo. Og ute var Solen netop ståt op, den stod og flaret røtt over Åskammen

deroppe, og den slos med Morgenkulden som endnu sivet gråblek over Jorden. På et Jorde like ved drev en Mængde busserullklædte Karer og brøt Sten, så det klang av Jærnspett og anden Redskap. De rettet Rygg og speidet efter ham. Men skitt.

Han slog alltså ind på Jærnbanelinjen. Solen skén og Fugler sang og sang, dernede blinket det på store brede Elven. Han blev i godt Humør, han balancerte på Skinnerne med sin Pakke i grått Papir under Armen, og blistret. Endda han var så sulten, så det rumlet i Indvoldene, og endda han ikke var Kar om å få Kuldegrøsningerne ut av sine Lemmer.

En Tralle kom bak ham.

Hei De! Vet De ikke, at det ikke er Lov å gå på Linna!

Nei — det visste Johan Magnus ikke.

Han måtte da vite det.

Ja — når Manden sa det så.... Var det langt til nærmeste Station?

Ånei. Men nu kom der snart et Tog, så han måtte gå ta Linna.

Ja. Hvor langt kunde det være omtrent?

Å — så en tyve Minutters Gange. De får sætta Døkk på her da.

Johan Magnus fikk Plass vedsiden av ham

som sat og drog Håndtaket fremogtilbars, og Tralla rullet videre bortover Linjen.

Hvad er det for nogen Byggninger de svære hvite opi Lia der? Johan Magnus pekte.

Å det — der er Sanatoriet det. Løvhaugen Sanatorium.

Johan Magnus kom i Tanker.

Løvhaugen Sanatorium — hm jaså — så var det det. Han blev sittende og se på de imponerende Byggninger med de mange Vinduer og Værandaer.

Jaså, så det er Løvhaugen Sanatorium!

Han kom i større og større Studeringer.

Han var kjed av sit Vandreliv. Ligge i Løer og fryse sig i Krampe — fy for en brændte Fan! Og de fem Kroner og syv tiøres Frimærker var opbrukt. Han var sullten som en Hund.

Det var jo Gårdsarbeide han var dradt ut for å søke. Men han kom sig aldrig til å søke efter noget. Deroppe paa Sanatoriet hadde de kanske et eller andet å gjøre for ham. Noget han hade lettere for å greie. Jøsses Krestensen, han var stærk som en Bjønn, han hadde gjort Kars Arbeide før — han kunde bli Gårdsgutt. Han hadde handtert Hester hos sin Onkel — han kunde bli Skyssgutt. Arbeidsklær hadde

han i Pakken. Eller Tolk! De hadde Bruk for Tolk på et Sanatorium. Sprog var det eneste han hadde drevet det til noget i på Skolen, og desuten hadde han læst en Mængde privat. Det var så tidlig på Våren endda, så de hadde vel ikke engagert nogen. Ja, Tolk kunde han bli!

Han vendte sig til Trallemanden.

Det var egentlig til Løvhaugen han skulde — kanske Manden kunde si ham en nærmere Vei end den om Stationen?

Ja, da gik der op en Vei like bortenfor her. Fulgte han den, så kom han på store Veien. Den skulde han gå en halv Times Tid, så kom han til ei lita rødmalt Stue ved ei Å. Der skulde han slå ind på den smale Kjærreveien, som fulgte Åa opigjennem Bjørkeskogen. Den gik like til Løvhaugen.

Johan Magnus takket. Han fandt frem sin Lommebog, bandte litt over at han ikke hadde mindre end hundre. Åja, vi træffes vel siden .... Jeg skal jo være her isommer.

Neida. Manden skulde ikke ha no, va lik sig det!

Jovisst skulde han ha! Fanden og at han ikke .... Jaja, vi sees nok.

Og Johan Magnus spaserte op gjennem Sko-

gen med sin Pakke under Armen. Men han måtte passe på, at det så ut, somom han var kommet med Toget.

Piken som lukket op, så litt forundret på ham og på den noget lurvete Pakken han bar. I den lange Korridor møtte han en morgengrætten Pike til som også var forundret.

Om han kunde få tale med Indehaveren?

Da smilte Piken.

Desværre — han var nok ikke ståt op endda Om han ikke kunde ta dette Værelset sålænge? Likte han det ikke, kunde han godt få et andet senere på Dagen, naar de bare fik gjort istand. Vilde han tale med Værten, når han kom op?

Ja Takk.

Jo, det skulde være Piken en Fornøielse å si til Værten, at Herren ønsket tale med ham. Men han pleide ikke være oppe før ni, og nu var den ikke mer end halvseks. Hun forsvandt med høflige Miner.

Hoho! — hun tog ham for en Reisende — en fornem Reisende! Det skulde være hende en Fornøielse! Og Johan Magnus gik rundt og snakket med sig selv, slog ut med Armene, skar Ansigter og gestikulerte.

En fornem Reisende — Hertugen av Fjøse

rud! — var ankommet til Løvhaugen Sanatorium — Klokken halvseks Morgen — med sin Bagage i en Pakke gråt Papir under Armen.

Det var forresten et nett Værelse! Komfortabelt i enhver Henseende. En ren nydelig Seng og —. Gud, hvor det skulde smake deilig å klæ av sig og rigtig få strække sig i de hvite kjølige Lakener!

Han stanset foran Speilet. Joda! Han kunde godt tas for en fornem Reisende, det var ikke no i Veien for det! Han hadde ingenlunde sit Ydre mot sig. Høi og pragtfuld i stripet Dress. Hans brune Frakke sat upåklagelig.

Det vil si — hm — han hadde Høirusk på den fra sit siste Nattelogi. Og Høimo i Håret. Det var som ....

Han børstet omhyggelig begge Dele, fiffet sig efter beste Ævne.

Så hev han sig på Sofan, trakk Frakken over sig, for det var morgenkjølig i Rummet. A—hh! det var deilig å få sove i et ordentlig Værelse! Han døset rolig ind.

Da han våknet, stod Solen fornøid og middagsvarm like i Fjæset på ham. Han gned sig i Øinene og så sig om litt forundret.

Åja — ja!

Men han var så urimelig sulten. Han ringte, og litt efter kom Piken fra ista trippende.

Å la mig få en halv Øl og non Smørbrød!

Men det er Middag om en halv Time?

Å så nå . . . . er det det —! Nei jeg er ikke rigtig oplagt til å spise Middag — la mig få Øllet og Smørbrørne allikevel De, Frøken.

Det skal være her om en liten Stund.

Takk! Hun var forresten nett den Piken.

Hun snudde sig i Døren.

Værten har været oppe hos Dem, mens de sov.

Værten —? — Ånå, har han det!

Nu skal jeg si ham til jeg, hvis De vil.

Takk skal De ha Frøken.

Hun var en Pokkers søt liten Tingest den Piken!

Værten! Hvad Fanden skulde han med Værten! Jo, nu sat han pent og hyggelig i det! Han sat på et av Sanatoriets beste Værelser, han hadde bestillt Øl og Smørbrød — og eide ikke en Sou å betale med! Jo, dette skulde bli interessant! Tja — skitt! — han kunde ikke bli mer end kastet ut.

Forresten skulde han søke Arbeide! Heh! Hertugen skulde be om Plass som Skyssgutt!

Trappen derute ga likesom efter med små

Knirk av tunge Steg. De kom hitover Korridoren, og det knirket der også. De klampet ikke, de gik på tynde myke Såler. Men for Johan Magnus kjendtes det, som om de trampet hans Brystkasse sønder og flat.

Han sat med Sjælen i Svælget.

Fikk han ikke Ansættelse som Tolk? Han kunde ikke godt sitte som Beboer av Sanatoriets beste Værelse og be om å bli Skyssgutt!

Det banket — med rund Lyd.

Kom ind! Han var helt opi Diskanten.

Værten var en staus gråsprængt Herre med næsten fiolet ansigt. Han så distinguert ut, og hans lange Skjægg var velpleid, delt i Mitten. Han bukket høflig.

De ønsket å tale med mig.

Johan Magnus var endnu en Smule forlegen.

Ja — hm — jeg vilde gjærne bli boende her isommer.

Værten så ganske flygtig op og ned over ham.

Jo. Det var jo ikke så ganske optat endnu. Nei, der var nok nogen Værelser igjen. Og Værten smilte forbindtlig. Nu kunde Herren få vælge hvilket Værelse han vilde.

Johan Magnus begyndte å føle sig trygg, han blev nedladende.

Takk, han syntes det var svært bra det han hadde. Han kjendte sig ovenpå og blev pratsom. Her var der Væranda og . . . . Han kunde sitte derute og digte, når det blev Sommeren for Alvor. Han var nemlig Digter, Johan Magnus, og hette Fritz Reuter. Jo, han likte sig godt her.

Fritz Reuter —! Hvor Fanden hadde han det fra! Jo det var visst en tysk Skuespiller eller Operasanger, som hette noget slikt. Nei, Maler var han nok. Ja nok av det, nu hette Johan Magnus Fritz Reuter og var norsk Digter.

Og Værten bukket, at om han ikke netop hadde læst noget av Hr. Reuter, så hadde han ialfald ofte hørt ham omtalt. Men så ung Hr. Reuter var — kunde han være mer end tyve?

Jo, smilte Johan Magnus nedladende, han var da femogtyve.

Åja, han var allikevel ikke særlig tynget av Årene. Kanske Hr. Reuter hadde noget Tøi, han vilde ha bragt op fra Stationen?

Nei Takk. Han hadde bare tat med sig det nødvendigste for den nærmeste Fremtid. Resten blev sendt efter en av de første Dagene.

Og Digteren Reuter blev en nydelig Sommergjæst paa Løvhaugen Sanatorium! For å

skaffe sig det nødvendige Liggendefæ drev han ulovlig Øl- og Vinhandel — det vil si: Bygdens Folk kom til ham, når de trængte en Mellemmand til å skaffe sig Drikkevarer fra Sanatoriet. Han forlangte Øl og Vin på Kredit og var Vært. Men de andre betalte det til ham. Han var folkelig og liketil, Fritz Reuter, og blandte sig med Bygdens tvilsomme Elementer. Og mangeslags underlige Folk drog han op til Løvhaugen Sanatorium. Han var Besteven med Gårdsgutterne og endda mer med Pikerne. Men det forbød ikke at han stod sig godt med de øvrige Sanatoriegjæster av begge Kjøn. Han gik paa Bondefriing til Gårdene rundt — til Døttrene eller Pikerne, eftersom det faldt sig.

På Løvhaugen Sanatorium blev han, til Måneden så omtrentlig var ute. Så forduftet han en Dag.

For å fortsætte Virksomheten paa et andet Sted.

Slik hadde han reist fra Sanatorium til Sanatorium i hele Sommer. Under de mærkeligste Navne.

Men han visste det måtte ta Ende. Han fik stadig vanskeligere for å præstere den nødvendige Frækkhet. Han blev motløs og faldt i Tungsind, og han ønsket sig hjem.

Da var det han en Dag stod ved Grinden til den verdenskjendte Digtergård!

Han ante det ikke, før han stod ved den store grå Postkassen og læste Navnet. Helge Varde stod der. Først malt, så kludret på Kryss og Tværs med Blåblyant og anden Blyant. Stygge Ord var skåret med Kniv og siden slettet ut igjen, så godt det lot sig gjøre. Ikke engang Helge Vardes Postkasse fik være ifred for Råskapen!

Han husket endda hvordan Hjærtet slog i ham, da han stod der og læste Navnet. Å, all hans Længsel hadde ståt mot å få tale med Helge Varde! Helt siden han var Gutt!

Og nu stod han ved Grinden! Dér — like der oppe — lå Solgård. Der gik Folk mellem de svære Byggningerne, og der var Folk på Jordene. Det måtte være rart å være Tjenestefolk også hos Helge Varde. Der slynget sig Vildvin og Humle opefter den svære Hovedbyggningen.

Skulde han gå op!

Han måtte holde sig på Hjærtet, slik slog det, og han ga sig til å gå op og ned på Veien.

Skulde han gå op!

Han var like ved å ta i Grinden.

Da fikk han se den store hvite Manken oppå Værandan!

Han snudde og drev nedover. Men gik opover igjen. Aldrig hadde han følt såmeget rart som ved å se dette mægtige hvite verdenskjendte Hodet deroppe paa Værandan!

Ja, nu måtte han! Ellers fik det være. Det så underlig ut, at han blev gående frem og tilbars her med en Pakke under Armen.

Det var med en stor Følelse av Høitid og Ærefrygt, han åpnet den tunge Grinden.

Han skjønte at Digteren stod og betragtet ham, der han gik opover, det gjorde ham nervøs og Gangen ufri. Han tog Hatten av opover mot Værandaen, og Helge Varde bukket venlig deroppe.

Han kom litt i Vildrede på det store brede Tunet. Jo, dér var nok Kjøkkenindgangen, og han styrte dit. Pakken la han fra sig på Trammen.

Han kjendte stor Respekt for Pikerne også her.

Om der var Anledning til å få tale med Digteren Varde?

Nu skulde hun høre. Hvem skulde hun si det var?

Han sa sit Navn og blev stående andægtig med Hatten i Hånden.

Piken kom tilbake.

Jo. Værsågod. Hun viste ham ind den Veien hun hadde gåt. Han gik på Tæpper gjennem flere Stuer. Så banket Piken på og lukket ham ind.

Helge Varde kom rask imot ham.

Goddag, unge Ven! Goddag!

Han sang det ut med høi klar Stemme, og han rakte ham Hånden.

Helge Varde! Han hadde læst om ham, han hadde hørt Tale om ham hver Dag, han hadde set mangfoldige Billeder av ham. Allt var så kjendt for ham, som det var kjendt å høre sit eget Navn. Og allikevel —! Det var alltsammen bare stivt og livløst mot det å stå overfor ham. Slik hadde han ikke tænkt sig ham! Rank! rank! stod han der — som en spændt Bue — i sid sort Silkeslåbrok. Og den store hvite Manke stod som en Glorie om det vakkre stollte Hodet.

Nei! Noget saa pragtfuldt hadde Johan Magnus aldrig set! Hans Ansigtsfarve var frisk og lyserød som et sundt Barns, hans Øine klare, gråblå bak de blanke Brilleglass. Og de store buskete Bryn var slettikke hvite, som Johan Magnus hadde tænkt — de hadde en forunderlig vakker rødgul Farve. Og dette

var en gammel Mand! Nei ung var han! Så Johan Magnus hadde aldrig set nogen så ung! Og nu kunde han forstå, at Mennesket er den skjønneste Skabning paa Jorden.

Og Helge Varde var overstrømmende venlig.

Hvad vil De da unge Mand?

Hm ... jo .... Johan Magnus hadde tænkt.... han vilde gjærne bli Digter. Og så ....

Så. De vil bli Digter, De! Ja —! De ser ærlig og naturlig ut. Så De vil .... Men Gudbevaremigvel, åssen er det De ser ut på Benene da Mand! Og slik som de lugter! Phuh! Han for bort og åpnet alle Vinduer. Det lugter surt over hele Huset!

Anne! Anne! Å kom herind litt da, Anne! Ta den Manden med Dem på Gjæsteværelset og la ham få no rent og godt på Benene!

Det var da forfærdelig!

La ham få etpar Støvler meddetsamme! Ta et Par av mine — jeg tænker de passer jeg.

Bli med Piken, De .... e .... Digter! Gå med Piken, De. Og kom igjen til mig, når De er færdig.

Etpar fine Støvler, forstår De Anne! De nyeste De kan finde!

Hvordan har De det med Undertøi da?

Å, Anne, få fatt i no Undertøi og Stivetøi

og slikt også, De! Varm likeságjærne op Badet og følg ham dit! Vi sender Fyren i Bad, vi, Anne!

Gå .... gå ut med Dem Menneske! Og kom ind igjen, når De blir færdig.

Hør! Stopp litt! Er De sulten? Åja så smaker det såmeget bedre, når De har badet. Gå nå .... og få rent på Dem. Og han klappet ham venlig på Skulderen.

Da Johan Magnus kom ind igjen paa Helge Vardes Arbeidsværelse, var han pusset og fin og god og mætt.

Værsågod sitt .... sætt Dem der.

Varde pekte på en Stol rett mot den han sat i selv.

Har De no med Dem ... no av det De har skrevet?

Johan Magnus kræmtet forlegen.

Ja .... nei .... Jo, han hadde et Skuespil. Men det var bare halvfærdig. Det lå i en Pakke på Trammen.

Da lo Helge Varde, så det runget i Rummet:

Et Skuespill! Et stort Drama i fem Handlinger?

Hm ... ja, det skulde bli noget slikt, når det blev færdig. Han hadde tænkt å levere det ind ved Nationalteatret ....

Ja, det tænker De nok! Hvor gammel er De?

Tyve År . . . . snart.

Ha ha ha! Og De skriver svære Dramaer!

Har De ikke no andet De kunde vise mig? En Novelle foreksempel? Et helt stort Drama av Dem tror jeg ikke jeg har Tid å hæfte bort på. Men jeg skal se.

Johan Magnus sat og halte op av Inderlommen en hel Bunke med svarte luvslitte Papirer. Han rotet og bladde. Tilslutt fandt han et stort Ark, som han holdt frem.

Jo, jeg har et Digt . . . . en liten Fædrelandssang . . . om De vilde . . . .

Et Digt. Ja kom med det!

Helge Varde læste. Johan Magnus betragtet ham spændt.

Til dig, vort fremtidsunge Norge
vi synge vil vor Sang idag,
mens mellem dine fjeldgrå Borge
det lyser røtt av tusend Flag.
Mens Forårsol beskinner
dine Tårn og Tinder,
vi feirer glad vor Frihetsdag.

Første Vers er godt!

Johan Magnus var lykkelig.

Nu hill dig, stollte gamle Norge,
som vént du hæver dig av Hav
med urgrå Fjeld som fager Bauta

over Stordådsmænd i Grav,
med Frihetssolen over
deres Værk som sover
og den Kultur som skjøt derav.

Hm . . . .

Som Fædres Kamp din Fridom tryggde,
saa værger vi din Rett, dit Flag.
Som trofast Arbeid op dig byggde,
så bær vi dig i enig Lag.
Som trofast vi stod sammen
nys i Angst i Gammen,
så Nordmænd står til siste Dag!

Ja . . . . åja . . . .

Han læste en Gang til. Og endda en Gang — langsomt og eftertænksomt.

Å ja —. Har De ikke no andet — non andre Slags Vers?

Johan Magnus lette frem av sin svarte Bunke, og Helge Varde læste.

Så reiste han sig brått, begyndte å drive op og ned i Værelset.

Ja! Men nu skal jeg si Dem en Ting, min unge Ven: Allt dette kan være bra og vel nok. Men det er så altfor almindelig — i Sprog, Stil og Tanke. Det er noget alle Mennesker kan skrive sammen.

Johan Magnus slog Øinene ned.

Helge Varde så det.

Det er ikke no å bli lei for det. De kan godt bli en stor Digter for allt det jeg vet. Men skal en bli Digter, må en kunne skape det sublime, det monumentale, det som lyser og forkynder! De må skrive noget nytt og originalt! Det kan være bra nok å ha Forbilleder. Men .... Gudbevaremigvel, det kan være bra nok! Til å begynde med. Men en må arbeide sig utenom og over dem. Det nye skal alltid et Steg op over det gamle. Hvis ikke er det ulovlig!

Vi har så nok av disse små, som aper efter — disse Efter- og Efterefterfattere, som snylter sig frem ved hvert Års Boghøst. Disse Småfolk, som drar Opmærksomheten og Interessen vækk fra det gode som er laget — som brer en Sække over det store som er skapt.... fordi, fordi Papiret tilfældigvis er nytt i det siste de sender ut.

Jeg er glad, hvergang der kommer no godt. Det hænder nu og da. Men Snyltedyrene skulde vi ha Skuddpenger på!

Nå .... De er ung — Herregud, De er jo så ung! Men jeg må nok si Dem det — det er min Pligt å si Dem det, at der er ingenting i det De har vist mig, som engang antyder, at De kan bli Digter. Ingenting!

Men De ser ærlig og naturlig ut. Der er noget ved Deres Øine — — Jeg liker Dem. Joda, De blir nok Digter! — og De finder nok Deres egen Form! Arbeid på det, De, nogen År utover.

Johan Magnus sank sammen: Nogen År utover.

Helge Varde gik raskt op og ned på Gulvet.

Arbeid på det De, unge Ven! gjentog han. Herregud, De er jo så ung endnu!

Hvor kommer De fra nu da?

Johan Magnus blev het — han slog Øinene ned.

Oppe fra Dalen.

Helge Varde stod foran ham.

Så — oppe fra Dalen nå. Hvad er det De har gjort der da?

Da kjendte han det somom Gulvet tog til å gynge under ham. Helge Vardes Øine stod bent på ham. Nu var de kolde og grå bak Brilleglassene, og Spørsmålene fløi som Piskesmæld gjennem Rummet.

Hvad har De gjort opi Dalen?

Jeg har .... jeg har gåt tilfots.

Men De har vel .... De har vel bestillt no? Hvad er De for no? Hvor er De fra?

Jeg er fra Narrefoss. Jeg har været Time-

skriver ved Narrefoss Værk . . . . og så har jeg været . . . . arbeidet på en Planteskole . . , . og . . og så har jeg været Bankbud i Narrefoss og Oplands Kreditkasse . . . .

Men nu da — hvad gjør De forno nu?

Jeg har ikke no å gjøre.

Lever Deres Forældre? Hvad er Deres Far forno?

Han er Bogholder ved Narrefoss Værk.

Men . . . . men opi Dalen da — hvad har De gjort der? De kunde ikke leve av ingenting. Har De Slægtninger deroppe da?

Johan Magnus sat og så ned. Hans Øine stod fulde av Tårer.

Helge Varde fik se det.

Gråter De?

Han slog pludselig om, han var mild og faderlig og han talte trøstende, somom det var et Barn han hadde for sig. Og Johan Magnus følte sig som et Barn, der han sat.

Herregud, jeg har da ikke tænkt å sætte mig tildoms over Dem. Jeg vil ikke være lei ved Dem, jeg. Har De hat det vondt da? Nei kjære Dem, gråt nå ikke — De er da en svær lang Kar!

Han satte sig ned rett mot Johan Magnus, og han bøide sig fremover til ham.

Har De gjort no galt da? Er det ikke som det skulde være allt med Dem da?

Han spurte saa lindt og deltagende, hans Øine var så gode og kloke bak de blanke Glass. Nei! — Johan Magnus kunde ikke lyve for denne Mand! Han behøvde det såvisst ikke heller — — nei, denne Mand kunde visst forstå allt!

Og Helge Varde. så opmuntrende på ham.

Fortæll .... fortæll, åssen det er med Dem, De, unge Ven! Jeg kan kanske hjælpe Dem. Og han for op strålende:

Ja, kanske jeg kan hjælpe Dem!

Så satte han sig igjen — rolig som før.

Fortæll nu da!

Og Johan Magnus fortalte — litt knudret og hjælpeløst — fortalte fra først til sist, uten å dække over eller pynte på noget. Helge Varde hørte på, taus tålmodig, nikket bare nu og da, hjalp ham påglid med et Spørsmål en og anden Gang. Sat og så på ham hele Tiden med disse forunderlig milde og kloke Øinene bak de blanke Glass, og med det mægtige hvite Hodet lyttende fremover.

Han hørte på ham, til han var færdig. Da nikket han, nikket flere Gange likesom hen for sig, sat og tænkte.

Så så han på Johan Magnus igjen.

Men snille Dem Beilegård, sa han så, stille som før. De kunde jo blit sat fast! Det er jo et Under, at De ikke er sat fast!

Det for koldt gjennem Johan Magnus. Han sat og så ned.

Helge Varde betragtet ham en Stund opmærksom.

Husker De nu de Stederne De har været på da? De har naturligvis ingen Anelse om, hvormeget De skylder der og der?

N—nei . . . . Johan Magnus visste ikke rigtig . . . .

Ånei, De gjør vel ikke det. Opgi mig nu nøiagtig, hvor De har været!

Det gjorde Johan Magnus, og Helge Varde skrev Stederne ned på en Papirstrimmel. Det tog en Stund, og et lyst Håb steg op i Johan Magnus.

Helge Varde gik op og ned på Gulvet.

Tænk om De var blit sat fast! Han drev omkring.

Dette gjør de nok aldrig om igjen! sa han nærmest for sig selv. Dette gjør De aldrig om igjen! snudde han sig brått til Johan Magnus.

Næi . . . svarte han næsten hviskende —

som når et Barn blir formanet efter overståt Tukt.

Helge Varde drev omkring.

Bli . . . . bli nå her — hvil Dem godt ut etpar Dage! Så skal de få Reisepenger hjem.

De par Dage blev til en Måned, og længer var de blit, hvis ikke Digterfamilien var begyndt å ruste sig for å dra til Syden.

Nei, så elskværdige Mennesker hadde Johan Magnus aldrig drømt om at det gik an å træffe! Alle sammen! Her var ingenting småt, allt storstilet — kongelig! fyrstelig! Og kongelige var de de som bodde på Solgård! Her var all Smålighet banlyst. Her gaves med rund Hånd!

Da han reiste derfra tidlig igårmorges, følte han, at han hadde lært mere i denne ene Måned end i alle de tyve År han hadde levet. Han så allt med større Blikk end før. En ny og rik Verden hadde åpnet sig for hans Syn.

Han fikk femogtyve Kroner til Reisepenger. Og når du kommer til Narrefoss . . . . Hvad heter den beste Skrædderen dernede?

Granerud.

Når du kommer hjem til Narrefoss, så gå ind til Skrædder Granerud, hils fra mig, at du skal ha en rigtig fin Dress paa min Reg-

ning. Velkommen skal du være på Solgård — når du vil. Farvel, farvel, min unge Ven! Reis, og vær rak i Ryggen!

Så kjørte han nedover Bygden i Helge Vardes Trille, med Kusk på Bukken. Det var stille kjølig Morgen først i September. Dalen lå gulspraglet nedenfor, og Solen stod netop op over Åsen og flaret røtt i alle Vinduerne nedefter. Og Johan Magnus var stollt og glad, der han sat. Store Gud, såmeget han hadde å fortælle, når han kom hjem og han traff sine Venner! Han kjendte sig kongelig, han slog ut med Hånden, skar Ansigter og tænkte på Vers bak Kusken!

Det var igår — — —

Nu stod han på Toget. Lænet halvt ut av det åpne Kupévindu, og han var slett ikke glad. En og anden Gang skimtet han raskt nedover til de to unge Damer. Han skjønte det var om ham de snakket.

Bare han visste, hvad der hadde ståt om ham i Avisen endda!

Kunde det være mulig, det var hans Bedrifter fra isommer! Plattenslager. En ung Mand her av Staden, Johan Magnus Beilegård, har isommer — — — og der kom hele Synderegistret! Opregnet fra først til sist. Det var

Johan Magnus det gjaldt. Og alle Byens Kjærringer av begge Kjøn fik det trabelt. De korset sig og de beklaget sig for den unge Mands Skyld, og for de stakkars Forældres — og de hikstet av kisteglad Latter indvendig. Der så en hvad der blev til med ham — der kunde en se! Var det ikke det, de hadde sagt! Han hadde gåt og lidd av Stormandsgalskap, holdt sig forgod til ærlig Arbeide — der så en! Hans Forældre hadde fåt høre det Gang efter Gang av hæderlige Besteborgere, som drog Omsorg både for deres og hans Ve og Vel. Somom han ikke hadde gåt fra Dør til Dør hos netop de samme omsorgsfulde og bedt om å få noget å gjøre — hvad det så var fornoget! Somom det ikke var akkurat de samme velmenende Sjæle, som hadde avvist ham med åndsfattige Spydigheter og lavbente Fornærmelser. Han kom med de beste Forsætter og med udmærkede Anbefalinger fra dem, han hadde været hos før. Nei da! de hadde ikke Bruk for ham. Som foreksempel Baker Karderud, den fromme Herrens Tjener — han averterte engang efter en Brødgutt. Johan Magnus var den første til å melde sig. Hæm — næi — det var ikke Arbeide som passet for Johan Magnus det. Joda!

Han var stor og kraftig, og han vilde netop gjøre hvad det skulde være, bare han kunde tjene litt. Og den Guds Mand var ærlig, han sa det akkurat som det var — at, ja, oprigtig talt, så brød han sig ikke om å ha slike Folk i Arbeide. Han fandt ingen Grund til å forklare nærmere, hvad han mente med å regne ham til slike Folk. Men gik ikke den Guds Baker to Dage senere like til hans Far og korset sig i Jesu Navn og sa, at han ikke skjønte han kunde ligge og fø på et slikt Dovendrok av en Søn, som ikke var til å få til å gjøre no. Det var Synd mot Guds Bud, at han ikke forlangte ham indsat på Mangelsgården. Den Guds Baker citerte Bibelen og Spurgeon i den Anledning.

Nu hadde de Guds Bakere og Buntmakere og Konduktører fåt Vand på sine Kværnhjul. Takk, takk, kjære himmelske Fader, at vi ere rene, at ikke vi eiheller vore Børn ere som han!

Og hans Forældre! hans hæderlige rettskaffne Far, hans snille strævsomme Mor! Nu kappedes deres hellige Brødre og Søstre i Herren om å trampe dem ned. De kom som fromme Trøstens Engler og snigmyrdet med giftige Piler — i Jesu Navn! Fy Fan skin! Han hadde en dyp og grundfæstet Respekt for all

ærlig og sand Kristendom. Men det fordømte skinhellige Rakk ønsket han inderst ind, der det brænder med hvit Flamme i Helvede! Dit kom de også. At ikke hans Forældre holdt sig forgode for Pakket!

Å, hans kjære gode Far og Mor, nu led de for hans Skyld! De hadde lidd og ængstet sig før, da han ikke hadde gjort nævneværdig galt. Nu var han Forbryder.

Nu var han Forbryder, og Politiet stod på Stationen og ventet!

En ved Hovedindgangen, en ved Porten. Når han kom, styrtet de frem og tog ham. Det vakte vældig Opsigt. Op gjennem tætte Byen — til Fængslet. Gata svart av Folk! Han husket, for Opløp der hadde været før, når nogen blev fakket paa Toget og bragt til Grønstads Hotel. Og han blev matt og rar i Knærne ved å tænke på det ....

Nu pep Toget. Litt efter kjørte de gjennem Tunellen. Så var altså Elvestø Station like dernede.

De to Damer var gåt ind. Johan Magnus kiket forsigtig langs Kupédørene. Dér var en tom Kupé, og han gik ind og satte sig der — Pakken sin fik han alltids Tak i siden. Han satte sig, og han krøp sammen som før.

— — — Men Helge Varde hadde jo betalt det han var blit skyldig opi Dalen isommer — hvorfor skulde han ha så nøie Rede på Stederne, hvis han ikke agtet å ordne med det! Jo da! Helge Varde hadde betalt det for ham!

Kanske det var han, som hadde skrevet i Avisen om ham! Det skal du se det, Gutt! Det var Helge Varde, som hadde skrevet! Herregud, ingen kjendte jo til hvem han var eller hvor han kom fra, deroppe i Dalen. Da kunde vel ingen skrive i Avisen om ham. Nei, det var klart som Dagen, at det var Helge Varde som hadde skrevet om ham. Heh! Norge har fåt en ny Digter. Johan Magnus Beilegård! Helge Varde stod der under. Og Helge Varde tog i så det forslog han, når han først skulde anbefale!

Jøsses for en Dumskalle han hadde været, som hadde sittet og spillt fornærmet på P. C. Haldorsen! Han hadde villet glæde ham med en hyggelig Nyhet han. Han var visst en hyggelig Kar, Haldorsen, når det kom til Stykket. Men det var Fredrik Låkes Skyld Den Tosken sat og var misundelig. Fredrik Låke skrev Vers selv han, og nu var han misundelig.

Han blev populær nu, Johan Magnus, når

han kom hjem til Narrefoss. Backfischene kom til å sværme om ham som Mygg, der han gik høi og spændstig på Promenaden om Aftnerne. Ågid, det er Beilegård! Han fik slik storartet Anbefaling av Helge Varde. Er'n ikke kjækk! — — Å, han syntes han hørte dem, de små!

Han skimtet til Siden på sit Speilbillede, som kom matt frem i Kupéruten. Joda! Han hadde den rette Bøiningen paa Næsen — etpar kvasse Øine — hele Ansigtet skarpt skåret og viljefast. Igrunden lignet han Helge Varde! Han fægtet med Armene, skar Grimaser, snakket med sig selv og agerte Helge Varde for sit Speilbillede i den svarte støvete Ruten!

Der pep Toget igjen. Der gik en Skjælving gjennem ham. Han satte sig ned med Ansigtet præsset helt ind i Vinduet, sat og stirret ut i Mørket, der allt løp forbi, svart, svart.

Ånei! — — — Det var nok ikke Helge Varde som hadde skrevet! Og den var nok allt andet end elskværdig den Måten P. C. Haldorsen hadde sittet og kaldglist på. Det han hadde sat sig i Gjæld for på Sanatorierne, dreide sig om flere hundre Kroner, så det hadde nok ikke Helge Varde betalt — det var formeget forlangt, selvom det var Helge Varde.

Og atter stod det klart for ham allt sammen — hvordan han blev tat av Konstablerne, hvordan Folk vilde stimle sammen og følge helt op til den tunge Jernport, som skulde slås i efter ham.

En Tanke for i ham! Han stivnet over all! Det var somom en kold stærk Jærnhånd grep ham. Han reiste sig. Stod og skallv. Han kjendte han var blek som Døden, og han knyttet Hænderne krampagtig, bet Tænderne sammen. Blikket stirret stivt, blakkt og vildt.

Han ravet ut av Døren, bort gjennem Gangen, kom ut på Platformen, der Larmen, Vinden og Mørket slog ham imøte.

Men der stod nogen derute, det var Konduktøren og en anden Mand. Han hadde glemt å ta Hatt på, og de stirret på ham.

Da gik han ind igjen og satte sig.

Men Tankerne yret og yret gjennem hans Hode. Sommetider var han stille og sørgmodig, sommetider spilet han Øinene op og stirret i vild, fortvilet Rædsel.

Han mindtes sine Forældre og alle hjemme.

Hvordan var det hjemme nu mon? Han hadde været så besynderlig utenom det hele. Bare en enkelt Gang var hans Tanker kommet til å streife hjemme og Narrefoss og allt sam-

men. Han hadde fåt et Brev fra Far engang isommer. Han længtet så efter å få høre litt, og så skrev han hjem å forklarte at han var Tjenestegutt på en Gård opi Dalen. Men han syntes det vilde være så flaut, om nogen fik visst det, derfor gik han under et andet Navn. Og han fik Svar straks — med det opgitte Navn på Konvoluten. Indi var et langt Brev med Farens store omstændelige Skrift. Kjære Johan Magnus! Det er under megen Tvil og store Betænkeligheter, at jeg skriver til dig under et falsk Navn. Ti under falske Navner går bare de, som har noget de vil skjule. Det må være den siste og eneste Gang jeg sætter dette Navn på et Brev til dig. Og gjennem det hele gik der en Underklang av sår Bebreidelse, som tydet på, at Faren skjønte, han var på gale Veie. Der lå fem Kroner i Brevet — fem Kroner, som det var så vanskelig for hans Far å være av med!

Siden hadde han ikke hørt noget.

Åssen hadde de det nu mon!

Faren slet vel som han pleide — trutt og trofast ved sin Pullt. Og Mor! Skulde undres om Mor var frisk — hun var sămeget dårlig hun. Stakkars kjære snille Mor! Mon Olga og Louise var hjemme nu, eller om de tjente

i Kristiania. Åja, en av dem var vel hjemme for å hjælpe Mor. Og de to små Røverne — de var vel de samme søte Trollunger som før. Var der ingen anden, som ønsket ham velkommen, når han kom, så gjorde da de det!

Han fik Tårer i Øinene, og han lukkte op Vinduet og lænet sig ut, så det blåste kjølig i Håret og Ansigtet.

Der så han Lysningen nede fra Byen! En hel Skog av Lys dernede — det vrimlet av små og store Lys. Der blev svære Lyskiler i Vandet nedenfor, og der blev stor rød Ljøske på Himlen ovenfor. Det så næsten ut som en vældig Svovlgryte som brandt og dryppet Ildmørje etsteds dernede i tykke tætte Mørket.

Der lå Narrefoss!

Om en liten Stund var han fremme.

Angsten kom over ham værre end før. Det var somom en tung og iskold Jærnrustning la sig om ham og vilde tvinge ham iknæ. Han lukkte Vinduet raskt og satte sig. Men han klæmte Ansigtet ind i Ruten, og han stirret stirret med stort opspilet Blik, så det hvite syntes både ovenfor og nedenfor Pupillerne. Og han lyttet på, hvordan Toget prustet og rullet stadig nærmere og nærmere Byen.

Rækken av lysende Vinduer, som strøk forbi,

blev tættere og tættere og nærmere — — og der bar det med fuld Fart like lukkt ind i selve Lyshavet!

Litt efter stod Toget på Narrefoss.

Der blev en Smælding i Kupé- og Vogndører. Det summet av Stemmer og Velkomsthilsener utenfor på Peronen. Der rislet et Hav av krystalklart Lys fra de svære Buelamper, og der yret en Strøm av Mennesker frem og tilbars.

Han trakk Gardinet endda tættere for, krøp sammen og sat skjælvende i sit Hjørne. Angst som et jaget Dyr sat han og lyttet til Livet på Peronen — om de ikke snart skulde gå, så han kunde komme ubemærket ut.

Der smaldt Vogndøren i efter den siste som gik ut, der blev stillt i Vognen. Men ute yret det som før. Ja, der var jo flere Tog som skulde komme!

Han mandet sig op. Reiste sig, gik ind i sin gamle Kupé og hentet sin Smule Bagage.

Så listet han sig ut, ned på Peronen, strøk fort fort gjennem de mange Mennesker med sin Pakke under Armen — bortover mot Utgangen. Der stod Konstablerne ved Kiosken. Det klakk i ham! Men han strammet sig op og strøk forbi.

Og dér stod han utenfor og var fri! —?

Han smøide sig frem gjennem Bakgater og

Smug. Der det var sparsomt med Lys og få Mennesker. Før han rigtig visste av det, var han ved Porten til den vesle toetages Trægård i Byens Utkant, som hans Forældre bodde i. De hadde hele anden Etage — den utgjorde forresten ikke mer end Stue, Kammers og Kjøkken, og et lite Værelse til som Johan Magnus pleide dele med to yngre Brødre, når han var hjemme.

Det lyste fra Stuen deroppe. Så hadde de ikke lagt sig endda. Han blev stående og se op til de to Vinduer.

Han visste så vel, hvordan alting var deroppe i den store hverdagslige Stuen! Ved den nederste Enden av det solide Bordet mitt på Gulvet sat Faren, næsten ungdommelig å se på endda — det kjække Kast med Hodet, det pene velstussede mørkebrune Skjægg. — Han sat i grå Uldtrøieærmer og hvilte efter det lange Slit ved Pullten. Like ved ham, ved den inderste Langsiden av Bordet, sat Moren, liten og sliten med et trætt Drag om Øinene. Hun hadde ikke Tid til å hvile sig hun — hun sat og lappet Tøiet til Ungerne, eller stoppet Strømper eller noget slikt, og der lå Garn og Sysaker foran hende på Bordet. Og Bordet var uten Tæppe eller Duk, Malingen var på det nærmeste

slitt av det — som av allt andet derinde. Foruten Forældrene sat alle de av hans mange små og store Søskend, som fik Plass, rundt Bordet. Hver med sit.

Så kunde det hænde, etpar av de små tog til å kjægle litt. Da fik de et Blik over Farens Avis, så de tidde øieblikkelig, og bare sat og gjorde trassige Miner til hverandre.

De to minste hadde vel lagt sig de — Harald og Håkon, de små Røverungerne! Stakkars små! De lå vel i den store brede Sofabænken, som var trukket ut på Indsiden av Bordet, og sov. Til dem hjalp det ikke, om Faren var alldrig så stræng, når de holdt Leven i de små hvite Skjorterne. Selv når Faren så sig nøtt til å løfte litt på de små Skjorteflak og gi dem et Klask på Sluttningen, tog de det gjærne ikke mer alvorlig, end de lo og støiet og fartet op og ned i Sengklærne som før.

Stakkars små Røverne hans! De vilde da bli gla når han kom!

Bare Hans pleide ikke være uti Stua hos de andre. Han hadde halv Friplass på Middelskolen han, og sat ute i Kammerset og ruget over sine mange Bøker. Han skulde likesom ha det beste Hodet han, og det var nok Meningen han skulde bli Student.

Å — Johan Magnus husket så vel, åssen det var allt sammen!

Han stod i Porten med sin Pakke under Armen, og han kjendte sig underlig tilmote.

Nu kom han mer end nogengang før tilbake som den forlorne Søn, og han syntes han så dem, når han kom ind. Alle sammen.

Kanske han ikke fik komme ind engang! Kanske Døren var stængt, og når de fik høre hvem det var, så lukkte de ikke op.

Han stod og følte, hvordan det vilde være å ikke ha noget Sted han kunde ty hen.

Gangdøren var da åpen. Han famlet sig op gjennem den mørke Trappen.

Han var forfærdelig spændt, da han tog i Entredøren. Jo! Den var åpen. Han sneg sig ind.

Det var mørkt i Entreen. Men Døren til Stua stod halvt oppe, og der faldt en liten Lysstrime gjennem Dørsprækken. Idet han lukkte efter sig, gik Stuedøren helt op og en av hans Småsøstre kom frem og kiket, halvt avklædt og forundret. Efter hende kom Farens Stemme, bydende og bestemt:

Hold dig vækk der, Signy, du som ikke har Klær på dig!

Men hun lo og klappet i Hænderne.

Det er bare Johan Magnus! Joda, det er Johan Magnus! ropte hun og var glad og klappet i Hænderne.

Nei! du store .... hørte han halvt undertrykkt fra Moren. Og hendes halvt forskræmte Blikk var det første han møtte, da han endelig vågde sig ind.

Goaften, hilste han lavmælt — det var som om Ordene frøs fast — og han streifet Faren fort med Øinene.

Og Faren så bort på ham over Lorgnetten, og hadde Johan Magnus bare streifvis følt sig som en Forbryder før, så kjendte han fuldt og fast, at han var det nu!

Han blev stående ved Døren med nedslagne Øine. Og Pakken beholdt han under Armen. Han kjendte sig fremmed, og han visste ikke rigtig om han turde gå længer eller ikke. Ingen sa noget. Han kjendte hvordan hans Søskens Øine gik fra ham og på Faren og fra Faren og på ham igjen — store, rædde.

Men Faren satte sig til å se i sin Avis igjen, som om han ikke skulde set ham. Du store min som han var forandret! Han så trætt og sliten ut, og han hadde en Mængde hvite Hår i det mørke Skjægget. Han hadde forresten aldrig brukt Briller før heller.

Og der . . . ? . . . sat Louise og vugget? Et lite lyserøtt Hode med små mørke Dun på stakk frem mellem Vuggeklærne. Han så spørgende på Moren. Men sa ikke noget.

Moren la fra sig Syningen sin, reiste sig besværlig og gik ut i Kjøkkenet. Han så at hun tog frem av Skapet og gav sig til å smøre Mat.

Han smøg sig utrygg forbi sine Søsken og ut til hende. Moren trakk frem en Stol som stod med Sætet indunder det vesle Kjøkkenbordet, og han satte sig på den. Men han følte det, somom hun stjal det hun gav ham å spise, og at han var Hæleren.

Hun satte sig stillfærdig ned ved Enden av Bordet og så på ham med store underlige Øine — hele Tiden mens han spiste. Ingen av dem sa noget.

Han blev sittende i Kjøkkenet, mens Moren tog bort igjen efter ham, og hun satte sig også ned igjen der, da hun var færdig.

Vesle Signy kom bort i Døren allt iett, prøvde å smile til ham, men trodde nok ikke hun hadde Lov til det, for hun så sky i den Retningen Faren sat, og blev alvorlig. Og Johan Magnus var ikke videre oplagt til å svare hende heller.

Der hørte han Faren kræmte og reise sig

inde i Stua. Han pusset Næsen høit og lydelig — det var slik Vilje i allt det Faren gjorde. Nu lød hans Skridt faste på Gulvet. Han kom hit.

Johan Magnus krympet sig likesom sammen, der han sat.

Faren kom rolig ut, og la en Avis foran ham på Bordet. Så gik han ind igjen. Det knirket i den gamle Kurv-gyngestol av at han satte sig.

Johan Magnus ante hvad det var, han tog Avisen og lette, til han fandt Notisen. Det flimret for Øinene.

Ung Plattenslager stod der over. Bokstaverne danset. Nedenfor kom Berettningen om alle hans Bedrifter isommer. Det optog en halv Spallte. Han læste det febrilsk igjennem. Da han kom til Sluttningen var det somom allt tog til at svaie for ham, han grep krampagtig om Bordkanten.

— — — — Mærkelig nok har den ungdommelige Forbryder været slu nok til å få stukket sig vækk, så Politiet endnu ikke har kunnet komme på Spor efter ham ....

Han så på Datoen. Den 19. Juli. Alltså for vel en Måned siden. Det var mens han gik over Fjeldene og overnattet på Sætrer ...

Han læste Stykket engang til og endnu en

Gang. Læste og glemte allt omkring sig. Over Halvdelen var usandfærdige Gjættninger. Endda en Gang læste han det med Politiet. Koldsveden piplet frem i Panden og på Hænderne, der gik Frysninger over Ryggen.

Han kastet et sky Blik mot Døren.

Moren sat og så og så på ham.

Da stod Faren i Døren. Han hadde Klokken i Hånden.

Ja, nu får vi gå og lægge os, Mor! sa han, og det lød næsten som en Befaling.

Ja — vi får vel det. Det kom som et Sukk, og hun så næsten hjælpeløst fra ham til Johan Magnus, idet hun reiste sig — stillfærdig og sliten.

Faren kom helt bort til Johan Magnus.

Ja, nu skal vi lægge os her! sa han.

Johan Magnus så op på ham svint og spørgende. Faren stod over ham med det bestemte Ansigt.

Vi har ingen Plass for dig her.

Der gik en Skjælving gjennem Johan Magnus. Han reiste sig litt usikker. Han så Morens rædde bønlige Blik på Faren.

Da gjentog Faren stærkere — likesom til Svar på Morens Øine som bad for ham:

Vi har ingen Plass for dig her længer! Han

stod rank og bestemt foran Johan Magnus — litt mindre av Vækst end han.

Et koldt Gys av Rædsel for gjennem Johan Magnus, og jævnsides med det steg Trassen i ham. Han tog sin Pakke under Armen og gik til Døren — blek i Ansigtet.

Men idetsamme han snudde sig der, fik han se vesle Håkon som var våknet borti Sofabænken og sat og gned sig energisk i Øinene og på Næsen med sin lille runde Lanke. Han blev stående et Øieblik og se på Smågutterne borti Sofabænken. Da blev Gutten var ham — han smilte lykkelig og halvsøvnig, strakkte Armene ut: Johan Magnus! Johan Magnus! ropte han, og som en Vind var han ute av Sengen og rundt Knærne på Johan Magnus.

Der gik en underlig Trækkning over hans Ansigt, det rykkte litt i Mundvikerne. Men han løste fort og forsigtig Taket av de små Armene, skyndte sig ut gjennem Døren.

Moren kom efter ham ut på Gangen. Bak hende hørte han Farens Stemme.

Kan du ikke la Gutten gå, Randi! Vi har nok å fø på likevel, om vi ikke skal ha det lange dovne Ræklet gående her også!

Men han gjorde nok ikke mer for å stanse hende.

Gå op på Loftet du, Johan Magnus, sa hun lindt. Du kan ikke gå ut nu — mitt på Natta.

Han stod litt usikker.

Moren gik ind igjen. Og litt efter kom hun med en Haug Sengklær på Armen og en Lykt i Hånden. Hun gik tungt og besværlig op Lofttrappen.

Han fulgte viljeløs efter hende med en underlig Blanding av mangeslags Tanker. Det faldt ingen av dem ind, at han skulde bære noget for hende.

Jeg er da di Mor, mumlet hun sørgmodig. Det er vel ikke rigtig av mig . . . . men jeg kan ikke holde ut å tænke på at du skal gå slik . . . .

Hun ga sig til å re en Seng på Gulvet for ham. Han stod myk av Taknemmelighet og underlig tilmote og så på. Det var et trangt lite Loftrum med Klær på alle Kanter. Taket var skråt og lavt, så han måtte stå kroket. Og endda hadde han ikke kommet sig til å lægge fra sig Pakken sin.

Så! sa Moren stillt. Læg dig her nu, Johan Magnus.

Han fik av sig Hatt og Støvler og krok ned i Klærne. Hun fandt ned av Væggene og dyttet godt omkring ham, så han ikke skulde

komme til å fryse — — allt mens hun småpratet med ham i en sår og sørgmodig Tone. Men uten å nævne et Ord hverken til Bebreidelse eller Undskyldning for det han hadde gjort.

Så gik hun. Stille og sørgmodig snudde hun og gik.

Det blev mørkt på Loftet — bekende svart, så han ikke kunde se et Skimt av nogen Ting.

Og han lå og hørte på at Moren famlet sig ned over Trappen.

Kjære kjære snille Mor!

Han blev liggende og tænke og tænke — en hel Skog av underlige Tanker. Han lå lunt og godt. Men han fik ikke sove. Han blev bare mer og mer lysvåken, eftersom han tænkte.

Som han ligger slik, blir han opmærksom på nogen underlige Lyd nedefra. Det høres som halvkvalte Hullk av en Mand.

Han lydde og lydde.

Da skjønte han det:

Det var Faren, som gråt i Soveværelset under ham! — — —

Det var Vår — rigtig tidlig på Våren — og Johan Magnus gik og drev opi Asen, høit over Byen.

Frakken hadde han kastet, og Hatten med den svære Bremmen sat langt bak på Nakken. Håret hang i lys Lugg langt frem i Panden, litt klisset av Sved. Lang og opløpen i blå Dress slentret han opover, og slog små Slag på Buksebenet med en liten tynd Viepisk han hadde spikket sig på Veien.

Han gik i enslags doven Tilstand av Tilfredshet og fornam med halve Sanser det som rørte sig omkring ham.

Solen var i Nedgang, den stod lavt og flaret røtt. Det blinket røgult ind mellem Furulæggerne omkring ham, og Fjorden lå i flimrende Guldskjær, der han skimtet den nu og da — langt langt dernede.

Kveldkjøligheten seg ind. Men det var mere som Kveldkjølighet mitt på varme Sommeren

end i Slutten av Mai. Og der steg likesom Damp av Skogbunden endnu efter Solheten om Dagen.

Men sommesteds der han gik, tøt Råsken op om Skosålene, og et og andet Sted lå der igjen en våt, halvbrånet Sneskorpe, og lyste forunderlig hvitt imot ham.

Og små Fugler vimset nu og da mellem Bar og Småkvister og støiet med høie klare Pip. — Likesom for å minde ham om, hvor allt var stillt og fredelig omkring ham.

Ja, han vandret i en stor og fredet Tempelstillhet her høit over Byen og allt det væmmelige og små dernede, og Tempelhvælvingen var den høie blanke blå der høit over hans Hode! Han tog Hatten av. Og han kjendte de små kjølende Vindstryk om Panden og gjennem det lange lysegule Hår. —

Men netop som han gik og lydde til Stillheten, blev han var det store skurrende Drøn og den tunge vassne Sus, som en aldrig undgik å høre på disse Kanter. Det var Drønnet av Kjæmpefabrikken dernede ved Bygrændsen — det som var så stærkt, at det fik hele Byen til likesom å ryste, så det kjendtes somom en var ombord i en stor Damper, og som aldrig holdt op hverken Natt eller Dag. Og det var

Susen av Elva, som drog Turbinerne og fik det hele til å gå.

Og Johan Magnus begyndte å fantasere om Fabrikken.

He! — den var igrunden et underlig Dyr en slik Fabrik! Der lå den og så på en med tusen rø Ildøine en senhøstes Kveld. Ja, stod en opi Høiden her og så den herfra, var det en diger Kjæmpegryte, som de hadde samlet et brændende Helvete i. Og Ljøsken stod svær og rød over hele Himlen over den. Kom en indenfor den solide Muren, som gik rundt hele Anlægget så høi som et passe lite Hus, så var der lysere end Dagen. Der hang små og store elektriske Lamper alle Vegne — de knusslet ikke med Lys der!

Syv digre Byggninger lå pårad like atti hverandre, med høie rø Fabrikpiper. Og ellers lå der en Mængde Småhuser, Buer og Skur bortover den vældige Tomten — den som var så stor som halve Byen. Der løp Jernbaneskinner på Kryss og Tværs over det hele, så en kunde kjøre Togene like lukkt ind i Fabrikken.

Og Svartelva kom bred og blank oppe fra Åserne — uten nogen overdådig Faldhøide — — det var somom den gav et dypt Stønn fra sig, så slukte Fabrikken den! All sammen! En

så ingenting til den, før en kom helt over på den andre Siden av Anlægget. Der kom den sivende ut av en bred Åpning under Muren og faldt like i Sjøen — rolig, sindig, likesom utmattet. Da hadde den gjort sit til å drive det vældige Maskineri, som hette Narrefoss Værk.

Men det var nok ikke bare Elva, som blev nyttet ut til siste Dråpe i den svære Bedrift. Hver Morgen, Middag og Kveld — og ved Midnattstider med — strømmet hundreder av Arbeidere ut og ind gjennem den tunge Jærnport. Som en umåtelig Sværm grå umælende Kvæg strømmet de ut og ind. Arbeiderne. De var svarte, dukknakkete, med Mønje på Klær og Hænder og i Ansigtet. Eller de gik i halvskiddent Stivetøi og med alle Tegn på at de var Håndverkere. Det var Snekkere, Malere og elektriske Montører — de siste så forresten rent stilige ut de. Og der var en Mængde av dem.

Det var Arbeiderne. Det underlige Dyr som kaldtes Arbeiderne, og som var et nødvendig Onde, som en nu engang var nødt til å ha å tas med ved enhver Bedrift, skulde en få det hele til å gå.

Den store Skare av Arbeidere strømmet ind

i Fabrikken, som Elven strømmet ind der, dens Ævner og Kræfter blev tat ibruk og nyttet ut til siste Rest som Elvens Kræfter blev tat ibruk og nyttet ut. Når der ikke var mere Kræfter igjen, blev de sluppet ut som opbrukt Drivkraft. Bare at deres Arbeidstid varte såmeget længer, og når Fabrikken var færdig med dem, så var de også færdige. De hadde ikke som Elven en lang Løpebane igjen — nye Hjul og nye Fabrikker å drive. De var kastet vækk som andet Avfald.

Elven stillet ganske visst sine Krav for å gjøre sit Arbeide. Men den var ikke så lunefuld og uberegnelig som den andre Drivkraften. Fik den bare sit Rum, og der var gjort de og de Foranstaltninger for å holde den under Kommando, så visste en hvor en hadde den henne. Anderledes med Arbeiderne. Der skulde meget til å vite, hvor en hadde dem.

Deres Masse var likeså kompakt som Elvens, der var aldrig nogen synderlig Fare for, at de løp hver sin Vei. De hadde én Vilje, ett Hode og en kraftig jærnstærk Hånd. Her gjaldt ingenting den enkelte, men alle Ting alle — *Arbeiderne*. Det var *Arbeiderne* som satte frem sine Krav. Det var *Arbeiderne* som blev indrømmet det eller det.

Derfor blev de også å se på som den ene kompakte Masse som kaldtes *Arbeiderne.* Den enkelte mellem så mange hadde ingen Tid til å bekymre sig om. Ikke de som stod over dem, ikke Arbeiderne selv.

Døde en, blev han tilnød savnet av de Par Stykker som hadde hat sin Arbeidsplass nærmest ham. Var en syk, blev det *Arbeidernes* organisations- og maskinmæssige Sak å sørge for litt Sammenskudd til ham. Fik en Avsked, var der ingen som tænkte større over hvad det betydde for ham. Det blev bare *Arbeidernes* Sak å våke over, at *Arbeiderne* ikke led nogen Overlast ved at han blev avskediget.

Gik en rundt og snakket med dem, hadde de allesammen en Mening — en meget bestemt Mening om alle mulige Ting. Men den ene mente og sa akkurat det samme som den andre hadde ment og sagt. Og Gud nåde den Synder som hadde vågd å ha en anden Mening end den store kompakte Masse!

Men de kunde være lunefulde og farlige de Meninger de hadde.

Det var nogen andre også, som gik omkring og hadde en Mening. Det var den store Stab av Ingeniører som vimset ut og ind til alle Døgnets Tider, ulastelig påklædte, sirlige i en-

hver Henseende. Men deres Meninger stod stikk imot Arbeidernes. De var Arbeidernes svorne Fiender — hvor de så viste sig, var der noget i Arbeiderne som likesom knurret og viste Tænder mot dem. De smøg tilside for dem med skulende Ærbødighet.

Så kom alle de som ingen Mening hadde. Med blankslitte Ender og Albuer og Blækklatter på Fingrene.

Men over dem alle sat en som både hadde Mening og Vilje til å sætte den igjennem. Det var Kammerherre Halftan Mågård. Han hadde sit Privatkontor i anden Etage i den lille toetages Murgård i Villastil som lå like indenfor Hovedporten. Der sat han tætt og firskåren og sirlig antrukken og ledet det hele skråsikkert og fast, mens Viljen lyste fra de stålgrå Øine og den sammenknepne Mund. Han holdt Arbeidsdag længer end nogen anden, han sørget for å være vel underrettet om allt — til de minste Detaljer, og han dirigerte hele det svære Apparat med jærnfast Hånd.

Han og Broren — General Ferdinant Mågård hadde sat hele den svære Kapital de eide ind i Værket, de hadde blåst Liv og Fart og Virksomhet i Ruinerne av en By, som ellers hadde været viet Død og Forfald, ved

det. De hadde skapt Færdsel og Rørelse der den døde Hånd hadde hvilt tung og håbløs i mange År. Nu var gamle Rønner revet ned, og store stilige Byggværk hadde reist sig over Tomterne, en hel Nybyggning hadde blomstret og blev ved å blomstre i Byens Utkanter.

Allt sammen bar de to mægtige Brødre Mågård på sine solide Skuldre. Skulde disse Skuldre svigte en Dag — ja da ramlet hele Narrefoss By sammen med et stort Brak.

Men det var noget alle visste det, at det var Kammerherren som hadde alle Planer og satte dem igjennem, og at Generalen — som forresten alltid holdt sig i Kristiania — bare gryntet tilfreds og sa ja.

Og Kammerherren var en Mand som ikke var å spøke med. Det vil si: en Mand med så stort Hjærtelag måtte en vist lete længe efter. Men det nyttet ikke å komme med noget Fanteri der i Garden. Og der Kammerherre Mågård kom anstigende med Silkehatten sat godt tilrette på det sølvgrå Hode, der vek Folk ærbødig tilside . . . .

Johan Magnus kjendte en viss prikkende Nervøsitet, når han kom til å tænke på, at han skulde møte på Kammerherrens Kontor imorgen. Han hadde fåt Tilsagn gjennem sin

Far om å møte imorgen Formiddag Klokken halv ti.

Hadde han endda visst, hvad det var Kammerherren vilde ham!

Nei, han visste det ikke var Arbeide han vilde skaffe ham. Han var sikker på det. Kammerherren betakket sig vist for å ha Johan Magnus i Arbeide mer end han hadde hat. Skjønt der var meget mer Alvor i Johan Magnus nu end dengangen han var Timeskriver ved Narrefoss Værk.

Det var vel en eller anden Straffepræken vel. Kammerherren syntes han hadde Rett til å holde Straffeprækener over Johan Magnus. Det var Kammerherren som hadde holdt ham på Skolen, og han hadde tat sig av ham på mange Måter ellers. Han hadde lovet å hjælpe ham til å studere også, hvis han vilde være flink og ellers arte sig pent. Men Johan Magnus var ikke flink, og han artet sig ikke pent. Han strøk til Middelskoleeksamen begge Gangene han var oppe, og han gjorde såmeget galt, at der stod Ord av ham.

Men Kammerherren opga ham ikke. Hjalp ikke det ene, så prøvde han det andet. Så længe til han skjønte Johan Magnus var håbløs. Men da var han færdig med ham også!

Så det var jo rent underlig, at han hadde nedlatt sig til å kalde ham til sig nu.

Det måtte vel være Faren, som hadde bedt for ham? Skjønt — det lignet ikke Far det heller —. Men de pleide visst sætte hverandre grundig ind i hverandres Affærer Kammerherren og Johan Magnus's Far. For mærkelig nok bestod der et besynderlig Venskap mellem den stive Kammerherre og hans meget underordnede Funktionær Bogholder Beilegård.

Ikke for det — Johan Magnus's Far var en fin Mand. Han målte sig med hvem det skulde være i Narrefoss. Han hadde engang regjert over meget, hans Far, og han hadde gåt omkring og været Papa for en hel liten By der nordpå. Hans Konkurs hadde lammet hele Byen for lange Tider. Og hadde det ikke været denne forbandede Religiøsiteten, så kunde han drat Nytte av Historien som andre — istedetfor å ligge hele sit Liv og dra på Gjæld, som da forsyne mig aldrig nogen anden vilde bekymret sig om!

Kanske .... kanske det var Johan Magnus's siste Digt i Narrefoss Tidende som hadde git Kammerherren bedre Tanker om ham! Det skal du se det er det Gutt! For igrunden var det fadelig godt det Digtet. Og Indbydel-

sen var altså kommet like efterpå. Kammerherren hadde fundet ut at Johan Magnus ikke var så ubegavet allikevel! Nu vilde han skaffe ham en Utvei til å kunne sitte i Ro og gjøre færdig sit store Samfundsskuespill, som han hadde fuldstændig færdig i Hodet. Hei, Johan Magnus, du skal få Penge! Du skal ligge på Landet og skrive færdig din nye Bog!

Sætt, at det var det! Han skulde bli berømt med et Slag!

Da skulde de få en lang Næse, alle de som hadde dømt ham til Mangelsgård og Undergang og Hundene! Da kunde de angre sig da, alle de av hans Skolekamerater som gik forbi ham på Gaten uten å hilse. Da var det Johan Magnus som valgte — da var det ham det kom an på, hvem han skulde hilse på og ikke hilse på.

Og da skulde hans Forældre nok få erfare, at han ikke var en fuldt så slett Søn som de anså ham for. Han skulde nok ikke glemme, når han kom til Velstand og Anseelse, at hans Forældre sat i små Kår og slet ille.

Store, store Gud!

Han slog ut med Hånden, skar Ansigter og talte høit med sig selv.

Indtil han pludselig bråstanste og lo arg av sine egne Fantasier.

Tøis! Forbandet Tøis, Johan Magnus! At du kan gå og indbilde dig slikt sindssvakt Vrøvl! Du har nok Ord for å være stormandsgal, men fuldt så ille trodde jeg ikke det var med dig!

Ånei Far, det er nok bare en almindelig Straffepræken efter alle Kunstens Regler du skal gå til.

Men . . . . men allikevel! Når Kammerherre Mågård holdt Straffeprækener, pleide han alltid ha noget i Bakhånd — noget i motsat Rettning. Han kaldte ikke Johan Magnus til sig bare for å holde en frugtesløs Straffepræken. Og iallfald betydde det at han nu hadde kaldt ham til sig — hvad det nu var som hadde bevæget ham til det — at han endnu ikke hadde opgit ham helt. Det måtte være et eller andet Kammerherren vilde gjøre for ham. Kanske det var en Post! Kanske allikevel! Han skulde være så inderlig glad om det så var bare det simpleste Arbeide i Fabrikken han vilde by ham.

Dette Dagdriverlivet holdt han ikke ut længer. Nei, han vilde ta fatt på et solid Arbeide. Det fik ikke hjælpe om han begyndte litt sent.

Da fik han det vel litt anderledes hjemme også. Nu måtte han snike sig rundt som en Tyv i sit eget Hjem. Hans Mor gik og sørget over ham, hans Søsken foragtet ham, og Faren vilde ikke se ham for sine Øine, så han måtte holde sig skjult når Faren var hjemme. Når han spiste, gjorde han det med en Følelse somom det var stjålet det han spiste.

Han husket de Gangene han hadde hat no å gjøre. Da var de bare venlige og snille, da gjorde de ham allt det beste de visste.

Ellers skulde ingen beskylde Johan Magnus for å være lat, så han på nogen Måte skydde Arbeide av den Grund. Det var bare disse ulyksalige Idéerne som plaget ham bestandig og over allt, og ikke ga ham Ro til å være stille på noget Sted.

Men nu hadde han fåt Øinene op for at et fast Arbeide måtte han ha. Til å begynde med iallfald.

Men . . . . akkurat nu passet det ikke så godt. Han fik ikke sin Bog færdig, hvis han ikke hadde hele Dagen til sin Rådighet. Og det vilde være frygtelig å vente endda et År med å få noget ut. Han holdt ikke ut længer å gå omkring og være liten og ubetydelig . . . .

Han spisset Øren!

Hvad?

Det nynnet deroppe? Jovisst nynnet nogen — en klar pigelig Røst!

Han lyttet.

Det var en ganske sagte Nynnen. Men den gled i små klare Lydbølger nedover til ham.... Og deroppe — et godt Stykke opi Skogen — lyste det på vårlig flagrende Dametøi. Og Johan Magnus's Hjærte slog alltid fortere Slag, når han hørte pigelig Nynn og så lyst pigelig Tøi.

Hans Bevægelser var ikke længer så frie — han hadde en viss Tilbøielighet til å skape sig. Jo, han kjendte det var så, men han kunde ikke gjøre for det. Han var ikke ganske naturlig, når han ante unge Damer i sin Nærhet! Er du en bitteliten Smule affektert da, Johan Magnus! Og desuten var det næsten somom han ventet sig noget, når han sån møtte en ung Dame ganske alene på sin Vandring i Skogen.

Deroppe kom Damen. Hun hadde slåt den lange lyse Vårkåpen tilside, og hun hvilte den ene Hånden på Hoften. I små lette Kniks kom hun nedover, for det stumpet litt i en så bratt Bakke, og hun nynnet endda — hn — hn — hn —

Men kjære . . . ! Han stanset uten at vite av det.

Det var jo Severa! Frøken Mågård. Åja, han hadde hørt noget om at hun var kommet tilbake.

Og nu gik hun her . . . . ganske alene.

Klokken var vel over ti, og der var begyndt å falde blålig Skumring mellem Træstammerne.

Hun så fremdeles ikke ham — eller hun lot somom hun ikke så ham. Store Gud som hun var høi og slank og deilig!

Sist han så hende var hun bare Backfisch — hun hadde kort Kjole, hængende Hår og Flættebånd og Greier. Nu var hun rund og fyldig over Barmen og Hofterne, gik i lang silkeglinsende Kåpe og svær moderne Hatt. Og Håret var naturligvis sat op efter siste Mode.

Jøsses, hun så da fiks nok ut sist også, der hun gik med en Kavaler på hver Side, og hun var allt begyndt å bli rund på de pene Stederne. Men nu var hun slåt ut i fuld Blomst nu — som det så smukt hette. Hun var Dame.

Og nu vilde hun gå forbi Johan Magnus uten å se på ham.

Herregud som det var rart i denne Verden!

Han husket en liten Pike med gyldne Lokker og to store barnlige Øine, som det var umulig å bestemme Farven på. Men nogen vidunder-

lige Øine var det! Og Frynserne rundt var mer end almindelig store. Severa hette hun, og hun og han hadde drømt sig ind i mange mange skjønne Eventyr sammen. Da var det han som var den overlegne og hun som sat liten og hjælpeløs og lyttet, da han fortalte. Da var hun en liten Pike og han en stor Gutt. Men det var længe siden. Nu skulde han helst lavære å nævne for nogen av Kammerherrens den Tiden de lekte sammen på Ly. Meget hadde forandret sig siden.

Dengangen var det han som fandt på allt det de skulde leke. Ragnar og Otto og Severa bare adlød. Og desuten kunde Johan Magnus tegne og digte, så Kammerherreinden sa han var et Geni.

Akkja .... det var i den skjønne og uskyldige Barnealder, da en ikke visste noget større om, at der var noget som hette Klasseforskjel eller hadde andre stygge Navne. De ante lite dengangen at der var en Mur mellem to forskjellige Slags Mennesker, som iallfald fra den ene Kanten var temmelig vanskelig å kravle over.

Nu var Otto Løitnant og så til en anden Kant, når han møtte Johan Magnus — for å slippe å bli hilst på. Ragnar var Student og kunde nok en Gang imellem snakke med ham

ismugg. Og Severa — —? Ja Severa hadde han set sist i Kristiania for to tre År siden. Da så han hende ofte. Men alltid sammen med nogen. Hun nikket til ham og ropte etpar Ord i Forbigående bak sin Kadets Rygg. Hvad Forklaring hun ga ham efterpå — om hvem han var eller hvad Forhold hun stod i til ham — — ja se det vedkom ikke ham. Og dengangen var hun Backfisch.

Nu hadde hun været i Pikepensionat i Frankurt am Main, studert Musik i Paris og Sprog i London, været på Lystreise i Schweiz og på Slotsbal i Kristiania. Nu var lille Severa blit Dame, og nu vilde hun allernådigst nedlade sig til å sænke Øienlåkene litt, idet hun gik forbi — til Svar på den meget ærbødige Hilsen Johan Magnus hadde bestemt sig til å avlevere.

Eller .... eller kanske han slett ikke skulde hilse? Det vilde kanske være indiskret av ham sån å minde hende om gamle Dage. Han nød jo ingen synderlig Høiagtelse hos de ærede Borgere av Narrefoss By. Så det var vistnok ikke til megen Hæder for en ung Dame, at Johan Magnus Beilegård hilste gjenkjendende på hende. Heller ikke var det ganske i sin Orden, at han mindte om Ting hun helst så alldrig hadde været.

Nei, han vilde ikke hilse.

Forresten . . . . som Søn av hendes Fars gamle underordnede Funktionær var det bare hans Skyldighet å hilse. Især da Faren var begunstiget med Kammerherrens specielle og udmærkede Venskap med mere. Desuten hadde hendes Far været Johan Magnus's Velgjører, og han hadde møtt megen og mangeslags Venlighet hos Kammerherrens. Av ren Takknemmelighet måtte jo Johan Magnus hilse på allt som hette Mågård . . . . enten det nu behaget dem å hilse igjen eller ikke. Så når han hilste på Frøken Severa, så var det av den Grund og ingen anden. Men det vilde være underlig om han ikke hilste. Han bestemte sig til å hilse.

Nu var hun like foran ham, og hun var sluttet å nynne. Hun så ikke på ham, kom bare gående ganske sagte nedover, helt optat av sit eget. Øienlåkene var halvt sænket, de store, næsten alltfor store Vipper, dækket, så en bare ante et stort gyldent Blikk bak dem.

Han kjendte det et Øieblik, somom allt stod stille i ham. Han var på ingen Måte Herre over sine Bevægelser længer, og han var ikke klar over at han hadde hilst, før han mærket at han satte den bredbremmede tilbake på Hodet.

Da hadde han et Øieblik det store gyldne Blikk — venlig — litt nedladende kanske — og hun fortsatte somom ingenting var hændt.

Frøken Severa . . . !

Det var visst rigtig at han hilste allikevel.

Han stod og så efter hende . . . .

Så høi og så lys og så deilig!

Det forekom ham at hun gik endda litt sagtere? Og ikke fuldt så sikkert . . . . Der snudde hun Hodet og så sig tilbars — fort, stjålent. Så gik hun litt raskere. En liten Stund. Der bøide hun sig og tog op en Blomst eller noget ved Veikanten. Og da hun rettet sig og begyndte å gå, var det endda sagtere end før . . . .

For en Tosk han var! Han kunde godt ha snakket til hende. Jo, når han tænkte efter nu, var det somom hun hadde ventet, han skulde sagt noget, da hun så på ham. Kanske hun husket endda, at det var denne Veien han pleide gå. Kanske hun hadde fåt spurt det. Hun hadde aldrig manglet dem, som med Glæde vilde gåt med hende på hendes lange Spasertur iaften. Hvis det ikke hadde været det, at hun netop vilde gå alene . . . .

Der faldt hendes Buket med Blåveis! . . . . Hun lot den ligge? . . . . Kanske hun ikke

mærket at den faldt? . . . . Åjo, hun var jo nøtt til å mærke det.

Eller kanske . . . . kanske det var med Hensigt!

Nu så hun sig tilbake igjen.

Han kom i stort Vildrede.

Men var det med Hensigt, så bar hun sig da frygtelig dumt at — hun måtte da vite.... Men kanske det netop skulde være så tydelig.

Endda stod han en lang Stund og funderte.

Så begyndte han å gå nedover. Først ganske sagte og ubesluttsom — så tog han et raskt Tilsprang og bøide sig over Buketten.

Han tog den op og så på den længe, nøie.! Herregud den som bare visste...! Men skitt

Han gik fort efter hende med Buketten ytterst i Klypa, somom den var noget han var rædd for å søle til Fingerne sine med. Da han var nær nok ropte han forsigtig.

Frøken Severa, sa han og han kjendte at Stemmen skalv litt.

Hun snudde sig — litt forundret.

De mistet vist noget. Han holdt Buketten frem og blev rådløs.

Hun lo elskværdig.

Å, den. Den kastet jeg — den var vissnet. Hun var litt lattermild.

Han kjendte, han var glovarm i Hodet og han stammet hjælpeløs:

Å — jaså nå .... Ja ... undskyld ....

Hun var fremdeles lattermild.

Å kjære, jeg ber. Det var svært elskværdig av Dem. Så nikket hun. Takk! Og fortsatte raskt nedover.

Men Johan Magnus stod igjen, slukøret. Han holdt Tordentale for sig selv, skar Ansigter og snakket halvhøit. Og han brøt sin Viestokk sønder og sammen.

Han kunde ikke nægte det var med en viss Spænding han gik utover til Værket idag! Det var længe siden sist han stod Ansigt til Ansigt med Kammerherre Mågård. Hadde han endda hat en bitteliten Anelse om hvad det var Kammerherren vilde ham! Han ante ikke enten det var for en stræng refsende Dommer han skulde stedes eller . . . . eller om det var en hyggelig liten Passiar hos den yderst elskværdige gamle Herre, Kammerherren undertiden kunde være, han gik til.

Han kjendte denne indre nervøse Skjælving, som han var plaget av alltid når noget vigtig stod fore. Men han kjækket sig, og gik høi selvbevisst utover Veien, mens Formiddagssolen spillet i nysprunget Løv og på hans bredbræmmede Hatt. Ja, han ga sig Tid til å tænke litt over, hvad Våren likevel var for en velsignet Tid . . . . med Sol og med ungt nysprunget Løv. Og Fjorden lå og glittret langt utover.

Han vilde lage Vers av dette! Og han slog ut med Hånden . . . .

Nu hadde vel Kammerherren fåt Historien om hans siste Fiasko, til han kom. Han hadde fåt et nytt Bevis paa Johan Magnus's enestående Frækkhet og kritikløse Indbildskhet.

Forresten var det ikke andet end sin fordømte Pligt Johan Magnus hadde gjort. Frøknen hadde mistet noget. Enhver Herre som hadde set det, vilde ilet med å bringe hende det tilbake — selvom det ikke var andet end nogen sølle Blåveis. Han hadde ikke ment andet med det.

Men han så jo det, at Blomsterne var vissnet og ellers mishandlet. Han kunde ikke komme fra, at han hadde været en stor Idiot.

Og Måten han gjorde det på da! Hele hans Optræden! Den elendige latterlige Figur han gjorde! Det var jo akkurat som når en glattslikket Diskenhopper eller en opstrøket Handelsreisende skulde være galant overfor en liten Manufakturinde. Det var slikt en ikke kunde tilgi sig selv.

Og Frøken Severa . . .! Hvad tænkte Frøken Severa om ham! Ja, han kunde ha Lyst til . . .! Og pludselig grep han sig i at han halvveis sprang bortover Veien, at han skar

Ansigter og fægtet med Armene som gal. Han stanset litt forundret og så sig om.

Så skred han værdig videre og forpligtet sig til å holde bedre Opsyn med sine Bevægelser for Resten av Veien.

Det var forresten ikke nogen almindelig sjofel Vei han gik. Det var en stor bred Gate, flottere end nogen inde i selve Byen. Langs den lå alle de stiligste Villaerne — på Opsiden, med Hager nedover til den. Der var plantet Trær i fire Rader bortover — på begge Sider av Kjørebanen og mellem de to brede Spaserveier som gik paralelt med dem. Den Raden som stod nærmest Sjøkanten var gamle ærværdige Bjørker med lange lyse Flættninger av Løv. De andre var Løn og stod med myke unge Stammer og likestore Kvaster av Løv øverst oppe, og de stod i græssgrønne Plæner med ørsmå Gjærder omkring. Paa Nersiden av Veien lyste Sjøen frem gjennem Løvet hele Tiden.

Det var Byens almindelige Spaservei dette, og det var ikke no Småtteri her i Narrefoss.

Herregud, han skulde da være glad om det bare var det simpleste Arbeide ved Fabrikken, Kammerherren hadde tænkt å by ham! Ja, han skulde stå og ta imot den mest ydmygende

Straffeprækken tålmodig som et Lam og med den elskeligste Mine .... bare han såsandt kunde få no å gjøre! Og han skulde være samvittighetsfuld og flittig, han skulde hænge i sent og tidlig, han skulde bli et Mønster på en bra Arbeider.

Det var forresten bra for ham at han blev Arbeider. Landet savnet en Arbeiderdigter. En som selv stod mitt opi Arbeidet og til enhver Tid hadde Føling med Arbeiderne — deres Kår, deres Tankegang. Han vilde lære det Livet å kjende ut og ind, og han vilde ta Blomsten av det og gjøre til Litteratur. Han vilde besynge Arbeidet og besynge Arbeidernes Liv. Her var Poesi nok.

At han ikke hadde tænkt på det før! Her hadde han fundet sit Felt. At han ikke hadde tænkt på det før!

Han skulde bli Lederen inden sin Stand, ja det skulde han bli! Men han skulde ikke bli Arbeiderleder på samme Måten som den fæle Bjarne Larssen. Arbeiderne var ikke tjent med å ha slike Folk til sine Talsmænd. De skjæmte sig bare ut med å trække rundt med denslags Skilter. Nei, en Arbeiderleder måtte være en Folkeopdrager på samme Tid som han var den som førte an i deres Kamp for å vinde i Styrke

og Velstand. Han måtte føre dem frem til social Anseelse, samtidig som han viste dem Veien til bedre og rummeligere Kår. Hans Sværd måtte være tveegget, det måtte brukes til to Kanter. En Arbeiderleder måtte være en Mand med sundt og modent Overblikk over Samfundet og ikke en liten småsynt Plebeier, som ikke magtet å se længer end til Væggene i sin egen Stue. Han måtte ha likeså indgående Kjendskap til Bedrifterne og de Kår de arbeidet under, som det Indblik han hadde i Arbeidernes Liv og Kår. Det var rigtig og naturlig, at Arbeiderne søkte å vinde socialt Fotfæste, det var i sin Orden at de krævet samme Rettigheter og samme Anseelse for sin Stand som andre hadde. Men de måtte begynde med sig selv.

Sørget Arbeiderne for å skaffe sig den nødvendige Dannelse, vilde der ikke bli gjort nogen Forskjel på dem og andre dannede Mennesker . . . . såpas demokratisk er da den Tid vi lever i. De vilde få samme Anledning til å gjøre sig godt av allt det Livet hadde å by en, som foreksempel den de fleste Embedsfolk har. De vilde ha samme Anseelse. Idethele vilde de stå på like Fot med de fleste av Landets Borgere.

Og om den Ting er det nu engang Kampen står. Før Arbeiderne stod på like Fot, nød akkurat samme Anseelse som enhver anden og idethele stod fuldt på Høide med alle andre Stænder . . . . før kom de ikke til å gi sig. Så kom det bare an på, enten det var Arbeiderne som skulde op eller de andre som skulde ned.

Men som de hadde lagt det hele an, var de begyndt fra den gale Enden.

De hadde ikke den Skoleutdannelse — neivel. Men i vor Tid og i vort godt oplyste Land er der så rikelig Anledning til å skaffe sig det en trænger, der er få som kan skylde paa manglende Ævne. Men de gider ikke! De vil ikke. Arbeiderbevægelsens Ånd er kulturfiendsk. De vil Kulturen tillivs fordi den skal høre til Overklassens Væsen.

Han vilde lære dem, at Kulturen var deres beste Våben.

Johan Magnus skulde ikke alene bli deres Opdrager, han skulde også være deres Talsmand, det nødvendige Mellemled mellem Arbeiderne og Overklassen, som de så begavet kaldte det. Det skulde han bli gjennem sin Digtning, det skulde han bli gjennem sin Virksomhet som Folketaler og Avisskriver.

Her hadde han en Opgave .... her hadde han en Opgave!

Litt kjedelig blev det unægtelig slik å skulle optræde i Mønje og Kaffespand påvei til og fra Fabrikken. Den Tiden da Arbeiderne gik fra Fabrikken om Kvælden passet jo akkurat til Spasertiden, og da var der fuldt av unge Mennesker på Strandveien utover til Narrefoss Værk.

Men Arbeidsdragten skjæmmer da ingen. Det er bare tåpelige og latterlige Mennesker, som ser ned på en fordi en arbeider.

Ja, så hedte det nok så smukkt. Men gad vite, om det rigtig holdt Stikk i Virkeligheten. Det var pene å ikke dårlig valgte Ord å ta i Munden, og fremforallt var det tidsmæssige Ord. Men mon der ikke, når allt kom til allt lå en bitteliten Følelse hos enhver av at Arbeiderne var en lavere Sort Mennesker end andre, og var det ikke så, at Embedsfolk og andre Solsidefolk følte sig en god Del hævet over disse grå trællende Mennesker?

Det var ikke no rart, Gud bevares. Han mente ikke det. Jøsses, han hadde da såpas Samfundsskjøn at han så det måtte være slik. Når han så på dem som Klasse, var Arbeiderne simpelthen et av Trinnene i Utviklingen fra Dyr til Mennesker! Hører du det, Bjarne

Larssen! Arbeiderne er ikke fuldt færdige Mennesker, sier jeg! Jeg våger å ha den uangripelige Mening og hævde den.

Men det var ikke det, han syntes det var Skam å være Arbeider, som gjorde at Johan Magnus kvidde sig litt ved å optræde på Promenaden i Arbeidsdragt. Det blev en anden Sak med ham. Han hadde optrådt som den flotte Mand, han hadde skrytt og slåt om sig med store Ord. Nu vilde de få se ham i hans Fornedrelse. Han syntes han så de ondskapsfulde Flir og hørte de spottende Gloser de slængte efter ham.

Og han vilde møte alle de unge Damer, han måtte spasere forbi alle dem han hadde forsøkt å gjøre litt Kur til. Og Frøken Severa . . .! Frøken Severa vilde få se ham i den store grå Flokk av hendes Fars Trælledyr.

Frøken Severa! Herregud som hun var høi og lys og deilig!

Men engang skulde han nå op! Engang skulde han stå frem for hende som hendes helt jævnlike! Og da —!

Forresten — hvad Fanden angik hun ham! Han var da ikke det naive og uvidende Barn længer som lekte på Kammerherrens Gård. Han visste det nu, at der var en Smule Forskjel på

Folk. Og selvom Johan Magnus nådde aldrig så høit, så blev han i Narrefoss ikke andet end det Proletarbarn som hadde sprunget barbent om i Byens Gater. Og mellem ham og den stollte Frøken Severa vilde der alltid bli ved å være en Mur, som det var likeså umulig å komme over for den ene som for den andre! . . . .

Han visste ikke Ordet av før han stod ved den svære tunge Jærnporten til Fabrikken, og Larmen og Sjauen stod ham imøte, somom en pludselig hadde åpnet for en svær Foss. Alle Dører og Vinduer stod oppe i de røde Murbygningerne, og det drønnet av Maskiner, det hamret av hundre Slæggeslag mot klingende Metal. Fremme på Tomten stod lange Rækker av Godsvogner på Skinnerne og blev lastet og losset under Hui og Opsang og Leven av Kraner og Winscher. Svarte Mænd var påfærde overallt — de for frem og tilbars på Tomten, han skimtet dem gjennem Døråpninger og Vinduer op gjennem alle Etager. Og stærke Mandsrøster hujet for å overdøve Larmen. Hele det vældige Apparat var i fuld Gang, og Jorden skalv.

Det var ikke fritt for han kjendte en viss Beklæmmelse, da han lukkte op Døren til den lille toetages Murgård i Villastil, som lå like

indenfor Porten, og Hjærtet slog fortere Slag, idet han en Smule høitidelig steg op den brede Trappen til anden Etage.

Men han strammet sig, banket på til det ydre Kontor.

Det var en Damestemme som svarte.

Er . . . er Hr. Kammerherren tilstede?

Nu skal jeg høre. Og Damen banket forsigtig til det indre Kontor, glyttet likeså forsigtig på Døren og smatt indenfor. Hun kom straks ut igjen.

Vær så god å sitt ned litt, Hr. Beilegård, så er Kammerherren straks ledig.

Takk, bukket han og satte sig — han hadde alltid en Følelse av at han bukket keitet.

Damen var ny, han hadde aldrig set hende før. Men hun visste hvem han var! Hr. Beilegård, sa hun og hun var bli og venlig . . . . Det var en søt liden Dame forresten. Han sat og betragtet hende Stykke for Stykke som hun sat og spillte Skrivemaskine med små hvite Fingre. Hans Interesse delte sig mellem hende og en Smule iriterende nervøs Spænding mot det han skulde ind til Kammerherren.

Da gik Døren til Chefskontoret op, og den sirlige grå Kammerherre kom frem i Åpningen.

Værsågod. Han stod med Guldlorgnetten

i Hånden og så flygtig op og ned over Johan Magnus.

Værsågod, sa han engang til og så venlig ut. Han stod i Døren til Johan Magnus kom forbi ham.

Johan Magnus visste ikke rigtig om han skulde by frem Hånden, men Kammerherren ga ham sin.

Værsågod, sa han igjen og vinket hen til en Stol. Selv satte han sig tværs overfor og så op og ned over Johan Magnus engang til, mens han pusset sin Lorgnet.

De har fremdeles ingen Beskjæftigelse, Johan Magnus.

Nei .... Johan Magnus slog Øinene ned, men så straks op igjen.

Kammerherren kræmtet.

Men kjære unge Ven — De må da forstå, at det ikke kan gå i Længden. Hvor gammel er De nu?

Johan Magnus følte sig litt ubehagelig berørt, han svarte lavmælt:

En og tyve.

Hm .... En og tyve År .... og endnu ikke begyndt på nogen Ting. De forstår vel, at dette ser sørgelig ut for Deres Fremtid. Om De ikke tænker stort over, hvilken Sorg De

gjør Deres strævsomme og hæderlige Forældre, om De ikke skammer Dem over å ligge dem til Byrde så gammel De er, så må De da ta under alvorlig Overveielse, hvad dette betyr for Dem selv og Deres Fremtid.

Jeg har med Sorg set på, hvordan De har skeiet ut både i den ene og den anden Rettning — jeg har fulgt Deres Færd, så vel fordi jeg interesserer mig for enhver ung Mand som har Ævner til å drive det til noget, som fordi jeg specielt hadde ventet mig noget av Dem. Og det har gjort mig oprigtig ondt å se, hvordan det er gåt Dem. Det har gjort mig ondt såvel for Deres hæderlige og bra Forældres Skyld som for Deres egen Del. Det sååmeget mer som det ikke har været Ævner det har skårtet på, men Vilje og Karakter.

Jeg er fuldt opmærksom på, at der er Ting tilstede som delvis kan tale til Deres Undskyldning. Men også bare delvis. Deres . . . hm . . . formodede digteriske Talent kan tilnød forklare, at De har hat vanskelig for å finde Dem tilrette i en hvilkensomhelst Livsstilling — jeg indrømmer det. Det samme formodede Talent var det vel også som fik Deres Skolegang forkvakklet. Forsåvidt er det det, som har været Deres Ulykke.

Men der er en anden Side ved Deres Forhold som ingenlunde kan forklares ved den Omstændighet. Jeg sigter hermed først og fremst til Deres . . . hm . . . rent ut forbryderske og straffskyldige Forhold fra ifjor Sommer. Det var jo en slem Affære for en ung Mand. Den kunde jo ha sat en Pæl gjennem hele Deres Fremtid. Dernæst fæster jeg mig ved, at De drikker og viser Dem beruset paa Gaten, når De finder Anledning til det. Slikt er dobbelt farlig for Dem. Først skjæmmer det Dem, som det skjæmmer enhver som lar sig påtræffe i den Forfattning. Og det rammer Dem værre end andre, fordi man vet, De intet bestiller. Og dernæst — tro De mig, Johan Magnus — hvis De ikke snart får en fast Stilling og holder ved i den, kan det spøke for, hvordan det vil gå Dem i den nærmeste Fremtid. Det første Skridt paa Forbryderbanen har De allerede betrådt. De kvier Dem kanske for det næste. Men Lediggang og Drikk gjør mindre motstandsdygtig. Tar De Dem ikke snart sammen, vil Omstændigheterne ubønhørlig tvinge Dem ind i det næste.

Hvordan er det, holder De fremdeles fast ved Deres Forsætt å bli Forfatter.

Johan Magnus som hadde sittet og set avveks-

lende paa Kammerherren og i Gulvet, så op og rett ind i Kammerherrens Øine.

Ja, sa han fast.

Kammerherren så på ham en Stund.

Hm . . . . Og De mener De ikke behøver å bestille andet?

Johan Magnus så ned for sig.

N—nei . . . jeg vilde da gjærne se å få no å gjøre.

Kammerherren stod op og ga sig til å gå litt op og ned.

Ja — han gik frem og tilbake. Men tror De ikke, det vilde være best for Dem å la allt det der med Digtningen fare? Jeg taler ikke til Dem som Deres Fiende — det er ikke for å ha den Fornøielse å si Dem endel mindre behagelige Sandheter, jeg har kaldt Dem herut idag. Jeg har ønsket å tale litt med Dem om disse Ting, både fordi jeg har tilovers for Deres Far og fordi jeg interesserer mig ikke så ganske lite for Dem selv. Og da tar De mig nok ikke ille op, at jeg gir mig den Frihet å tale etpar Formaningens Ord til Dem — gjør De vel?

Nei, mumlet Johan Magnus og så ned.

Jeg foreslår Dem indtrængende å la disse . . . . hm . . . . undskyld at jeg kalder det

Digtegrillerne . . . . fare. Jeg gjør det med såmeget roligere Samvittighet, fordi jeg mener, at har De Talent, så har De forkvakklet Muligheten for å bringe det til Utfoldelse i samme Stund som De ved Dovenskap og Likegyldighet undlod såvel å gjøre Dem Nytte av den Skolegang De har hat som å skaffe Dem Chanser for å få en videre Utdannelse.

Der må og skal et stort Fond av Kundskaper til for å kunne drive det til noget i den Retning. Livets Skole er en god Skole. Men for å kunne meddele andre, hvad man har lært der, og forklare Meningen med det hele, trænger man den Klargjørelse som de andre Skoler byr, den ordnende Veileder, som et solid Kundskapsfond kan gi en å bygge på . . . .

Vilde De sagt noget?

Johan Magnus rømmet sig litt.

Ja . . . .. hm . . . . det er da flere store Forfattere som ingen Utdannelse har . . . .

Vel ikke flere av de egentlig store. Og på det forsofne og forsorne Livssyn de forkynder har de vanskelig for å være det vi andre kræver de skal være for os. Min Mening er den, at er der nogen man bør kræve av, at de har den nødvendige Portion Almendannelse, så er det av dem som skal være Folkets Lærere og Tugtemestre.

Mig forekommer det forresten, at Kunstnerhang — og især Tilbøielighet til å skrible — meget ofte er et Utslag av Halvdannelse og Seminarisme. Iallfald viser det sig ikke sjelden, at det er noget man vokser fra, når man kommer til Alder og Dannelse. Jeg undtar selvfølgelig dem som drives av en . . . en hellig Ild. Men husk på, at det er ikke Folk der som De har hat Anledning til å lære noget, men ikke har giddet benytte sig av det.

Men la mig se bort fra dette, la mig tænke mig, at De virkelig kunde bli Forfatter. Da vilde jeg bare fortælle Dem den Ting, at tror De at De vil kunne leve av Deres Pen i de første — la mig si ti — År av Deres Forfatterskap, så vil De komme til å gjøre triste Erfaringer i motsat Rettning av, hvad De hadde tænkt Dem. Jeg er blit sat tilstrækkelig ind i de Ting av Bunker av Tiggerbreve fra denslags Folk til å kunne ha og uttale en begrundet Mening om de Forhold, hvorunder de arbeider.

De er ung endnu. Ta De Dem et Håndværk og lær det tilgagns. De vil endda være færdig med Deres Læretid til De blir fem og tyve seks og tyve Åar. Bli en dygtig og agtværdig Håndværker. Denslags Folk har det bedre end de fleste i vore Dage. Og De vilde være på den

trygge Side, enten De valgte å søke å skape Dem en Fremtid som Forfatter vedsiden av, eller De slog Dem tilro i Deres Håndværk.

Ja — Johan Magnus vilde nok gjærne det, men det var så vondt å få Plass. Han hadde gjort det han kunde — han turde påstå han hadde gjort det han kunde, men . . . .

De skal få Plass her ved Værket.

Så! der kom det endelig, og Johan Magnus holdt på å glemme sig — han vilde fare op av Glæde. Men han besindet sig og sat, bare så op på Kammerherren, stort og takknemmelig.

De har Lyst til å begynde her?

Ja mange Takk . . . . jeg vilde være meget takknemmelig for det. Og — han blev likesom fastere i Stemmen — jeg skulde nok sørge for, at Kammerherren ikke skulde komme til å angre på, at . . . . Han fandt ikke rigtig Ordene, og han stanset.

Kammerherren var venlig.

Ja, det tror jeg nok De vil, sa han.

Han sat og slog sig med Papirkniven i den lyse ulastelige Hånd og så ut for sig en Stund.

Men jeg vil ikke undlade å gjøre Dem opmærksom på, at vi muligens i nær Fremtid vil bli nøtt til å holde Driften gående utelukkende

ved Hjælp av Læregutter og uorganiserte Folk.

Johan Magnus så op fort og spørgende.

Og som om Kammerherren hadde gjættet hans Tanker, blev han ved:

Når jeg har valgt å tilby Dem Arbeide på dette Tidspunkt, så er det fordi Deres Far netop har nævnt det for mig . . . . kanske med det for Øie at det ser ut til å komme til visse Uoverensstemmelser mellem Arbeiderne her og Værkets Ledelse. Det er mulig, at han har tænkt på det som et beleilig Tidspunkt, hvori han kan få Dem i Arbeide.

Jeg nærer ingenslags venlige Følelser for Streikebrytere — og som sådanne anser jeg alle dem som går hen og sviker sine Kamerater i deres Kamp for å hævde sine Interesser, hvadenten de står i sin Fagforening eller de er utenfor. Men det det her gjælder, er en ren Utidighet. Vi har besluttet å indføre Kontrolure i de forkjellige Værksteder, og det er det, som har fremkaldt Arbeidernes Mishag i den Grad, at de agter å ta Affære. Nu, dette med Kontrolurene er jo i og for sig ingen Sak av væsentlig Betydning for os. Men siden de nu engang er besluttet indført, så agter vi å indføre dem.

Under disse Omstændigheter nærer jeg ingen Betænkeligheter ved å råde Dem til — hvis det da blir nødvendig å indta en av de Streikendes Plass.

Johan Magnus sat og så ned, han var likesom sunket sammen. Så —! Derfor var det alltså Kammerherren pludselig hadde fåt sån Interesse for ham! Herregud, nu så det da netop ut somom det endelig skulde gis en Anledning også for ham til å få no å gjøre. Og så var det til Streikebryter han skulde hverves!

Men . . . . men dette var kanske den eneste Anledning som tilbød sig . . . . den eneste Anledning han hadde til å få Arbeide . . . .

Der blev en litt trykkende Pause. Kammerherren så på ham.

Hm . . . ja — sa Kammerherren endelig — De skal huske på, at det er for Deres egen Skyld jeg har tilbudt Dem Plassen her. Jeg har ingen anden Interesse av det end den jeg nærer for Deres Forældre og for Dem.

Har de sagt op endda da? spurte Johan Magnus om en Stund.

Nei. Men der ymtes så stærkt om det, at der er Grund til å formode, at de sier op samme Dag, Urene blir sat op. Atter så Kammerherren på ham, længe og likesom

undersøkende. Så reiste han sig og gav ham Hånden.

De kan tænke på det til imorgen, sa han. Beslutter De Dem så til å ta fatt, så møter De i Mekanikerværkstedet Klokken seks imorgentidlig iført Arbeidsdragt.

Jo . . . . jo Takk, jeg kommer da, sa Johan Magnus spakt.

ANDEN BOG

DET RØDE VÆLDE

Han trivdes godt med sit Arbeide! Det var interessant og morsomt, og undertiden var der tunge Løft å ta, så han ordentlig kjendte det i Kroppen. Og det larmet larmet omkring ham av Maskiner og Folk i Arbeide på alle Kanter.

Det så nærmest ut som et stort svart Skur, der han arbeidet. Det var i Underetagen av en av de svære Byggningerne, og Gulvet var et hardtrampet rått Jordgulv, Væggene murstensrø, og Taket såes næsten ikke for Stillatser og Greier. Indover det hele var der fuldt av rustne Maskindeler, Cylindere og Dampkjeler. Somme svære Kolosser rakk helt opunder Taket. Styggt og ubrukelig så det ut allt sammen — nærmest som gammelt rustent Jærnskrammel. Men de arbeidet med det, svarte mønjesmurte Arbeidere drev tætt som Maur omkring det — på Gulvet og opover Stillatserne. Og det sang og sang av hundre Hammerslag på en Gang. Hammerslag mot massivt

klingende Stål, så det var umulig å høre Mands Mål. Det skurret og kven av Boring og Dreiing, og Meisler som dreves av præsset Luft skrasslet mot tykke Jernplater, så de næsten døyvet all anden Lyd. Men indimellem duret det jævnt og lognt av Maskiner og Remmer og Hjul.

Det var kjølig og godt å arbeide inde i Skuret, og det lugtet rått av Jordgulv og Olje og koldt Jærn.

Jo! han trivdes her! Det var en Fest å se og kjende at Stålet blev blankt og skinnende under ens Næver, det var Morro å høre Larmen av Maskiner og Virksomhet på alle Kanter, og han følte sig inderlig vel i de tynde Blåtøiklærne med Olje og Skitt på Ærmer og Mave og Lår, og med Bukser så vide så de slang om Læggene. Hænderne var allt blit fastere med en viss Træsmak eller Stålsmak av det han sist hadde tat i. Herregud det var da rent så en kjendte en var til litt Nytte.

Og Hvilen smakte saa velsignet velfortjent, når han sån kjendte det værket i alle Muskler efter tungt Arbeide.

Nu foreksempel mens han lå på Bakken her . . . utenfor Værkstedet, med det sammen tullede Matpapiret og det tømte Kaffespandet

vedsiden av sig og dampet karva Blad av den vesle Snadda si. Og slik som Maten hadde smakt!

Han strakte sig med Hænderne under Nakken og glippet med Øinene mot Solen, som flammet og brandt som en urolig hvitglødende Metalskive høit høit over hans Hode. Men det var bare i Frokosthvilen, så der gik kolde Ilinger av Morgenkjøligheten langs Jorden. Det hjalp ikke om Solen sken aldrig så varm, helt Bugt med dem fik den ikke.

Johan Magnus lå litt avsides fra de andre. Han hørte ikke til mellem dem. Han var kanske den eneste Arbeider ved hele Værket, som var henvist bare til sig selv.

Han hadde en bitteliten Følelse av, at det var som Streikebryter han var kommet her. Men han kunde ikke andet end holde med Kammerherren i, at blev der Streik, så var det en latterlig Utidighet de streiket på.

Kanske han hadde været litt for overlegen den første Dagen. Men han hadde fåt slik sjærende Motvilje mot alle disse svarte rå Opsynene, som så ondt og skulende på ham, når og hvor han gik forbi dem. En lang tynd Benrangel med stort lealøst Adamsæple og et inmari Banditfjæs hadde ledd høit og hånlig, meddetsamme han fik se ham.

Hø, det kan jeg jaggu skjønne — det er han Plattenslagern som skal holde Drifta gåendes her isammar!

Det var visst lidderlig vittig det han sa, for der fulgte en skraldende rå Lattersalve efter.... fra alle dem som stod rundt.

Litt efter var en anden — en ældre Arbeider — kommet borttil ham med en eller anden socialistisk Avislapp og pekt på en Notis for ham. Kamerater, stod der over digert og fett. Ingen må ta Arbeide ved Narrefoss Værk grundet mulig Konflikt, stod der med svarte Typer efterpå. Manden så betydningsfuldt på Johan Magnus.

Men Johan Magnus la Mærke til alle de ondskapsfulde Øine, som var fæstet på ham, mens han læste. Der for en trassig Satan i ham — han trakk bare på Skuldrene og svarte at —

Det vedkommer ikke mig.

Da stormet en av Flokken frem.

Jeg ska vise dig det vedkjem dig jeg, fordømmede Klysa! Men det blev bare med nogen truende Fakter og krigerske Utbrudd .... som Johan Magnus brød sig Fan om.

Nu holdt han sig for sig selv. Og de kunde sætte sig tryggt og rolig på det, at satte ikke de nogen

videre Pris på hans Selskap, så var hans Længsel efter deres Kameratskap ikke større!

Det eneste kjedelige kunde være, at ingen vilde rettlede ham i hans Arbeide. Men skitt .... han var gløgg og hændt, og han lurte sig til å se efter, hvordan de andre bar sig at. Så det klarte sig nok.

Han hadde simpelthen Følelsen av, at han ærlig gjorde Nytte for de otte Kroner Uka han tjente ....

Der pleide være sånt Leven utpå Bakken her i Frokostpauserne ellers. De unge Gutterne fløi og dulltet på hverandre og tog Tak i Kåtskap, og de andre lå og gottet sig og lo, mens de så på. Men idag sat de i større og mindre Grupper og snakket sammen, og det var vist alvorlige Emner de hadde for sig. Længre nede stod en hel Klynge med ældre og yngre Arbeidere omkring Trappen til Spisebarakken. Der hørtes høirøstet Tale dernedefra, og flere og flere pakket Spisegreierne sine sammen og gik ditned. Klyngen vokste efterhånden til et helt Folkemøte av arbeidsklædte Mænd, og den som talte, hævet Stemmen eftersom Forsamlingen øket.

Men han la Mærke til, at hver og en som reiste sig, så fort og stjålent, likesom med

litt Samvittighetsuro opover mot Kontorbyggningerne.

Johan Magnus reiste sig også . . . . strakte sig litt og slentret nærmere,

Det var Bjarne Larsen som talte. Han stod nok næsten øverst på Trappen, for det bleke hulkindede Hode på lang tynd Stillk og med de store hængende Barter såes over Mængden.

. . . . Dette er en Hån mot Arbeiderne, ropte han. Det er et Mistillidsvotum som vi ikke kan finde os i og ikke vil finde os i. Se på Inschinøra! . . . dom kommer og går når dom sjøl vil, dom. Det er ingen som sætter op non Kontrol åt dom. Dom har si store gode Årsbetaling, enten dom er borte en Dag eller to eller ikke. Men for os som sliter for ei lita Betaling, såvidt vi klarer os med det, for os trækker dom, bare vi er borte en Halvtime. Vi skal kontrolleres vi. Vi kræver Likhet for Loven. Kamerater! Er dette Likhet for Loven? Når dom sætter op disse Apparata, så sier dom dermed, at vi Arbeiderer er så lite å stole på — at vi er uærlige Folk, som det må føres Kontrol med. Det er det vi vil reise os til Protest mot. Vi vil tilbakevise denne Beskyldning! Det er ikke fordi vi ikke vil møte fram præsis heretter som før, at vi protesterer mot

disse Kontrolura. Hvorfor vi gjør det, er fordi at vi ikke tar imot den Hån, som dom som vi træler Føda i, så dom kan leve Herrens glade Dage av vor Sved, har utslynget mot os. Kamerater! Vi må ryste Trællemærket av os, og den som ikke vil det er ikke værdt å kaldes Arbeider.

Bravo! Bravo! skrek flere.

Andre hysset og så opover mot Kontorbygningerne.

Det haglet med forbittrede Utrop, og der gik en mørk truende Mumling gjennem Forsamlingen av de arbeidsklædte Mænd.

Bjarne Larsen blev ved.

Kamerater vi er altså enige om det, at vi sier op Plassa vore på fjorten Dar, såsnart dessi Kontrolura kommer på Vægga?

Ja! ja! lød det mangestemmig.

Avstemning! ropte en.

Mangestemmig Kor: Fyyy!

En høi alvorlig Mand kom op på Trappen.

Kamerater! sa han. Jeg vil bare minde dere om, at vi har større og vigtigere Opgaver, som venter på os. Vi må samle Kræfter til dem ....

Fy! Fyyy! Ned me'n!

Manden blev ved:

Det gjør vi ikke ved å gå til Streik på ethvert Fillespørsmål ....

Det er ikke no Fillespørsmål!

Fy! Ned me'n!

Vi får ingen Sympati på den Måten, blev han ved. Og vi trænger Sympati, vi Arbeidere. Vi må vise at der står alvorlige Mænd bak Kravene, når vi sætter dem frem.

Bravoer og vældig Hyssing.

Vi gjør ikke det, hvis vi går til Streik på et Spørsmål som dette. Naturligvis bøier vi os loyalt for hvad et Flertal bestemmer i denne Anledning. Det er en dårlig Arbeider som ikke streiker, når Kameraterne streiker. Selvom han ikke er enig i det Streiken gjælder.

En hel Storm av Bravorop.

Johan Magnus rykket uvilkårlig nærmere. Han likte Manden som stod der og talte.

Manden blev ved:

Men jeg vil råde dere til, at vi sender etpar Mand op på Kontoret og fremstiller Saken for Kammerherren . . .

Ja! Ja! Det er hørt!

Nei! Nei! Nei!

Han er rædd! Fy!

Gå hjem og lægg dig Gammern!

Manden blev borte i Mængden — Johan Magnus så ikke rigtig enten han blev dradt ned, eller om han gik frivillig.

Nu kom der en anden op .... Forsyne mig, det var den nye Manden, som var kommet dit fra Kristiania omtrent samtidig med Johan Magnus. Han arbeidet på samme Værkstedet som han. Besynderlig nok var der ingen, som hadde noget å si på, at han hadde tat Plass der like indunder Streiken. Han var en blekfet Ungdom som kanske knappt hadde fyldt de tyve, men han var en Fanden til Kar i Kjæften.

Arbeidere! Kamerater!

Han hadde en høi kraftig Stemme, og han ropte Ordene ut med øvet Folketalebetoning. Fakterne var også den drevne Folketalers, og det trygge selvsikkre Blikk han så utover Forsamlingen med.

Det er ikke no nytt av Året dette med Kontrolurene. Det er ikke bare her ved Værket disse Makelighetsapparater i de magtsyke Privatkapitalisters Tjeneste blir tat i Bruk. De kommer mer og mer til Anvendelse i vort kapitaliststinkende Utbyttersamfund. De er et nytt Middel i de sveddrikkende Blodiglers Hånd til å utøve sin skjændige Slavepiskermoral, det er en ny Faktor i deres umoralske Underkuelsessystem. Det er blit de fete høie Herrer for anstrængende og måtte snike sig rundt mellem

sine lave usle Trækkdyr og drive sin elendige Utspioneringsvirksomhet. Derfor må de finde på no nytt. Derfor må de ta Opfindelserne i sin Tjeneste. Da kan de sitte tykkmavede og vindunstende i sine bløthyndede makelige Kontorstole og få sine Kontrolchemaer tilbragt. Men dette er bare Begyndelsen. Kamerater! Reiser vi os ikke til Protest, så Blodsugerne snart opdager, at Arbeiderne, det store Proletariat, er en Magt som der må regnes med, så vil vi snart rundt om i vore Værksteder og Fabriklokaler få høre den knæppende Lyd av Kinofotografiapparater, som siden skal bringes de fete Tyranner, for at de kan se om nogen har vovet og rette Rygg i Dagens Løp . . . .

Latter og Tilrop. Fy! Fy!

Eddy Karlsen blev ved, og han uttalte konsekvent Infinitivsmærket å som og med skarp tydelig g.

. . . . Vi vil få se Gramofoner, som skal kontrollere, om der blir sagt utilbørlige Ord på Arbeidsplassen — om Yttringsfriheten blir misbrugt . . . . så denslags Judasser som den sist engagerte kan bli og betragte som overflødig Avfald . . . .

Fyyy! Latter og Rop. En Mængde hatefulde Øine vendtes mot Johan Magnus.

.... Kamerater! Det er med ublandet Glæde jeg har erfaret at dere her er våkne og på Vagt. Dag for Dag blir disse Makelighets-apparater i de privatkapitalistiske Blodiglers Hånd anbragt i Fabriklokale efter Fabriklokale utover Verden. Og fromme halvsovende Trællesjæle finder sig i det. Dere står på Vagt væbnet til Protest. I Sandhet, jeg er stollt av og kunne regnes til Arbeiderne ved Narrefoss Værk! Ja, kom la os reise os Kamerater! La os skride til en Protest, som skal gjenlyde fra Landsende til Landsende! La os statuere et Eksempel for vore Kamerater med Murskeen og Værkstedshammeren, det store Proletariat utover Verden!

Bravo! Bravo! Det steg til en hel Storm av Bifald. Nu glemte de nok helt Kontorbyggningerne. Og Taleren med det blekfete Gutteopsyn fortsatte synlig opmuntret av det Bifald han fik:

Der var en æret Taler, som foreslog at vi skulde gå på Akkord, sende en Tiggerdeputation med et Bønneskrift ....

Fyyy! i mangestemmig Kor.

.... Vi skulde tigge os frem ....

Fyyy!

.... Slikt er bare rædd Mands Færd ....

Ja! Fy!

Og hvorfor skal vi si op på fjorten Dage! Kjøbmanden sælger sin Vare sålænge han vil, og han slutter og sælge den den Dag det passer ham. Hvorfor skal det være anderledes med os som sælger vor Muskelkraft og vor Energi! Kan vi ikke holde op den Dag og Stund det passer os! Det er Knæhønepolitik å varsle. Ingen har Krav på å varsles. Den såkaldte lovlige Opsigelsesfrist er en Sikkerhetsforanstaltning i Magthavernes Hånd, en Assurance som vore stærkt kapitalinteresserte Statsmagter har git vore Undertrykkere. Hvad har Proletariatet med den? Har vi været tat med på Råd? Nei! Samfundets Love gives for Kapitalisterne av Kapitalisterne og deres kjøpte håndgangne Mænd, og de er rettet mot Proletariatet. Jeg spør dere, Kamerater: Har vi nogen moralsk Forpligtelse til å holde disse Love?

Nei! Nei!

Bjarne Larssen hadde stått nervøs og urolig like nedenfor Taleren, med Klokka i Handa, likesom færdig til å ta et Skritt mot ham. Nu nappet han ham forsigtig i Ærmet.

Taleren så indigneret på ham.

Hvad behager! Skal jeg stoppes Munden på! Og han vendte sig til Mængden:

Kamerater! Man vil forby mig å tale! Man vil indføre Mundkurvsystemet her i Forsamlingen!

Og rent maskinmæssig ropte de andre: Fy! Fy!

Bjarne Larssen ristet småærgerlig på Hodet.

Nei, neida! forklarte han forsigtig, næsten ængstelig. Det er ikke det, det er bare ....

Men Eddy Karlsen var allt langt inde i Talen igjen, og han overdøvet ham fuldstændig.

Da kimet Klokken over hans Hode, og Ringeapparaterne ringte bortigjennem alle Værkstederne.

Det var da som Fan — sa Bjarne Larssen og klødde sig ærgerlig i Hodet. Vi skulde set å fåt et Resultat på dette nå, og så preker denna Idjoten, så vi itte får gjort nogen Tingen!

Forsamlingen spredtes til de forskjellige Værksteder, de snakket høit og ophisset, og Stemningen var krigersk.

Bare en så ut til å være svært fornøid med Dagen. Det var Eddy Karlsen, som arbeidet i samme Værksted som Johan Magnus.

Utpå Formiddagen blev Urene opsat. Der var to Mand om Arbeidet, og Kammerherren fulgte selv med fra Rum til Rum og så på til den siste Skrue var sat fast.

Hos Mekanikerne var han nedladende, han henvendte sig til Eddy Karlsen i en elskværdig Tone og spurte ham, hvordan han likte sig ved Værket.

Og Eddy Karlsen var øiensynlig smigret, han svarte rent krypende høflig, at jo Takk, han likte sig svært godt.

Det var en underlig Dag for Johan Magnus idag. Fabrikken gik med betydelig formindsket Drift — bare en Brøkdel av Arbeidsstyrken var møtt frem, fordetmeste gamle Mænd og unge Gutter. Det var besynderlig tomt i de store rummelige Værkstedslokaler, bare en Mand eller to i hvert av dem bortover. Og de fleste Maskiner stod. Der hørtes ingen unødig Støi, ingen muntre og kåte Tilrop, enhver stod med sit, stille, eftertænksom og alvorlig. Overgangen fra den nervøse jagende Larm og Uro som hadde hærsket, til denne Ro og Stillhet var så pludselig og kjendtes næsten trykkende.

Og de gik vist og hadde sit å tænke på, alle de som var her idag. Iallfald var det rent underlig for Johan Magnus.

Endnu sang den i Ørene på ham Sangen av de mange hundre Mandsrøster fra igår, endnu kjendte han den besynderlige Magt som lå i den — denne forunderlige Sang!

Jamen hadde han kjendt sig rent underlig tilmote han.

Allt hadde gåt som alle de andre Dage. Like til det blev Kvelden. Men ikke før var der ringt, så begyndte der en Sjau og et Leven! — mens de pakket det de skulde ha med sig hjem av Saker de ellers hadde på Værkstedet. Der stod Ingeniører og Værkstedformænd og skulde se efter at allt gik for sig i Ro og Orden. Ingen agtet på dem. Ikke andet end at en og anden slængte til dem litt Hån nu og da. Leende og støiende drog de ut av Værkstederne — de samlet sig ute på Tomten og ventet til alle blev færdige. Og under Sang og Begeistring forlot det vældige Tog av Arbeidere Fabrikken. Fremad, kjære Brødre, det dages iøst, lød der fra mange hundre kraftige Mandsrøster, idet de marscherte avsted. Og de som stod igjen ved Nattskiftet vinket og viftet fra Døråpninger og Vinduer.

Jamen hadde Johan Magnus været rent underlig tilmote, der han stod! . . . .

Han kunde ikke få fra sig en viss Følelse av, at det ikke var ganske rigtig at han stod her og arbeidet idag. Og disse gamle Mænd som gik her . . . . han kunde ikke andet end føle enslags hånlig Medlidenhet med dem.

Der var noget visst småt og latterlig ved disse stakkars fjollete Trællesjæle, som de gik omkring med alle Tegn på Underkastelse og Skrøpelighet. Og Skruebrækkere var de, både de og han. Både han og de!

Ja men . . . ! det var da en så fordømt latterlig Streik! Det var somom det skulde være en Flokk Barn og ikke voksne Folk, når de stellte sig slik.

Men feigt og ukameratslig var det å stå igjen, når de andre streiket . . . . selvom en ikke var enig i det Streiken gjaldt. Han kunde ikke komme fra det. Og Streikebrytere var de usleste Mennesker, som åndet Vorherres Luft, Skade gjorde de både for dem som streiket og for dem de ydet sin Bistand. Jo flere der var av dem, jo mere hjalp de til å hale ut en Streik. Det som kanske kunde ordnes uten at det kom til Streik, der alle stod sammen som en Mand, det halte disse Folk ut i det uendelige . . . . fordi de tilnød kunde holde Driften gående på et Vis.

Det var rigtig, at Arbeiderne holdt sammen. Der var noget skjønt ved dette store trofaste Sambånd av barkede stærke Arbeidernæver, som holdt ubrødelig sammen i godt og vondt. Og de hadde Rett til å gjøre med sin Arbeids-

kraft, hvad de vilde, når de gik frem på lovlig Vis. De hadde Lov til å reise sig som en Mand og kræve sin Stand respektert, når de andre vilde tråkke på deres Interesser.

Men Herregud, de fik da ingen Respekt ved å optræde som de gjorde dennegangen! Og han visste, at denne Streiken måtte ende med en kolossal Fiasko for Arbeiderne. De to-tre Mand som hadde været hos Kammerherren for å forhandle, hadde fåt til Svar kort og godt at: Jeg forhandler ikke om den Ting. — Men da vil vi gjøre opmærksom på, at alle sier op Plassene sine på fjorten Dage fra idag av. — Til det hadde han bare nikket og svart ganske rolig: Javel. Og da Forhandlerne endda var blit stående likesom noget i Vildrede, hadde han gjentat litt høiere og næsten lunt: Javel. Jeg forstår det. Dermed var Audiensen forbi. Men den som kjendte Kammerherre Mågård litt, vilde skjønne hvad det betydde, når han tog Saken på den Måten.

Johan Magnus trivdes med det Arbeide han hadde, han følte sig som et nytt Menneske, siden han begyndte ved Værket. Han visste, han var til Nytte, og han hadde slik en velsignet Følelse av at han tjente til det han

spiste og drakk. Det var noget av det hyggeligste han visste det å gå til sin Mor med de seks Kroner om Uka, som han betalte for sig. Og Moren var så bli og fornøid og prækte for ham hver Gang om, hvor meget hyggeligere han måtte synes det var nu han arbeidet og kunde betale for sig. Både hun og Faren var tilfreds og glade og gjorde allt det de kunde for ham. Nu trodde de det allikevel kunde bli en bra Mand av Johan Magnus. Ja, han følte det samme selv, han. Og så festlig det var å komme hjem, nu han kunde glæde dem litt. Andre Mennesker var også begyndt å lægge for Dagen litt Interesse og Velvilje for ham.

Sluttet han nu .... ja da vilde det være ute med allt. Han hadde et Arbeide han interesserte sig for, og som han dugde til. Gik han fra det, fik han ikke det igjen. Ja, han vilde stå på bar Bakke som aldrig før. For han kunde endda mindre end før få no andet. Og det gamle om igjen hjemme vilde han ikke ha. Folk vilde også se anderledes på det at han streiket end det at andre gjorde det.

Forresten var Johan Magnus ikke Kamerat med nogen av dem som streiket. Hadde nogen

snakket til ham, så var det Hånsord og Ondskapsfuldheter de kom med. Han hatet dem. Det skulde bare mangle han gik bort og ødela sin Fremtid for å gjøre fælles Sak med disse ondskapsfulde Råasser, som ikke hadde gjort andet end forfulgt ham siden første Gangen han kom til Værket!

Der kom frem for hans indre Blikk en høi alvorlig Mand. Det var han som hadde ståt op og advaret mot å streike den Dagen Urene blev sat op. Han hadde kommet borttil Johan Magnus en Dag.

Du går vel du og, når de andre går? hadde han spurt.

Johan Magnus hadde dradt på det litt.

Du er forgod til å stå igjen her, når de andre går, du, Beilegård, sa han da, og han holdt et langt Foredrag for ham i den Anledning.

Johan Magnus hadde ikke fæstet sig videre ved, at Manden, som ellers gjorde et ganske intelligent Indtrykk, kom med endel av de alltfor almindelige socialistiske Talemåter . . . . han skjønte, at han mente ham det vel med det han sa, og han likte Manden. Og han kom til å tænke på en hel Del andre også, som var agtværdige og kjække Folk, og som han igrunden syntes om. Alle streiket de.

Idethele var Arbeiderne et solid og realt Folkefærd. De holdt godt sammen, og det var ikke så rart, om de så litt fiendtligsindet på Johan Magnus .... især da de trodde han var kommet der for å spionere.

Nei, de skulde få se, at han var likeså god Kamerat som nogen anden! Arbeiderne var gode, staute Folk som fortjente alles Agtelse. Og det var sandt, at der var noget visst krænkende i det, at der skulde sættes op Kontrolapparater for dem. Det var en Krænkelse. Og når han nu engang hadde bestemt sig for å lære et Håndværk, blev det sammen med dem han kom til å stå. Det var i deres Rækker han hadde sin Plass.

Han skulde forresten bli deres Digter. Deres Digter og Leder og Talsmand! Og atter kjendte han den underlige dragende Magt, som lå i Sangen fra igår av de mange hundre kraftige Mandsrøster: — Fremad, kjære Brødre, det dages i Øst.

Jo, han vilde være med dem og gjøre fælles Sak med dem! Han skulde herefter høre til i det store stærke Sambånd av barkede Arbeidsnæver!

Han så som svintest på de to Mænd, som arbeidet i samme Værkstedet som han. Så stakk han skyndsomt ut gjennem Porten ....

Men hans Mot sank, meddetsamme han kom utenfor. Hvad skulde han ta sig til nu? Hvor skulde han gå hen? Og den store Rædsel ved å ikke ha noget Sted å gjøre av sig tog ham . . . . slik som han hadde kjendt den i gamle Dage. Den gjorde ham matt og lemster.

Det vilde være altfor latterlig å gå tilbake igjen . . . ?

Han slentret langsomt og ubesluttsomt nedover Veien til Byen . . . . likesom syk og nedbrudt.

Moren drev i Kjøkkenet og bakte Brød, da han kom ind. Alle hans Søsken var på Skolen, så hun var ganske alene hjemme.

Hun så på ham med rædde Øine.

Men kjære dig, Johan Magnus . . . . kommer du nu da?

Han bare satte sig slappt ned på en Stol og lot Kaffespandet dingle mellem Knærne.

Moren så på ham.

Er du blit syk?

Han stirret blakkt ut for sig.

Næi . . . .

Hun stod rædselsslagen.

Du er da vel ikke . . . . sluttet!

Jo. Han gjorde en uvillig Bevægelse.

Ånei men Johan Magnus! Hun blev stående somom hun ikke fattet noget.

Da reiste han sig, gik ut i Kammerset og skiftet fra inderst til ytterst.

Og gik ut.

Jaha — så stod han altså på bar Bakke igjen. Han var gåt hjemmefra for ikke å vende tilbake. Heh, vende tilbake!

Han hadde en Krone og femogsytti Øre i Lommen.

Der hadde dæmret for ham en liten Tanke om at han jo kunde ta Landeveien opover Dalen for å søke Arbeide, idet han gik ut. Men nu fyldte bare Tanken på det ham med en ubeskrivelig Rædsel. Han turde for allting i Verden ikke komme op i Oplevelser som de ifjor engang til. Det stod for ham som det værste som kunde hænde ham. Javisst hadde han sluppet ganske bra fra det. Men det kunde han sætte sig to Gange på, at det gik ikke så vel en anden Gang. Og så den frygtelige Angsten da! Ja, han kunde den Dag idag ikke gå forbi en Konstabel uten å kjende en pirkende Ængstelse, og han følte en viss Lettelse og Forundring da han vel var sluppet

forbi, over at Politimanden ikke hadde stanset ham op og tat ham.

Skulde han gå tilbake til Arbeidet igjen?

Det var da meningsløst å gå fra sit faste trygge Arbeide og stelle sig så en ikke eide Tak over Hodet . . . . fordi de dumme Menneskene, som han ikke hadde det Schpøtt med å gjøre, hadde fundet på å lage Streik på en latterlig Bagatel! Gik han tilbake til Fabrikken, kunde han komme hjem ikveld som ellers, spise Aften og lægge sig mætt og tilfreds. Hans Far og Mor vilde være fornøide, som de pleide, når han kom fra Arbeidet, ta imot ham med hyggelige snille Ansigter og gjøre allt så godt for ham som de bare kunde. Nu så de lyst på hans Fremtidsutsigter, og nu glædet de sig de snille kjære Forældre, over at det gik ham godt, og at det så ut til å kunne bli en bra Mand av ham også.

Han så for sig Morens skræmte Ansigt, da han sa han var sluttet. Og når Faren kom fra Kontoret . . . . Det blev stillt og rart hjemme ikveld. Og hans Søsken vilde stå rundt med store rædde Øine . . . .

Nei, snille, snille Mor og Far, dere har hat nok vondt for min Skyld. Jeg skal vise at jeg ikke er så utakknemmelig. Å, han

vilde så gjærne gjøre dem bare bare godt herefter!

Han vilde! gå tilbake til Arbeidet.

Herregud, han var bare blit litt dårlig av sig . . . . det var derfor han tog på sig og gik iformiddag. Men han var bedre igjen nu - . . . Jo da, han skulde da klare det.

Hans Skridt styrte, uten at han egentlig var klar over det selv, utover Strandveien. Det var på Eftermiddagen, og Solen sken. Nu stod Træplantningerne bortover Veien med store fuldvoksne Blade. Der hadde regnet en kort men real Regnskur iformiddag, og der var fugtig i Veien efter den endda. En og anden liten Dam blinket våt i Solen, og der var små Vandperler på det lange Græss på Plænerne. Langs Hagerækken på Villasiden formelig væltet Løvet i store Klaser utover Stakittet. Og Sjøflaten dernede var besynderlig blåblå i Farven.

Herregud så fort det blev Sommer, når det engang begyndte å somres!

Der var allt endel Spaserende utover Veien. Damerne i sine lyseste sorgløseste Sommertoiletter. De støiet med høi Pasiar, de lo med Sol og Skjælmeri i Øinene. Men der Johan Magnus gik forbi, blev de pludselig alvorlige

og nyfikne i Ansigtet og stakk Hoderne sammen. Deres Kavallerer kastet et hurtig likegyldig Blik efter ham og svarte med et Skuldertrækk på det de små hadde sagt.

. . . . Der kom Frøken Severa — han kjendte hende på lang Avstand. Nei, Gud forbarme sig! begyndte ikke hans Hjærte å småprikke rent illtert under Vesten! Og han blev atter ufri i sine Bevægelser! Han måtte rent kjække sig for å være sig selv! Skal du da aldrig lære du, Johan Magnus!

Hm nei, det var ikke for det, han blev litt alterert — det var hans Fadæse sist, og så visste han ikke rigtig om han skulde hilse. . . . Jo, hun kom ifølge med Overingeniør Sanne nu, og Johan Magnus pleide hilse på Overingeniøren.

Hun hadde en anden Dragt end sist, og hun var stilig som alltid. De Roserne på Hatten stod så godt til Farven på hendes Hår . . .

Hun nedværdiget sig til å se på ham idag — hun så helt og åpent på ham hele Tiden — med dette forunderlige gyldne Blikk under de store, næsten for store Frynser. Først likesom spørgende, så med dyp Bebreidelse i sine Øine.

Det virket besynderlig på ham. På en

Måte kjendte han sig ille berørt av det. Hun visste altså . . . . Men det gjorde ham godt — det gjorde ham godt også. Hun hadde set på ham! Set bebreidende på ham! Han var hende ikke ganske likegyldig. Hun hadde latt ham vite med dette lange stilltiende Blikk, at han ikke var hende likegyldig. Hun hadde latt ham skjønne, at hun var bedrøvet over at han hadde stellt sig som han hadde. Hun hadde vist ham, at det gjorde hende ondt at han gik hen og ødela for sig. Hun hadde git tilkjende, at det interesserte hende, hvordan det gik ham.

Store Gud, så høi og så lys og så deilig!

Og de Øinene!

Og hans Tanker begyndte å sværme, varme og gode om Frøken Severa. De tog Flugt, de steg og de bygget store skjønne Syner der høit oppe i det skinnende Blå. Og som engang for længe siden digtet han deilige Eventyr om Frøken Severa og sig — om Frøken Severa og sig! Bare vent! . . . .

Jøssenam for en Tosk du er Johan Magnus! Hællen dussen så lang og så indbildsk!

Han var allt der Veien tog ned til Værket. Der var Larm og Leven nede ved Fabrikken. Skrål og Larm av mange Stemmer. Og

da han kom nærmere, så han at der var en hel Forsamling av søndagsklædte Arbeidere derute. De holdt til på en liten Slette like i Nærheten av Hovedporten, og der var mange som fløi og bar sig i Fylla — sang og skrålte Trusler indover Fabrikmuren.

Johan Magnus kjendte sig ille. Han stanset usikker. Skulde han snu eller skulde han skynde sig å smutte ind gjennem Porten?

Da kom der et stort Følge Arbeidere like bak ham, med Støi og Larm. Og nye Følger kom efter.

I Spissen for det første var Eddy Karlsen, i lys lapsete Dress og rutete Sportslue med stor Skygge over det blekfete Gutteopsyn.

Hvad! Streiker du da Beilegård! ropte han av lang Lei. Streiker du likevel da?

Ja — Johan Magnus streiket.

Bak Karlsen stormet en frem:

Se å gå hjem og lægg dig, din . . . .

Men Eddy Karlsen la sig imellem:

Nei, han streiker jo . . . . du ser da han er med os for Fan!

Den krakilske var halvfuld og blev stående og se på Johan Magnus.

Å Fan er u det . . .

Og nu først husket Johan Magnus på at han var i Søndagspuss han som de andre.

Kom her Kamerat! sa Eddy Karlsen. Vi skal bort og lære Slavene derinde, hvad det vil si å stå på Judaspost.

Johan Magnus fulgte litt nølende med de andre. Han hadde hele Tiden Karlsen vedsiden av sig.

Sluttet du igår du da? ... Da vi andre gik?

Han måtte tilstå, at han hadde ikke gjort det. Han hadde været på Arbeide en Times Tid idag. Men så syntes han .... ja han syntes det var ukameratslig og ... feigt og ....

Det er rigtig, Gett! Slik skal det være! Og Eddy Karlsen slog ham faderlig på Akslen. Jeg visste det, at du vilde holde dig forgod til slikt. Han fortalte i Triumf til alle dem han traff, at selv de, som var hvervet til Skruebrækkere, streiket. Han er med i vore Rækker, ropte han til Høire og Venstre, når nogen så styggt på Johan Magnus. Og Johan Magnus blev betragtet som et rart Dyr han — som en Helt eller noget i den Rettning!

Og Levenet vokste utenfor Fabrikmuren. Folkemassen blev tættere og tættere og rykket nærmere den massive Jærnport, som var stængt nu. Det haglet med Hån og Trusselsrop over mot dem, som var indenfor, både

mot Streikebryterne og mot Formænd og Chef. Eddy Karlsen holdt en flammende Tale med kraftig Stemme. Han manet til Mot, ingen måtte vise Feighet og Undfaldenhet. Det gjaldt å sørge for at Slavesjælene fik sønderbrutte Ben og flatklæmte Knokler, ja der måtte bare bli igjen en våt Flækk på Muren efter dem — både av dem og de blodsugende Arbeidskjøpere inde på de lyse rummelige Kontorer! Der reiste sig en Storm av Bifaldsskrål, da han var færdig, og hundre Mand for løs på Porten, så det skaket og dundret i de tunge solide Slåer.

Da går Jærnporten op påklæm, og Kammerherren viser sig i Åpningen. Han kom ganske rolig ut, tættbyggd og sirlig. Med Silkehatten sat godt tilrette på det sølvgrå Hode passerer han trygg og uanfægtet gjennem Masserne. Der er enslags Antydning til et litet spotsk Smil om de stramme energiske Læber. Og Hopen glir tilside uvilkårlig, der han går.

Der blev pludselig stillt, de ser undrende efter ham.

Han kom like forbi Johan Magnus, der han stod like ved Veien sammen med Eddy Karlsen og Bjarne Larssen. Han så flygtig på Johan Magnus.

Men Spetaklerne tog straks til igjen, og

værre end før. Johan Magnus, Eddy Karlsen og Bjarne Larssen stod litt på Avstand som passive Tilskuere.

Da var der pludselig en som ropte:

Der kommer Pollti!

Flere ropte det samme:

Der kommer Pollti, Gutter!

Det blev næsten stillt et Øieblik, alle fik det trabelt med å se. Så steg det til et vældig Brøl av Forbittrelse, Latter og Hån.

Deroppe kom virkelig hele Narrefoss Politistyrke. De fire ridende, som netop var anskaffet iår, i Teten — i fuldt Galop, svingende Køllerne i Luften. Styrken tilfots fulgte like efter — den var nok kraftig forstærket for Anledningen, og det lyste av blanke Knapperader.

Folkemassen foran Fabrikken gled uvilkårlig til begge Sider av Veien, endda Politiet endnu var langt unna. De så opover mot det og knurret.

Da ropte Eddy Karlsen av all Magt:

Forsyn dere med Stein, Kamerater! Det er en liten Sak for tusen Mand å slagte en Håndfuld Politi!

Ropet blev gjentat, det vokste til et mangestemmig Brøl. De klappet og skrek Hurra.

Men til Johan Magnus sa han:

Kom, Beilegård — vi bryr os Fan om å komme i Kladdane på de derre der! Og han drog ham med sig, dukket glatt og skyndsomt ind i Mængden, kom ut på den andre Siden. Så slentret de rolig opover mot Åsen.

Og deroppe hadde der samlet sig en hel Del nysgjærrige inde fra Byen, mest Kvindfolk og Unger, Folk av alle Stænder, så hele Sletten under Skogkanten blev lysfarvet.

Eddy Karlsen stanset.

Har du set slikt Fæ! sa han høit og inderlig. Du snakker om feige Folk! Lar de sig ikke drive til alle Kanter som andet Kvæg. Nei nei! Skulde det være non Sak for så mange Mand å kværke etpar Kongstabler da!

Livet i Byen tedde sig som på en eller anden almindelig Fridag .... eller kanske heller som på en Socialisternes Demonstrationsdag, efterat den programmæssige Del av Dagen er forbi. Gjennem Byens længste og mest trafikerte Gate drog Sværm efter Sværm av søndagsklædte Arbeidere frem og tilbake. De hadde fordetmeste mørke og allerhelst helt sorte Klær, og de bar allesammen Præg av at de var vandt til å gå i tungt Arbeide hele Dagen.

De gik rolig og sindig, og der fulgte igrunden ikke meget Leven med dem. Det kunde være et og andet Følge av unge Gutter som støiet litt med Kåthet og høirøstet Tale. Ellers blev det bare Fotslagene av de mange Mænd mot Brolæggningerne som gjorde endel Larm .... for Arbeidets Mænd gik ikke på tynde myke Såler, og de trådte ikke netop med så lette Føtter, der de gik.

Der var ikke stort andre å se i hele den lange Gaten end de streikende Arbeidere.

Byens andre spaserende holdt sig til den fine Gaten på Solsiden. Og slikt som Varevogner og Vareautomobiler var der besynderlig tomt for idag. En og anden Familjefar gik sortklædt og dukknakket og spaserte fredelig med sine to minste ved Hånden og en litt større påslæp. De små var også pyntet og pene, der de gik og småpludret med sin lille varme Hånd i Pappan sins, mens de uavbrydelig så sig om og sikkert trodde det var syttende Mai.

Politiet som var mere mandstærkt end ellers, og gik to og to med strænge Miner og værdige avmålte Skridt, slapp å overanstrænge sig. Der slang vel en fuld Mand iblandt. Men ingen værre end han bare blev til litt Moro og Avveksling for sine Kamerater.

Ellers var alle Restauranter og Utsalgssteder for Spirituosa stængt. Samlaget hadde svære Lemmer og Slåer for Dører og Vinduer.

Johan Magnus og Eddy Karlsen traff en Fyr, som de kaldte Darwin eller Jakop med Hue. En liten tuslet Fyr med et uforholdsmæssig svært, gammelmodig Hode. Han var i godt Humør, ja han trakk endog på Smilet også, og han spurte:

Vil dere ha en Dram?

Ja, sa Karlsen, men hvor skal vi ta'n henne?

Darwin læspet og snakket så lavmælt, at det var vanskelig å skjønne ham:

Vi går ned i Kingelorvæven.

Kingelorvæven?

Darwin smilte igjen.

Ja, det skal dere nok få se, hvor er henne.

Borti Gaten møtte de Furuspinderen og Kuroki og Formand Johansen, som ikke hadde noget Tilnavn.

Hvor skal dere hen i så raskt Tempo?

Neri Kingelorvæven. Kom å bli med skal De få en Dram. Jakob med Hue viste frem, at han hadde en hel Flaske.

Formand Johansen hadde raket av sig Skjægget idag, Huden, der det hadde sittet, lå i en Mængde lyse vissne Folder. Men Bartene hadde fåt en flott Sving opover. Han blunket hemmelighetsfuldt.

Å, vi er ikke så ganske snaue vi heller.

Men Furuspinderen og Kuroki drog bort til Darwin, unge og oplagte:

Har du Brændevin, Darwin! Få je se! Og da Darwin troskyldig viste frem Flasken engang til ropte de ende over sig av Lystighet: Nei jaggu har 'n kjøpt Brændevin han også!

Det er vel den første Flaska du har kjøpt i dit Liv det?

De drog lystige bortover Gaten med Darwin mellem sig. Johansen, Eddy Karlsen og Johan Magnus fulgte stillfærdigere efter.

Forresten begyndte Johan Magnus å kjende sig litt underlig tilmote. Det blev såmange av dem og så meget av Drikkevarer. Han holdt likesom på å komme på et farlig Skråplan og var rædd for å komme for langt ut. Heller ikke følte han sig rigtig hjemme blandt disse Menneskene. Men gudbevares, de var da hyggelige mot ham, og de betragtet ham som en av sine egne. Og han kjendte det som en Slags Ære, at han fik være med dem.

De kom ned i en Kjælderhals i en liten trang og stygg Sidegate. Der sat en halvgammel fet Byllt av en skutrygget Kjærring bak en Disk eller Bufet med nogen opskårne Smørbrød og tørre Kaker under Glassklokker. Det luktet stærkt av Kaffe og andre stramme Saker, og der lød høirøstede Stemmer fra Rummene ved siden av.

Bylten reiste sig og så likesom undersøkende på hver enkelt. Det svære Hode dinglet påskakke og Underlippen hang i stor og konstant Gjeip.

Får vi seks Kaffe, forlangte Furuspinderen.

Johansen var allt borte og glyttet på Døren til et av Siderummene.

Vi går ind her, tænker jeg, sa han.

Et helt Hvepsebol av Stemmer slog dem imøte, og der blev Gjenkjendelser og Velkomstutbrudd:

Hei, er det dig!

Er du her!

Jeg trodde du måtte være hjemme og se til Kona og Barna?

Kom her Kamerat!

Næih! der er Darwin og!

Ja Gett! Han har Brændvin også!

Har 'n Brændvin! Er du blit syk, Darwin.

Se her, Gutter, sa Furuspinderen og tog Flasken ut av Lommen hans og holdt den iværet. Og Darwin smilte stollt.

De stuvet sig sammen så de næsten sat på hverandre, og gjorde Plass ved Bordet. Der fløt med Kaffekopper, Glasser og Flaskevarer, og der stod en gråblå stram Skodde av Tobak og Cigarrøk over hele det vesle trange Rummet, der det var så lavt under Taket, så en lang Mand ikke kunde stå rett. Og det var kvælende varmt.

Åssen gik det med Skrubrækkera da? spurte Johansen lognt.

Pøi da, ropte flere. Pollti kom. Det blev soprent for Folk på ei lita Stønd.

Jada! Og Slavene gik under Politivagt fra Arbeide ikveld!

En liten illter Bergenser skrek op:

De skal vel eskorteres til og fra Hjemmene sine Morgen, Middag og Kveld herefter!

Ja det er bra det Pollti får no å gjøre.

Hahaha! Hehe!

Jeg begriper ikke, sa Eddy Karlsen, at dere ikke stenet dem, så de ikke kom levende av Flækken. Det hadde da været en smal Sak å syltet de derre stakkars Konstabla.

Ja eeg skjønner pine dau ikkje, at dokker ikkje vred Halsen om på di! Det va kje een blandt alle de tusen Mennesker som hadde Mands Mot i Skrotten.

Di fekk ha bjynt di, da ma, som er slike Kara!

En står sig best på å opføre sig fredelig og la allt gå i Ro og Fre.

Ja det gjør en, en kommer ingen Vei med å bruke Råhet og Brutalitet.

Men da våknet både Eddy Karlsen og Bergen-

seren, de prækte i Munden på hverandre en lang Stund. Hvad var en Streik? Var det ikke Krig på Kniven mellem det gjennem tusen År undertrykkte og nedtrampede Proletariat og deres blodtørstige Utsugere. Det er latterlig idiotisk av Arbeiderne å tro, at de kommer nogen Vei med Fred og Sømmelighet! Sømmelighet! — findes der et latterligere Ord i Sproget end — Sømmelighet! Dette skikkelige Bésteborgerord, som vore mæskede Plageånder slår om sig med i Dydens og Moralens Navn. Sømmelighet.

Darwins svære Hode dinglet sløvt, og han læspet mere end nogen Gang, mens han stridde for å komme tilorde.

Tchi schtill nå! Tchi schill litt nå!

Så ti nå still da, så Darwin får snakke!

Ja, jeg vil bare si det; jeg er så god Schochialist som non av dere, men jeg synes hele denne Schtreiken er no schtort Tøisch . . . .

Nei! nei!

Hvorfor streiker du da, da?

Hold Kjæft nå da Gutter, Darwin har Ordet.

Darwin har Ordet! Latter og Munterhet.

Darwin så sig litt hjælpeløs omkring:

Ikke avbryt mig! Vi hævder ikke Schochialismen med schlikt Tøisch . . . .

Jo — det er ikkeno Tøis!

.... Vi får ikke Schympati, når vi schtreiker for sånne Bakateller. Vi må lægge Kraft i Arbeidet for di schtore Schaker, schå går schlike Schmåschaker av schig schjøl ....

Han er ikke så dom som 'n ser ut til, Darwin, Gutter.

Hold Kjæften på dig, Røra!

.... Denne Schtreiken er no stort Tøisch.

Ja, vi har hørt det nå!

Hvorfor streiker du da, Tøisa?

Jo, jeg anscher det som min Pligt å schtreike, når Kamerata mine schtreiker. Jeg vilde væra en dårlig Schjochialist hvisch jeg ....

Da slog Bostrøm sin feite Klubbe av en Næve i Bordet.

Nei, hold nå Kjæft med dette Kjæglet, Kamerater! ropte han med Ølrøik i Stemmen. Vi er kommet her for å drikke og være Venner og ikke til no politisk Diskussionsmøte. La Kvindfolka fare med Polltikken, vi har nok med å stelle med disse her vi! Han gjorde en flott Taskenspillerbevægelse over Flaskene på Bordet.

Det er hørt! Det er hørt, Kamerat!

Johan Magnus blev mer og mer stille og fortænkt. Hvor skulde han gjøre av sig til

Kvælden? Skulde han ta Veien indover til Kristiania? Klokken var snart otte. Han burde ha gåt for længe siden. Men han skulde været hjemom og fåt med sig Arbeidsklærne sine, og nu var Faren hjemme. Han gruet sig til Natten og de forskjellige Planer krysset hverandre illtert i hans Hjerne. Han sat rent på Otte og ønsket sig bare en Anledning til å slippe vækk. Summingen av de mange Stemmer omkring ham hørte han som i fjærn Tåke og fulgte ikke med i det som blev sagt.

Da kom Anledningen! Eddy Karlsen sa:

Det er forsørje mig sandt — jeg må hente Buksa mi hos Skrædderen til imorra! Vil du være med Beilegård?

Formand Johansen måtte også gå, og de tre blev ifølge ut.

De stod en Stund og snakket opi Gaten. Da sa Eddy Karlsen:

Det er jaggu Synd på vor Kamerat her — Far hans er av disse stakkars Slavesjæle, han nægter Sønnen sin Husly og Mat, fordi han ikke vil gå derute på Værket og gjøre Judastjeneste. Vi får jaggu spleise sammen til Nattelogi til ham.

Formand Johansen kløddde sig litt i Hodet.

Hm — Penger har jeg ikke, men —. Du

kan bli med hjem åt mig du, ma. Neggu om du skal vara foruta Tak over Hue. Hvis du vil ta tiltakke, som vi har det så . . . .

Formand Johansen hadde drukket litt, men ikke så det gjorde no. Det var bare så han var endda mere godslig og velvillig end ellers, og han var pratsom og gik og roste Johan Magnus hele Veien. Han hadde bestandig syntes fælt godt om disse Kjælderstykkene og Digtene, som Johan Magnus hadde skrevet i Avisene. Det var store Ting det. Joda, han hadde støtt skjønt det han, endda han bare var en simpel Arbeider, at det bodde no hos Johan Magnus. Men Socialismens store Brodertanke, det var no det. Den måtte alle Arbeidere som vørte sig no, være med på. Frihet, Likhet og Broderskap, tænk på de Orda! Det hadde rigtig gjordt ham vondt, da han så at Johan Magnus hadde fæstet sig — ja, til Skruebrækker — han hadde syntes det var sårt, at en slik opvakkt og oplyst Gutt, som Johan Magnus skulde gå sta og skjæmme sig bort slik. Men Johan Magnus blev ikke Skruebrækker, han. Du narte dom du! Der ser du om ikke jeg fik Rett! Jeg får Rett bestandig — om det ser aldrig så gæli ut. Jo du skal få Hus da. Sålænge du vil og, det. Hvis du vil ta tiltakke

som vi har det så. Du vet det er bare et simpelt Hus. Ja, du er da Arbeider, du også. Men det er jussom noget ved dig, som messom minder om Storfolk. Jeg skjønner mig på Folk jeg, ser du. Og slike som dig ser jeg op til, jeg.

Men han blev likesom tam og betænkelig, såsnart de begyndte å komme utenom Bygrænsen. Han slog så småt på, om ikke Johan Magnus visste nogen anden, han kunde få være hos. Du vet, jeg har nokså stor Familje. Begge Sønna mine som arber på Værket, er med i Streiken og tjener ittno dom heller, da ma. Mon han ikke skulde ha det slik han Karlsen, at du kunde få væra hos hanom.

Johan Magnus kjendte sig utrygg.

Nei, han har nok ikke det. Værtinden hans vilde ikke like det....

Ånei, det er vel så det. Åja — det skal vel bli ei Råd.

Johan Magnus var stanset. Han lo og skulde være kjækk, men han kjendte, det 'ikke rigtig lyktes.

Det er jo Hus under hver Busk nu . . . .sa han.

Da ristet Johansen på Hodet.

Hm nei — det går ikke an lell. Du skal ikke ligge ute du. Menneskja taper jussom

Respekten for sig, nå å blir slik stellt. Og da bær det messom lettere ut på Skråplanet. Jeg kjender til litt av hårt jeg .... Nei, vi får nok se åt, så det blir ei Råd.

De kom til et pent lite okergult Hus indtil et Granholt—der lå flere lignende Huser bortenfor.

Ja, her er det jeg bor da, sa Johansen og åpnet Grinden. Græsvolden lå fet og grøn foran Døren, og Stien gik brungrå op til Huset. For Kjøkkendøren var en liten åpen Sval, og Døren stod oppe.

Du får værsågod da.

Det brandt røtt i den åpne Komfyren, så det stod hett ut i det vesle Kjøkkenet, som igrunden var litt for svart og mørkt til å høre til det venlige pene Huset. Allt var slitt og umalt derinde. Konen drev sværlemmet og stor og kokte et eller andet. En kunde godt se, hun ikke var rigtig blid. Johansen blev også besynderlig krypende, medengang han kom indenfor Døren.

Jeg har med mig en Mand her jeg, sa han og var svært blid og forsigtig. Mon vi har det slik, så 'n kunde få vara her inatt....?

Konen så fort på Johan Magnus fra Siden — en kunde godt se, hun ikke var rigtig blid.

Ja — jeg vet itte jeg.

Johansen kræmtet og var endda mer forsigtig:

Du vet, det er ille med 'n . . . . Far hans like ikke det 'n streiker.

Hun var arg.

H—m nei — det seie je da ittno om. Det er fler og, som itte lik denna Streiken.

Johan Magnus var ikke kommet sig til å sætte sig ned på den Stolen, Johansen hadde sat for ham. Johansen hadde forresten skjøvet den borttil ham på en Måte somom han ikke rigtig turde be ham høit å sætte sig. Johan Magnus stod usikker og visste ikke, hvad han skulde gjøre.

Ved det lille Bordet sat en ung Arbeidsgutt med Luen på og ripet i Platen med en liten Pennekniv. En ung Jente med ramsvart Hår og svarte luende Øine, en ren Zigøinertøs, stod og støttet sig til Dørkarmen i en Dør som stod oppe ind til Kammerset. Like bak hende stod to Gutter i tolv og fjorten Års Alderen. De stirret alle på Johan Magnus.

Da kastet Konen et Sideblik på ham, og hun var litt venligere i Stemmen:

De får da sætta Døkk!

Han takket og satte sig.

Hun satte frem Mat på Bordet i Kjøkkenet — Brød og Smør og et Stykke Nøkkelost. Hun satte Talerken også på den ene Plassen

— Johan Magnus skjønte det måtte være til ham. De andre skulde nok spise på bare Bordet.

Nu flyttet de sig borttil en efter en — de to Småguttene blev ikke forlikt om Plassen og kjæglet litt i den Anledning.

Konen bad også Johan Magnus borttil Bordet. Værsågod å sitt bort og spis da, sa hun. Dennegangen var hun også litt bliere i Stemmen, om det ikke netop lå noget videre Hjærtelag i Indbydelsen.

Hun sat ikke med ved Bordet, hun gik og skjænket Kaffe og sørget for den Smule Opvartning ellers.

De spiste i Taushet til å begynde med. Han kjendte Stemningen litt trykket, og han skjønte at det iallfald delvis var for hans Skyld. Han hadde en Følelse av at han var enslags Tigger eller no slikt, som de bare gav Mat, fordi de ikke godt kunde lavære. Han var en Snyltegjæst som sat og spiste op for de andre, og derfor i all Stillhet var misundt av hver især. Men han hadde ikke spist siden Morgenen, han var så sullten, så det værket i Mellemgulvet — han ristet Ubehageligheterne av sig og åt — åt grådig.

Den unge Jenten brøt Stillheten.

Hvorlænge kommer denne Streiken til å holde på da, Far? spurte hun blid og ind-

smigrende — hun knotet og var svært affektert, idet hun kastet Sideblikk på Johan Magnus, likesom for å se, om han la Mærke til hende, og hun sa det nok helst for å få Anledning til å si noget. Forresten var hun Fanden så pen den Jenten, en ren liten sydlandsk Skjønhet med sit ramsvarte Hår, sin zigøinerbrune Hud og sine sorte flammende Øine.

Gutten i Tyveårsalderen så medlidende på hende.

Tror du non kan veta det du da! Den kjem tel å holde på til Chefen blir ru'nert den, for før gir itte han sig, erklærte han.

Moren blåste foragtelig.

Det blir itte rart med døkk da! — hvis Chefen blir ru'nert.

Johansen var den milde forsonende.

Det er ingen, som kan vite, ålænge den kjem til å vara, Barnet mit, sa han faderlig. Dom vil ikke forhandle med os, ser du, la han til.

Konen lo arg.

Ja, kan di vente, dom vil forhandle med døkk da — slikt Nareri! Denna Streiken er da det værste Jål jeg har hørt eller set.

Du vet det er et Principspørsmål for de arbeidende Klasser, som itte har så lite å seia, forklarte han likesom mildnende.

Du er jussom et Principspørsmål du! Jeg synes det skulde være et større Principspørsmål for døkk å tena til Mat og Drekke jeg, end å fara med slikt Jåleri.

Di som har Kjærring og Unger å forsørge, burde tenkje litt længer og la det Narpakket som synes dom har Rå tel å ha slike fine Fornemmelser, gå helgklædde Året rundt og sørge for Principspørsmåla.

Helga blev ivrig. Og nu talte hun Dialekt. Hun fektet med Armene som en Gutt, og ivret med høi skingrende Stemme:

Det skulde bare mankere, dom lot dissa Chefa få kunnera dom akkurat som dom vil! Sætta op Apparater til å kontrollere dom, akkurat som dom skulde vara Bedragerer og Kjælltringer alle samma. Er det Jåleri det da! Jeg skulde mene det er Principspørsmål stort nok. Nei Arbeidera er itte Slaver længer nå tildags. Dom er like gode som alle dessa Fine. Å trur du Kammerherren vilde si, dersom en ta Arbeidera kom og satte op et Kontrolapparat på Bordet hanses. Nei Arbeidera skal ikke finda sig i allt, dom blir bydd dom heller. Og hun prækte endda en lang Stund, mens de svarte Øine gnistret. Men også nu så hun rettsomdetvar på Johan Magnus for å se om han la Mærke til hende.

— — — Se nu foreksempel — den Måten hun stod dernede i Kjøkkensvalen og kastet Smuler til Fuglene på! Hun stod der og skapte sig og småsnakket jålet og affektert — — formodentlig også blandt andet for å vise Johan Magnus, hvor hun tog sig godt ut i Kjøkkenforklæ . . , og så nettop i den Stilling.

Det var ikke no ubevisst, naivt uskyldig umiddelbart ved hende!

Han stod opi Vedskjulet hos Formand Johansen og hugg Ved. Hatten hadde han lagt igjen i Kjøkkenet, Jakken og Vesten lå på en Tomkasse vedsiden av ham. Han hugg og kløvet, så det klang mætt og dumpt mot Stabben og braket fliset i den tørre hvite Ved.

Dernede stod Kjøkkendøren oppe i Sommervarmen, Volden lå grøn og fet mellem Huset og Vedboden, og Stien gik smal og grålig mellem høit Græss, Løvetand og gule Smørblomster på lange Stillker. Og dernede stod alltså Helga og kastet Smuler til Småfuglene. De vippet

fornøide og nøsterunde omkring hende og var slett ikke rædde for å komme nær.

— — — Men søt var hun å se til. Det rike ramsvarte Hår, de kullsorte Øine, den lette Bøining med Hodet. Og Figuren var væver og rund. Og hun var alltid fiks og nett.

Helga og han var hjemme alene — som de gjærne pleide om Formiddagene. Fru Johansen var ute og vasket, de ukonfirmerte på Skolen, og Johansen og de to voksne Guttene var næsten aldrig å se uten til de forskjellige Måltider og om Kvælden.

Hun var forresten en ren liten Kløpper til å stelle, hun Jenten. Hun gik og trallet og sang og vasket og ryddet, så det blev rent som en Dukkestue der hun færdedes.

Bare kun ikke hadde været så fordømt ukultivert så.

Herregud, han hadde slett ikke hat det så værst her hos Johansen i disse tre Ukene. Konen syntes vist ganske bra om ham nu. Og Johannes og Hjalmar var begyndt å bli ganske hyggelige mot ham. De var glad de hadde nogen til å hugge Veden for sig de.

Nu kom Helga smånynnende opover Stien til Vedskjulet med en Kullboks i Hånden for å hente Ved.

Jøsses, du er så flink så, kjøt hun og lo skjælmsk.

Han stod fremoverbøid og støttet sig på Økseskaftet. Så på hende.

Som hun var lubben og varm! Og hun så koket påskrå op til ham, mens hun halvt lå påknæ og sanket Ved i Boksen.

Så satte hun sig på Huggstabben.

Det leter på en lat en dette, sa hun og lo. Hun grov i Sagmugget med en liten spiss Støvletå, Læggen rundet pent mellem Skjørtekanten og Støvleskaftet. Jo, velskapt var Pigebarnet!

Han stod og så på hende. Han blev ør og varm, det murret i Sind og Sanser, Tungen klæbet i Ganen. Han fik slik Lyst til å klappe litt på den lubne bare Nakken. Han kunde ikke motstå længer og han gjorde det — fort og stjålent.

Hun smilte op til ham.

Hvad er det du gjør da?

Han lo fjollet, litt undselig. Men gjorde det engang til og lot Hånden ligge der. Hendes Hud brændte ham formelig.

Hun la Hodet påskakke og så op på ham leende og varm i Blikket.

Da satte han sig ned, tætt tætt ind ind til

hende, la Armen om hende, trakk hende til sig. Hun hadde ikke Korset og Huden lå i myke varme Folder under Klærne, der han holdt sin Hånd i Siden hendes. Og hun var kjælen og myk.

Han trakk hende op på Fanget, og han kysste hende.

Da slet hun sig brått løs.

Er du spenna gælen, Beilegård! Hun løp nedover til Kjøkkenet. Men lo opover til ham.

Han stod igjen fortumlet.

Litt efter kom Fru Johansen — trætt og sliten i Skuredragt. En liten Stund efter Johansen også — i sine litt gråslitte Søndagsklær.

Da kom Konen bort i Døren og ropte.

Kom ned da Beilegård, skal du få en liten Høgsdagsbeta.

Takk! Han hugg Øksen i Stabben.

På det vesle Kjøkkenbordet hadde Helga skåret nogen Smørbrød på en Talerken og fire rykende Kaffekopper stod opskjænkt.

Han la Mærke til at Stemningen var så påfaldende lys og oprømt. Og Johansen, den blide godslige Johansen, som hadde gåt omkring og været stur og næsten tvær, nu hadde han fåt sit gamle Humør igjen, og nu smilte han over hele det litt slitne Arbeideransigt.

Nå kan jeg fortælle dig Nyheter, Gett, sa han og smilte.

Hvad nå da? spurte Johan Magnus.

Imorra kan vi bjynde att å arbe, Gett.

Johan Magnus spratt op.

Du sier ikke det!

Joda! smilte Johansen. Imorra durer det løs att.

Fru Johansen stod over dem, glad og venlig.

Ja, det var da rigtig godt, at denna Streiken vart slutt.

Sæt dig ned å kvil dig litt du og nå Kjærring, sa Johansen blid.

Johannes og Hjalmar kom hjem, sortsmuskede og svartøide og var vrantne og kjede. De slængte sig slappt ned, la Luene vedsiden av sig på Bordet.

Nå tok dom'n Even Evensen på Fængslet, fortalte Hjalmar.

Har di no Kaffe åt os?

Imorra bjyne vi att å arbe, Guter, meddelte Johansen og smilte over hele Fjæset.

Det blev Liv i de unge Ansigter.

Neggu lell!

Er det sandt, Far?

Imorrra durer det løs, Guter!

Hjalmar danset Krigsdans bortpå Gulvet.

Johannes gjorde Taskenspillerkunster med Luen sin.

Er der opnådd Enighet nå da? spurte Johan Magnus.

Johansen slog Øinene ned litt brydd.

Næi — sa han. Så lo han så småt. Vi lyt nok til att å klunke på dessa Apparata. — Men dom bjynner att å arbe fort vækk. Dom er på Værket mye over Hælvten av Arbeidera idag, så dom driv næsten med hele Krafta.

Konen stod og lyttet på, fornøid.

Ja, det var det, jeg næsten kunde skjønne på Duren sa hun.

Johannes slængte Luen i Været så den kom igjen på Hodet.

Blås i Apparata!

Jeg tala ved en hel Del idag, som sa dom vilde bjynne att imorra, blev Johansen ved. Jeg trur det blir næsten alle samma, jeg. Kammerherren hadde sagt, det bare var å gå på Plassa sine uten jussom noa videre Melding om det på Kontoret.

Konen stod og slukte hvert Ord.

Nei hadde'n det du! For en fin og hensynsfuld Mand, du! Så slepp en jussom den Ydmygelsen med å gå sta og be pent om å få att Plassa sine da ma.

Det glædet Johan Magnus sig over.

Johansen strøk med Hånden Kaffen av Bartene sine.

Ja, det er en real Mand, det er sikkert og det. Jaja, så drar vi på os Hårdagsklæa og møter op Klokka seks imorra tidlig da, Guter.

Guttene var kipne.

Det skal jaggu bli morosamt å gjøra et skikkelig Dags Arbe att nå!

Helga var borte for å skjære mer Mat.

Du får nok ta ta Vørterkaka nå, mener jeg, Helga, sa Konen lognt.

Johan Magnus var påveien hjem.

Jamen var det rent underlig. Han hadde sandelig næsten ikke tænkt på dem hjemme i disse tre Ukene. Og set nogen av dem hadde han ikke. Ingen av Søsknene engang.

Johansen hadde kommet hjem en av de første Dagene efterat Streiken brøt ut, og fortalt at han hadde snakket med hans Far. Han hadde hilst ham fra Johan Magnus, at han var hos ham. Jaså, er han det, hadde Faren bare svart, ganske rolig, somom det ikke angik ham videre, og så nævnte han ikke mere om den Ting.

Jamen var det næsten rart å tænke på, at han var påveien hjem. Det var likesom blit så fjærnt og fremmed for ham allt det som angik dem hjemme, i disse tre Ukene. Gud vet, åssen de vilde ta imot ham.

Det var langt på Eftermiddagen, og Luften stod lummer og varm og kvælende stille, likesom trykket ned mellem Husvæggene av en tung grumsetblå Himmel som spådde litt av hvert

for Kvælden og Natten. Det var rent vanskelig å puste, og Klærne klæbet ved Kroppen. Støvet væltet tungt op om Benene uten å hvirvles op i små Støvskyer.

Han måtte gjennem Byen for å komme hjem. Men han gik Bakgatene. Husrækkene på begge Sider var fordetmeste små og lave, og der var få Butikker. Han hadde sandelig ikke været nede i Byen, siden Streiken begyndte!

Han kjendte bestandig enslags uforklarlig Angst for å gå derned, det var likesom han var bange for å møte nogen en eller anden som han skulde stå til Regnskap for. Han frygtet for Politiet som han hadde gjort det like efterat han var kommet hjem igjen fra sin berømmelige Reise. Han valgte andre Veie, da han gik ut, gik helst der han visste han ikke vilde møte nogen.

Han undredes rigtig, hvordan de vilde ta imot ham hjemme.

Han kom bare et Æren. Han skulde hente Arbeidsklærne sine. Johansens hadde sagt han godt kunde få bo der. Og det var jo det rimeligste også. Nu kunde han da betale ordentlig for sig.

Der kom bange Anelser op i ham. End om han ikke fik igjen Plassen sin! Han var kom-

met der så like før Streiken, og han hadde været der så kort Tid. Ja, igrunden hadde han vel fåt Plassen for å være der under Streiken. Under alle Omstændigheter anså Kammerherren det som en personlig Tjeneste han hadde gjort ham, at han hadde skaffet ham Arbeide. Johan Magnus hadde atter skuffet ham. Og Kammerherren hadde set ham under Spetaklerne utenfor Fabrikken Dagen efter at Streiken brøt ut. Han hadde set ham stå sammen med to av Hovedmændene. Han kunde ikke vite andet end at han var med.

Nei, han kunde ikke vente han fik igjen Plassen sin.

Jo, det skulde se hyggelig ut! Om han møtte op på Værket i Arbeidsklær og skulde til å ta fatt, og så kom der pludselig en bort til ham og sa, de hadde ikke Bruk for ham, han kunde ta med sig Kaffespandet og gå hjem! Det skulde se hyggelig ut.

Men i Tilfælde visste vel hans Far om det. Det var sandelig bra, han hadde Arbeidsklærne hjemme, så han hadde et Påskud til å komme hjem og forhøre sig på Forhånd.

Forresten — Tøis! Naturligvis fik han igjen Plassen sin, han som alle de andre. Kammerherren hadde jo git den Besked, at de som

vilde gjenopta Arbeidet, bare hadde å gå like på sine Plasser — uten å be om å få dem igjen eller på nogen Måte melde noget om det på Kontoret. I det lå det at alle fik begynde igjen uten Undtagelse. Da stillet det sig selvfølgelig ikke anderledes for Johan Magnus. At han var blit ansat for at Driften kunde fortsættes uforandret under Streiken var en latterlig Tanke. Der var ikke kommet nogen andre nye Folk på det Tidspunkt, og med Johan Magnus alene kunde de da ikke mene å holde Driften gående. Kammerherren hadde set ham som Deltager i Arbeideroptøierne, javel. Ved det var han sunket endda dypere i Kammerherrens Omdømme. Men nogen Indflydelse på Johan Magnus's Stilling ved Værket vilde det ikke ha. Kammerherren hadde det ikke med å gi sit Mishag tilkjende på den Måten.

Nei, gå du bare trøstig til dit Arbeide imorgen tidlig, Johan Magnus!

Det skulde jamen bli deilig å få begynde igjen! Han trivdes pokker så godt med dette Arbeidet, og hyggelig skulde det bli å kunne tjene litt Penger igjen. Og få kjende at en var til Nytte!

Kanske de bad ham bli, når han kom hjem nu? Det var jo unægtelig en hel Del

koseligere å være hjemme likevel. Der kunde han få arbeidet litt med sine private Sysler også. Ja, det var klart de bad ham bli!

Endel Bebreidelser var naturligvis ikke til å undgå. Men —. Eller kanske de var så fornøide over at han skulde begynde igjen, at de simpelthen ikke sa noget om at han var sluttet. Ja, nu vilde de bare være glade, når han kom — og skulde hente Arbeidsklærne sine. Og de vilde be ham bli hjemme.

Han gik op Kjøkkentrappen, styrte freidig ind.

Det var ingen i Kjøkkenet. Men Døren stod oppe til Stua, og en av Småguttene kom og så efter, hvem det var som gik i Døren.

Å, det er'n Johan Magnus! sa han og klappet i Hænderne.

Faren hysset skarpt derindefra.

Det første Johan Magnus møtte derinde var Morens rædde fortrykkte Øine — slik som de alltid var, når der var noget galt påfærde. Hans Søsken sat rundt om, og de også hadde noget av det samme som Moren i Blikket, der de så på ham. Ingen svarte da han hilste og det var besynderlig stillt mellem dem — som om de netop hadde sittet og snakket om noget sørgelig.

Bare Faren sat sikker og stærk i Gyngestolen

for Enden av det store firkantete Bordet. Han så op et Øieblik bak sin Avis, da Johan Magnus kom, somom han vilde spørre: Hvad vil du her! Men sa ingenting.

Johan Magnus blev utrygg, så stjålent fra den ene til den andre, som for å prøve å læse sig til noget i deres Ansigter.

Jeg skulde bare hjem og hente Arbeidsklærne mine, sa han og prøvde å være freidig.

Faren så op påskrå over Lorgnetten:

Hvad skal du med de?

Johan Magnus blev litt forlegen.

Jeg skal . . . . imorgen skal vi begynde igjen å arbeide.

Hvor?

Han blev rådløs, så spørgende på Faren.

På Værket vel . . . .

Faren var besynderlig kold i Stemmen:

Det kan du vist spare dig for. De vil ikke ha dig der.

Han stod der slagen. En forunderlig Lammelse gled nedover alle hans Muskler. Han hadde jo likesom forberedt sig på det. Men nu kom det så brutalt og skråsikkert. De vilde ikke ha ham.

Han så Morens skræmte Øine. Hun forsøkte bebreidende:

Snille dig Johan Magnus, hvordan kunde du nu gå bort og stelle dig slik . . . .

Snakk ikke til ham, Mor! Du vet jo det ikke nytter!

Faren sat trygg og bestemt bak det pene brune Skjægg.

Johan Magnusvakk let ut, kom ned på Gaten, drev på Måfå bortover Byen.

Han gik og drev langs Elvefaret. Han hadde tumlet om i Ørske uten Mål eller Hensigt, og først nu gik det op for ham at det var oppe ved Elven han gik.

Han så sig næsten opmærksom omkring.

Nedi Dalsænkningen under ham gik Elven striere og større end ellers nu i Flommen, det suste tungt og vått av den. Han så den bare glimtvis, for Trærne stod og stængte. Men han kjendte det kjølige Stryk av den, og han formelig hørte, hvordan det skummet hvitt mellem Stener og andre Hindringer inde ved Breddene.

Veien han gik på, var myk og brun av fjorgamle Barnåler som lå drysset utover, og den holdt sig hele Tiden på Kanten av Skråningen som bar ned i Elven. Gran og Furu — mest Furu — stod stor og langstammet og skygget med tætte skjæggete Kroner. Her og der stod også en svær lysegrøn Hængebjørk og bredte sine mægtige Grener utover på Siden mot

Elven. Der stod også slanke unge Bjørker og gjorde sig til, de virket rent letsindige i dette Gran- og Furuskogens Alvor.

Her var ingen Spor efter Mennesker og Færdsel. Veien var ganske visst bred nok til å kunne kjøres, og den var kanske også engang blit kjørt. Men nu var der ingen Mærker efter Hjulspor og Hesteskor, den var myk og brun efter nedfaldne Barnåler i mange År.

Han stanset og han satte sig på en Sten og stirret i Elven. Stenen var høi, og han sat med Hånden under Haken og dinglet med Benene, stirret tankespredt uten egentlig å se nogen Ting.

Da hørte han Navnet sit bli nævnt like bak sig. Johan Magnus, sa det, og det var en ung lys Damestemme som kaldte.

Han for til, snudde sig brått.

Det var Frøken Severa, hun stod like ved og så litt skjælmsk på ham. Han blev forlegen, og hans Hjærte slog, så han blev rent skjælven.

Kjære . . . . er De her! stammet han forundret, og han blev mere forlegen.

Nu var hun helt alvorlig, og hun stod og så ham rolig ind i Ansigtet med disse vakkre

dype Øinene sine — så høi og så lys og så deilig!

Hvorfor skulde du gjøre mig denne Sorg, Johan Magnus, sa hun og så ham ind i Øinene — og det var som Sorg og Bebreidelse både i Blikket og i Måten hun sa det på.

Han slog Øinene ned, skamfuld og forlegen. Han kjendte hendes Blik på sig, og der stod likesom en øm, myk Varme av å ha hende så nær. Og du hadde hun sagt og Johan Magnus — og hvorfor skulde du gjøre mig denne Sorg. Det var så underlig — han så på hende.

Han visste ikke rigtig om han turde, men han spurte hende allikevel — forsigtig, litt famlende:

Bryr De . . . . Interesserer det Dem da? Han angret på det med en Gang, det var både indbildsk og nærgående å spørre slik, og desuten var det rent latterlig dumt. Han blev flau og varm i Hodet.

Men hun blev ikke Spor forlegen. Hun hadde det ikke med å bli forlegen, Frøken Severa, hun hadde ingenting å skjule eller være skamfuld over, hun var en moden Kvinde, der hun stod, tiltrods for sin unge Alder.

Jeg glemmer ikke gamle Venner, sa hun rolig og sikker.

Han så på hende takknemmelig.

Likesom for å avværge at der blev talt mere om det, tog hun fatt igjen, der hun var sluttet:

Far er så skuffet over dig, sa hun. Han hadde fåt et så godt og ærlig Indtrykk av dig, da du var hos ham på Kontoret, og det glædet ham så, at du viste sån Iver og Interesse i dit Arbeide. Vi glædet os virkelig på dine Vegne.

Han så fort og overrasket op på hende. Så slog han Blikket ned igjen.

Men .... det går ikke an for en Arbeider .... det er ukollegialt å arbeide under en Streik. Den som gjør det blir brændemærket for hele Livet. De vet ikke, hvordan Arbeiderne ser på det, De. Det er værre end en Forbrydelse.

Hun så rent straffende på ham.

Det var så feigt . . . den Måten du gik på. Du hadde jo fjorten Dages Opsigelse. Det fik jo så være, mente Far. Men du burde da gåt op og forklart, hvorfor du sluttet. Du sneg dig forbi hans Vinduer som en Tyv. Hvis det er noget Far foragter, så er det Feighet. Det ligner da ikke dig det, Johan Magnus.

Han spilte Øinene op. Først nu gik det op for ham, at det var galt, at han gik uten å si op.

Hun blev ved:

Men det som for mig står som det værste, er at du kunde nedlade dig til å delta i Pøbel-optøierne. Det trodde jeg du holdt dig forgod til. Det gjorde mig så vondt å høre, Johan Magnus.

Han så hende fast og åpent i Øinene.

Frøken Severa, sa han, og Stemmen dirret lett. Jeg .... det har gjort mig så godt, at De vil .... ja, at De sån har nedlatt Dem til å snakke til mig om dette. Jeg er så takknemmelig .... Når jeg sier Dem på Ære, at jeg var ikke med på Pøbeloptøierne, vil De tro mig da?

Hun så på ham litt overrasket.

Vil De det? bad han.

Ja .... men ...?

Deres Far, Hr. Kammerherren så mig jo, vil De indvende. Men jeg var ikke med. Jeg var likeså passiv som Kammerherren, da han gik gjennem Flokken, og jeg var kommet op i det Selskap fuldstændig mot min Vilje. Jeg gik utover til Værket for å begynde igjen å arbeide. Men så .... jeg vet ikke rigtig åssen jeg var den Dagen jeg .... jeg opdaget at jeg ikke hadde Arbeidsklærne på mig, og så .... Da jeg skulde snu, møtte jeg en hel

Del av Arbeiderne og blev ført med dem uten at jeg egentlig visste hvor det bar hen. Jeg kan ikke vente at De skal tro mig. Men dette er så sandt, så jeg skal . . . .

Hun rakkte Hånden frem og så stort på ham.

Jeg tror dig, sa hun.

Han fik beholde hendes Hånd en Stund, og de stod og så på hverandre, så hverandre ind Øinene.

Dette glæder jeg mig virkelig over, Johan Magnus! sa hun så og rystet hans Hånd lett. Så tog hun sin lempelig tilbake.

Vil du følge mig nedover, Johan Magnus.

Han var takknemmelig, en varm Glæde tog ham. Men bare et Øieblik, så slog han Øinene ned og blev alvorlig og sår.

Nei . . . . nei, det går visst ikke an, sa han. Han så underlig på hende, og han kjendte det, somom han blev fugtig i Øinene. Det går ikke an, at jeg følger Dem.

Hun stod et Øieblik.

Jo, sa hun så, og hun føiet til næsten mykt: Du vilde gjøre mig en Glæde, om du vilde følge mig.

De gik vedsiden av hverandre, og han kjendte en stollt varm Glæde ved å få gå sammen

med hende. Frøken Severa! Det var jo rent som et Eventyr.

Det er længe siden vi var .... siden vi så hverandre sist nå, sa han så — blandt andet for å begynde å snakke om noget.

Hun så på ham.

Synes du det. Tænk jeg synes ikke det er så svært længe siden jeg. Du hvor rart det igrunden er — det var ingen av os dengangen, som kunde tænke sig det skulde bli anderledes end det var.

Han lo også litt av det.

Nei .... det er nokså rart.

De gik en Stund og sa ikke no.

Han kom til å tænke på et og andet ved hende. Hun sa du hele Tiden. Men hun bad ikke ham si du. Og hun sluttet ikke med det, fordi han bare sa De heller. Og hun var så meget anderledes end alle andre.

Det er meget som er blit anderledes siden dengang, sa han om en Stund.

Hun gik og tænkte.

Ja ....

Jeg hadde aldrig tænkt, jeg skulde komme til å snakke med Dem mer.

Hun så litt på ham.

Ånei . . . . det er vel så . . . .

Det var så snillt av Dem, at De vilde snakke til mig.

Var det, synes du? Hun lo litt: Det var jo for å holde Straffepræken.

Så blev hun alvorlig igjen.

Jeg har så ofte hat Lyst til å snakke litt med dig. Nu hadde jeg forresten gåt flere Dage og villet skaffe mig en Anledning til å tale ordentlig med dig. Som jeg sa: jeg glemmer ikke såsnart gammelt Venskap, og jeg har hele Tiden interessert mig ikke så lite for, hvordan det går dig.

Han var endnu ikke istand til å være ganske sig selv overfor hende, og han mumlet noget om at det var venlig av hende.

Ja, det var rigtig hyggelig å træffe dig, Johan Magnus, sa hun oprigtig. Og jeg glæder mig til å fortælle Far om den rette Sammenhæng med din Deltagelse i Arbeideroptøierne.

Han blev forskrækket.

De vil da ikke . . . . Da blir De jo nødt til meddetsamme å fortælle, at De har været sammen med mig?

Det får ikke hjælpe.

Han stanset.

Det går ikke an. Det må De da forstå.

Så gjerne jeg vilde at Kammerherren skulde få vite Sammenhængen, Dem vil jeg ikke ha til å fortælle det. Jeg vil ikke, at De skal få nogen Ubehageligheter for min Skyld, Frøken Severa.

Hun tænkte sig om litt.

Jo. Jeg vil.

Endnu stod han.

Jeg ber Dem om å ikke gjøre det. Forresten er det ikke til nogen Nytte heller: Kammerherren vil ikke tro det. Og da er de Ubehageligheterne De pådrar Dem til ingen Nytte. Takk for De vilde hjælpe mig, Frøken Severa. Og jeg er så glad fordi De tror mig. Det er så nokk for mig, at De tror mig.

Hun lo en liten Latter:

Men nu vil jeg det — Basta!

Jaja, sa han og smilte rådløs.

Så gik de atter en Stund uten å si noget.

Han så på hende, og han sa pludselig:

Det er så rart — på en Måte er det, somom det ikke skulde være Dem jeg gik sammen med. Men på samme Tid er det Dem også. eg . . . . De er likesom på samme Tid så kjendt og allikevel så fjærn. Jeg vet ikke.... De er såmeget anderledes end dengangen,

De er så myndig likesom. — De har på ingen Måte forandret Dem til Deres Misfordel.

Synes du ikke.

Der lå ikke noget spøkefuldt eller koket i den Måten hun sa det på, snarere som en Smule Eftertanke.

Han smilte litt over til hende.

De er nå den stiligste Dame nedi Byen her da.

Hun skjønte, at han mente det sån endetil, som han sa det og hun svarte ganske likefrem og naturlig på det også:

Ja, sa hun eftertænksom. Til en viss Grad tror jeg også det. Ja jeg forstår, at du ikke går og sier mig dumme og tøvete Komplimenter, men at du sier det . . . . ja sån fordi du igrunden føler Trang til å si det. Hun smilte litt: Og da har jeg ikkeno imot at vi snakker ganske kameratslig om Tingen. Det er simpelthen hyggelig å høre det av dig som mener det ærlig. Atter smilte hun litt: Du hadde kanske ventet å finde mig litt anderledes end jeg er? Dengangen vi var sammen på Ly, da kommanderte du mig somom jeg var en liten Dukke, jeg var din lydige Slave. Gud, som jeg så op til dig dengangen! Husker du, du var så flink til å gjøre no som dere

kaldte Kjæmpeslæng, i Svingstangen i Haven. Du dreiet rundt som et Hjul i Luften. Ragnar var jaloux, og han øvet sig utrættelig for å gjøre det efter. Jeg syntes nok paa en Måte, det var ærgerlig at ingen av Brødrene mine skulde være likeså stærke eller kunde gjøre de samme Kunster som du. Men jeg sat og våket på Ragnar sent og tidlig, jeg sat med Sjælen i Svælget og ønsket, ønsket! at det ikke skulde lykkes. Jeg vilde fåt en Støkk i min Forfængelighet, om han hadde greid det.

Hun lo likesom indadvendt.

Ja da var vi Barn.

De hadde gåt en Omvei og var kommet nederst i den store Havnehagen like ovenfor Ly. En grå Skigar delte mellem den og Jordet som skrådde nokså bratt ned til Gården. Trærne stod mere spredt her, nederst i Lien, og Volden lå hard og snaugnaget mellem dem med næsten blåliggrøn Farve. Helt nede ved Skigaren stod to svære pragtfulde Rogner i fuld og rik Blomstring. Der var reist Skigarsørkje og anden Ved i Kløvet mellem Stammerne på den ene.

De stod skjult mellem Trærne og så ned på Gården. Den lå med svær rødmalt Låve og to store hvite Hovedbygninger i gammel

Stil. Bak og halvt omkring den søndste av dem bredte den store Hagen sig i yppig Frodighet, somme av Trærne slynget sig helt frem over Taket med saftglinsende Klaser av Løv. Men op over det hele raget de slanke Popler i Alleen med jævne regelmæssige Kroner.

Bakenfor skimtet de en Del av Byen med lyse venlige Husklynger.

Solen var gåt ned, og Kveldkjøligheten la en blek dæmpet Tone over allt. Men det gjorde at Løvet og Græssvoldene dernede så endda grønnere ut og fik en viss fugtig Glans.

De stod og så ned på Gården. Og han så av og til på hende. Det var likesom han var bange for å nævne noget av det som angik Samværet på Ly. Han stod og ønsket så gjærne hun skulde vente med å gå.

Da rakkte hun Hånden frem til Avsked.

Ja, det var rigtig underlig å træffe dig igjen, sa hun stillt.

Ja. — Han stod og så på hende. Det blir vel længe til næste Gang, smilte han litt anstrængt.

Hun tidde en Stund.

Ja — det må vel bli det.

Han stod litt.

Ja — Takk . . . . mange Takk skal De ha, fordi det blev dennegangen! Han var varm og underlig i Stemmen: Jeg vil være Dem takknemmelig bestandig, fordi jeg fikk Lov å være sammen med Dem. Han stod og holdt hende fast i Hånden. Hvad om han bad om å få Lov å kysse hende? Bare en eneste Gang. Han var likesom kommet så nær til hende. Bare en Gang. De skulde jo ikke se hverandre mer. Han så på hende, likesom for å undersøke om det gik an. Hun stod der foran ham så fin og varm, Øinene var så dype og gode under de tunge, næsten litt forstore Vipper. Hvad om han bad hende!

Da rystet hun hans Hånd lett.

Ja, jeg synes også det var rigtig hyggelig å møte Dig. Så tog hun sin til sig.

Han stod litt usikker og syntes ikke han kunde slippe hende fra sig.

Iallfald . . . . jeg er sikker på ingen har været så takknemmelig for å få Lov å følge Dem, mumlet han — han kjendte Stemmen dirret litt.

Hun så på ham. Så rakkte hun Hånden frem engang til.

Takk for nu Johan Magnus!

Han stod og så efter hende, der hun gik nedover Jordet.

Han gik og drev langs Elvefaret, og han tænkte på så mangt.

Der hadde lydt etpar lange dumpe Drøn langt borte mellem Skyerne etsteds. Nu faldt Regndråpe efter Regndråpe mellem Trærne, og Skogen stod med mørke tunge Skygger under Baret. Himlen hang grumset og blåsort over Toppene.

Han gik allikevel opover.

Der flimret en Lynstråle med et pludselig uhyggelig Lys om ham. Så braket det blåsort over hans Hode.

Det tog til å regne for Alvor, det suste tætt over Skogen. Et nytt stærkt hvitt Lyn, et nytt blåsort Brak, det rullet i bølgelig Drøn nedover Åsen. Og hver ny Torden livet likesom op i Regnensformigheten.

Men han gik opover. Det silte ned mellem Snippen og Halsen, det randt i Bækker under Klærne.

Men han gik ikke slapp og sammenfalden. Han knyttet Næverne, og han gik med faste

Skridt. Nu vilde! han ta sig sammen — han vilde bli en hæderlig og respektabel Mand.

Han tog Jakken av sig, tullet den pent sammen, la den under en stor tætt Gran. Han la sig selv med Hodet på den, trakk Benene opunder sig, så de også skulde komme best mulig i Ly. Slik la han sig til Natten.

Frøken Severa! mumlet han halvhøit.

Hvorfor var han nervøs? Han kjendte atter denne motbydelige Skjælving i Knærne, denne generende Prikking under venstre Ribben, som han aldrig kunde undgå, når han nærmet sig sin Hjemby. Det nyttet ikke, at han søkte å berolige sig med, at nu hadde han da ikke noget å frygte, han var ikke istand til å sitte stille på sin Plass i Kupéen, og rett som det var drog han det sotete Gardinet foran Kupévinduet tilside og stirret sky ut i Mørket.

Herregud, skulde han da aldrig bli kvitt denne besynderlige Følelse av Ængstelse for sin Hjemby. Det var jo rent som en Mare, som red ham, hvergang han sat på Toget og skulde hjem.

Han var alene i Kupéen, og han sat åndsfraværende og dunket med Hælen i Gulvet for hvert Slag Hjulene under Vognen gjorde mot Skinnerne. Tidens Tegn, Morgenbladet, Aftenposten lå og fløt omkring ham, bredt ut i sit fulde Omfang. Han hadde bare bladd dem igjennem,

læse orket han ikke. Og hver Rist Toget gjorde på sig, skaket likesom gjennem hans Indvolder, så han fik enslags motbydelig Kvalmefornemmelse.

Uff — Fan! Han blev sint, og han sparket i Bænken på den motsatte Siden.

Han reiste sig.

Så trakk han Vinduet ned og gav sig til å hænge ut av det.

Ute var det Høst og mørkt. Nakne, halvribbede Trær strøk forbi som Soplimris, Jordene bredte sig håbløst øde bakenfor, forresten smeltet allting sammen i Svart og Mørke. Et og andet Lys glimtet derute som hvite Prikker.

Nu skulde han vel snart se Lysningen fra Narrefoss By også. Han tøide sig længer ut. Stryket mot Toget i Fart stod koldt imot ham, det lange Hår flagret ugreit, og han fik Vand i Øinene.

Han satte sig igjen.

Forresten, hvad Fan var det han reiste hjem efter! Hvad skulde han oppe i det elendige Avhullet av en By igjen, der ingen hadde andet end vondt tilovers for ham. Hvad var det for et forbandet Indfald, at han hadde tat Plass der!

Nu kunde han holdt sig i Kristiania. Der lå

allting åpent for ham, der hadde han Fremtiden for sig. Der var bedre Anledning til allt, og alltid nye Indtrykk, nye Idéer og Planer. Og nu da han var blit utlært blev det meget rummeligere for ham, han kunde få meget bedre Anledning til å arbeide med det eneste han hadde Ævner og Lyst til.

Deroppe hadde han alltid følt sig indestængt — indeklæmt! Og han blev stadig nøtt til å møte de samme flate flaue Mennesker og de samme flate flaue Spørsmål. Heh — han syntes han hørte dem: Han hadde vel for all Del ikke opgit Litteraturen? Han visste de stod og hykklet ham ind i Ansigtet, mens de i sit stille Sind hadde ham tilbeste. De stod simpelthen der med sine sleske Smil og samlet Bevismateriale mot ham, for Øieblikket efter å gå til en anden likeså grøthjærnet Besteborger og more sig kostelig over ham. Han visste det så jammerlig godt. Men han var åbenhjærtet og meddelsom! Han lærte aldrig! Og så blev han stående der og præke Litteratur med Kjøterne. Når skulde han lære!

Og nu som han hadde satt sig fore at han ikke skulde komme til Narrefoss, før han hadde fåt utgit sin første Bog og fåt sit Navn kjendt.

Jo, han var sine Forsætter tro! Ikke før

hadde Faren skrevet til ham, så stod han færdig til å komme. Det var et svært hyggelig Brev han hadde fått, han skjønte, at de hjemme var svært glade, fordi han hadde stått ut Læren, og bare den Ting gjorde jo, at det skulde bli ordentlig hyggelig å komme hjem å få snakke med dem. Men det som gjorde ham rent begeistret var Sluttningen av Brevet: Faren fortalte ham fra Kammerherren, at der stod Plass åpen for ham ved Værket, hvis han vilde begynde der.

Den Natten hadde Johan Magnus gåt omkring på Hybelen i bare Skjorta, til det lyste av Morgen — gåt i vild nervøs Glæde og bare længtet til å komme på Værkstedet og få sagt op Plassen sin.

Hvorfor?

Frøken Severa.

Tosken!

Han husket Avskedsscener igår — uff! Helga. Hun hadde grått og bedt ham ikke glemme hende og allt slikt kjedelig. Ja, han lovet å ikke glemme hende. Han hadde ikke egentlig tænkt, hun skulde ta det så høitidelig. Han måtte huske på, at det var hun, som hadde gjort ham til det han var, og hun hadde sluddret en hel Del fra Familiejournaler og slikt om

den udmærkede Indflydelse en god og ædel Kvinde kan ha på en Mand. Hvad var det nu for et Indfald av ham, at han skulde reise hjem til de slemme Forældrene sine som aldrig hadde gjort andet end villet ham vondt. Han måtte da indrømme, at hun hadde været så snill og god mot ham, som det gik an å være.

Jo, jovisst hadde hun været rigtig snill og god mot ham, han kunde ikke nægte det. En rigtig hyggelig liten Sjæl hadde hun været. Ja hun hadde været så opofrende som nogen. Til og med hadde hun tat av den vesle Månedslønnen hun fik hos Modedamen hun var hos, og git ham til Lommepenger, når han ikke hadde nogen. Og hun hadde været forfærdelig søt å ha til Kamerat. At det begyndte å utvikle sig til noget andet, var jo likeså meget hans Skyld som hendes .... Jo, Herregud, det var da bra han kom vækk også!

Fru Johansen, den snille Konen, hadde rigtig været på Gråten, da han reiste. Og Johansen rev i Toddy igåraftes. De hadde rigtig været så hyggelige mot ham, den Tiden han hadde bodd der. Det var sandelig et rent Lykketræff at Johansens var flyttet ind til Kristiania like efter han var kommet dit. Han hadde jo bodd fabelagtig billig hos dem.

Hm . . . . når allt kom til allt hadde vel Johansens enslags Mening om at der skulde bli noget med Helga og ham.

Ja ja . . . . hun var jo ikke så værst. Men . . . .

Nei, jaggu var det bra han kom vækk fra Byen!

Der løp en hel lysende Række av Vinduer og Lykter lynsnart forbi. Nu pep Toget.

Han trakk Vinduet fort igjen, så det smaldt, slog Gardinet for. Også dennegangen sat han ængstelig og biet litt efterat Toget var stanset, inden han gik ut av Kupéen.

Det lyste stærkt og festlig fra de svære Buelamper, og der myldret en hel Maurtue av Mennesker på Peronen. Der fik han Øie på sin Far. Han stod derborte rank og rent ungdommelig bak det pene mørke Skjægg, og han speidet langs Vognrækken. Der stod Mor også, liten og dukknakket, og hans fire minste Søsken stod rundt — Guttene trakk Trøieærmene ned over Hænderne og småfrøs med rødblå Næsetipper.

Johan Magnus hadde flott Vinterfrakk efter siste Mode, en fin ny vidbremmet og

elegant Reisevæske, og han tren fornøid bort til den vesle Gruppen.

Goddag!

Å, er du der! Moren smilte lyst op til ham fra det litt slitte Ansigt, rakkte Hånden frem.

Faren var også svært fornøid.

Vellkommen hjem Johan Magnus!

Han nævedes også med sine Søsken.

Moren så op på ham.

Så flott han er blit du! lo hun og dulltet Faren i Siden.

Faren hadde det ikke med å si så meget, han bare lo tilfreds til det Moren sa.

Småguttene tog Reisevæsken og Bagagekuponen, og så satte det lille Følge sig i Bevægelse ut av Stationen.

Moren småpratet og smilte med sine hvite Tænder.

Tænk at du er Svend da, Johan Magnus!

Faren svarte også til:

Ja, nu må du vel føle dig rigtig tilfreds.

Johan Magnus var også fornøid:

Ja, du vet det er nokså hyggelig.

Han gik og la Mærke til, at Faren hadde den samme gamle slitte Frakken på sig. Nu kunde han forære Faren en ny Frakk, ja nu kunde han forære Faren en ny Frakk!

Jeg mener han er blit endda længre jeg Far! sa Moren stollt.

Ja, det er svært så lang du blir, Gutt, lo Faren, han gik og rakk ikke Johan Magnus stort længer end til Akslen.

Småguttene dilltet vedsiden av med Kufferten mellem sig og hadde et og andet å fortælle, som Johan Magnus ikke fik Tid til å fæste sig større ved.

Du har vel begit denne Skrivingen nå, Johan Magnus? spurte Moren, somom hun hadde så omtrent på det Rene at det var så.

Han lo.

Nei, nå er det jeg først for Alvor skal begynde nå!

Hun så ut somom hun netop skulde begynde en liten venskabelig Formaningspræken i den Anledning.

Da sa Faren:

Ja ja, når du ikke forfusker dit Arbeide med det så. Nu har du jo fåt dit Svennebrev....

De drog i sagtelig Optog gjennem Byen — Moren hadde jo nokså tungt for å gå.

Faren smilte tilfreds.

Det var da svært til Løn, Kammerherren tilbød dig.

Ja, det var svært også det ....?

Ja, han har nok ikke rigtig glemt dig endnu.

Moren rykkte ham litt i Ærmet.

Kan du gjætte, hvem stanset mig op mitt på Gaten en av Dagene og spurte efter dig?

Der for en liten Anelse gjennem ham. Men han lot som om det ikke interesserte ham så stort.

Nei, åssen kan jeg vite det da, Mor!

Hun sænket Stemmen næsten til Hvisking og smilte med sine hvite Tænder både til Johan Magnus og til Faren:

Frøken Mågård! Hun hadde sån Lyst til å høre, hvordan det gik dig, sa hun, og vi stod og snakket sammen en lang Stund, Frøken Mågard og jeg.

De kom til den gamle kjendte Trappeopgangen til den vesle toetages Trægård i Utkanten av Byen, og Forældrene stanset op for å la Johan Magnus gå først.

Da sa Harald på sin gammelmodige, litt stammende og langsomme Måte.

Det vart Folk av dig også tilslutt da, Johan Magnus.

Johan Magnus Beilegård var Socialist. Samfundet var bakvendt. Allt urettfærdig fordelt. At nogen måtte arbeide med Kroppen, andre med Hodet .... ja det var jo i sin Orden. Det var selvfølgelig i sin Orden. Det måtte være slik, det visste han alltfor vel. Det var bare Dumheten som ræsonnerte anderledes. Men det var denne forbandede Forskjel! Hvorfor var ikke en Arbeider likeså god som enhver anden? Hvorfor kunde ikke en Arbeider ha Adgang til det samme gode Selskap som en Embedsmand? Arbeidere og Embedsmænd kom sammen i Kommunestyre, Storting .... ja idethele overallt der de stellte med Samfundets Trivsel. Der stod de på like Fot, der blev tat likeså-meget Hensyn til det Arbeideren måtte si eller foreslå som til det Embedsmanden sa eller foreslog .... såsandt det var godt sagt eller foreslåt. Arbeiderens Stemme veide akkurat likeså meget som Embedsmandens. Men ellers — privat .... foreksempel i Selskapslivet? Nei, der passet ikke Arbeidsmanden. Han

kunde være alldrig så bra, der gik han ikke an. Trods allt pent og moderne Snakk om at Arbeidsmandens Stilling er likeså hæderlig og ophøiet som Embedsmandens. Arbeiderne var Folk en omgikkes på en anden Måte end andre Mennesker. De var og blev en lavere Klasse Mennesker.

Du store Verden som allt kunde været anderledes, hvis den skjønne Tale om Arbeidet som adler Manden, ikke bare var pene Ord man tog i Munden. Slik god Forståelse der kunde været, slik Imøtekommenhet mellem Bedrifternes Ledere og deres Arbeidere. Den ene vilde forstått, hvad den andre trængte. Arbeidsgiveren hadde fundet det ganske naturlig og rimelig, at det og det er Arbeiderens Rett, skal han leve en menneskeværdig Tilværelse, så må han ha det og det. Arbeideren vilde skjønt at så og så langt og ikke længer kan Bedriften klare å gå i å imøtekomme vore Krav.

Der vilde ikke været den Kampstilling på begge Sider av Kontorskranken. For når allt kom til allt så var det ikke de tre eller fire Ørene mer eller mindre i Timen Krigen gjaldt . . . . det var en Krig om Magten. For som Tingene nu stod, var det ikke længer en Kamp for å nå op på Høiden av de andre, Arbeiderne

førte . . . . det var en forbittret Krig for å knuse dem de anså som sine værste Fiender: Arbeidsgiverne.

Men det var Skolevæsenet det kom fra, at det var som det var. Det var det som var urettfærdigst ordnet. Som Forholdene var nu kunde Kjøteren Sverre Larssen gå Studerveien, mens det lyse Hode Johan Magnus Beilegård ikke hadde drevet det til andet end å bli en stakkars liten svart Mekaniker. For Sverre Larssens Far sat tykk og trivelig og hadde Mynt nok å betale Bompengene med. Skolevæsenet skulde være ordnet slik, at Arbeiderens Søn kunde gå Studerveien, såsandt han hadde Ævner til det. Og Grosserer Larssens Søn Sverre som var en Tykkskalle og ubegavet fik pent finde sig i å optræde i Mønje og Kaffespand til Hverdags. Det var en stygg Urimelighet at Arbeiderne skulde ligge og betale Skatt til en høiere Skole, som bare var for dem som hadde Fædre til å betale den Brøkdelen som var til for å stænge Arbeidernes Barn ute. Var Skolerne for alle Barn, og måtte de ubegavede fra Solsidehjemmene bli Arbeidere som de ubegavede fra de andre Hjem . . . . ja da kunde jo ikke Embedsfolk og slikt stænge sine Sønner og Brødre ut fra sine Selskaper og sin

Omgang, fordi de bare var Arbeidere. Da fløt Klasserne sammen av sig selv.

Det var Skoleordningen de først og fremst måtte rette sine Angrep mot.

Ja, men det var ingen Sak å komme Studerveien nu for dem som hadde Ævner til det. Johan Magnus hadde hat god Anledning til det han også, hvis han bare hadde været flittig og ellers hadde opført sig pent.

Ja, hvis han hadde været flittig og hadde opført sig pent så! Men det var det som var Feilen! De andre behøvde hverken å være flittige eller å opføre sig pent, de fik gå der likevel de. Og vilde de ikke så skulde de. Det var Fan til Forskjel det! En visste ikke i de Dage, hvor sårt en senere kom til å angre at en hadde forsømt den Anledning, en hadde hat til å komme frem den Veien.

Hvordan var det med Johan Magnus nu? Jo, han vilde bli Digter, men han hadde alldrig lært nogenting. Han visste ingenting. Han sat og kjendte, hvor han var magtesløs og uformuende overfor de Opgaver han ga sig ikast med. Det stod mer og mer klart for ham for hver Dag. Det var ikke bare den simple og endetille Ting å sætte sig ned til å skrive. En måtte ha Indblik i allt, kjende

sig hjemme i allt . . . . iallfald såsnart en hadde fåt en Smule Orientering. Det nyttet ikke å omgås lettsindig med de Ting som krævet Kundskaper og grundig Viden.

Han blev aldrig Digter. Nei, han blev nok aldrig Digter. Han fik pent finde sig i å stå på et Værksted all sin Dag og pusse og file og passe små blanke Tingester sammen.

Og han nådde aldrig op til de Mennesker han følte han hørte hjemme mellem. Han fik være tilfreds med å søke sin Omgang blandt dem han arbeidet med, og han fik pent finde sig i at de andre så ned på ham som tilhørende en lavere Sort Mennesker.

Og Frøken Severa — — Frøken Severa kom til å se på ham som alle de andre så på ham. Hun hadde nedlatt sig til å tale til ham engang . . . . for gammelt Kjendskaps Skyld. Hun var allt kommet så langt bort fra ham dengangen. Nu hadde hun vel glemt det Møtet også. Eller hun lo når hun kom til å tænke på det. Hun moret sig over hans dumme Tilståelser, og når hun møtte ham på Strandveien og så ham svart i Ansigtet, i oljet Arbeidsdragt og med Kaffeflasken stikkende op av Lommen . . . . da tænkte hun med en Smule Munterhet på, at hun hadde gåt i Skogen en-

gang og snakket hyggelig og fortrolig med denne Arbeider. Og hun gik med en kostelig liten Komedie i Hodet ved Tanken på det, at blandt sine mange Tilbedere kunde hun sikkert regne den lange svarte Fyren der også.

Ja, han tilbad, han tilbad hende! Mer ærlig og inderlig end nogen anden kunde gjøre det. Allt det ømmeste som rørte sig i ham, sværmet om hende, kjælte for hendes Navn, og han grep sig i det Gang efter Gang, at han hvisket det hen for sig. Frøken Severa! hvisket han, og det var somom all Ømhet strømmet gjennem ham ved det.

Men han skulde nå op engang! Det hjalp ikke om allt var imot ham, han skulde nå op! Gud bevaremigvel som han kunde røre! Frøken Severa! Hvad vedkom hun ham! Og hvordan skulde han tænke å nå op til hende! Stakkar! Og hvad var det for fine Fornemmelser han gik og bar på, som endelig skulde op i de høiere Cirkler! Hvad Glæde vilde han ha av det. Var ikke hans Arbeidskamerater likeså bra å ha til Omgangsfæller som nogen anden! Og han var jo Socialist!

Heh Socialist! Det var det som var det underlige med Socialisterne — de gik allesammen og bar på et inmari Hat til det de kaldte

Overklassen. Men hvor skrev Hatet sig fra? Jo, det var bare det at de var arge for at de ikke selv kunde komme derop. På det Grundlag bygget de hele sin Politik. Bare, bare de kunde ramme Overklassen, besluttet de hvad det skulde være. All deres Færd tog Sigte på bare det ene. Det var somom de vilde grave med skidne Fingre i det Overklassen åt og drakk.

Men det var rigtig! Jaggu var det rigtig! Hvorfor skulde de sitte og ha det bedre! Jo — så Gu' — Johan Magnus var Socialist!

Og han hatet, hatet disse Mennesker, som gik omkring og mæsket sig i sin Selvgodhet! Han kjendte det krible i sig, når han gik forbi en av dem, og han følte, at hans Blikk var ondt, når han så på dem.

Ja, han hatet Frøken Severa også! Han hatet hende, som han hatet alle de andre!

Han var Socialist, Johan Magnus Beilegård. Og han hørte med til det store Proletariat, som hadde erklært det nuværende Samfund Krig på Kniven!

Gud bevare mig vel — var det ikke Poesi det som gik for sig her, da visste han ikke hvad en skulde kalde Poesi! Her surret Hjulene og slarket Remmene, her larmet Stålets Sang mot Stål, mens det glødet røtt fra fæle åpne Gap. Det oset hett og lugtet Olje og brændt Jærn, og hele den svære Fabrik stod og dirret og skallv under Trykket av de mange Kræfter i Virksomhet. Der var Trabelhet, Trabelhet, svarte Mænd i Arbeide på alle Kanter, og Larmen var så stor, at der nogen skulde ha sagt noget, stod de og skrek det ind i Ansigterne på hverandre, svette og opkavede så det glinset røtt under Sota og Skitten.

Johan Magnus følte sig vel der han stod, han likte denne Musikken og dette Livet. Det var Moro med såmange Kræfter i Virksomhet, og det var hyggelig å se det en holdt på med, vokse mellem Hænderne. Det var det grå Metal, som formet sig under Menneskenes

Hænder — først til små blanke Tingester. Men Tingesterne blev sat sindrig sammen til store tunge Maskiner, smidige i sin Form, blændende å se til. Det store lysende Lokomotivet derborte foreksempel! Og ute på den svære Tomten blev de færdige Maskiner lastet paa Jærnbanevogner eller sat like på Skinnerne under Opsang og Sjau.

Var det ikke Poesi! Det var Arbeidets og Virksomhetens Poesi, og den var skjønnere og rikere end noget andet! Hvad var små rødmussede Bondeprinsesser i grønne Skove mot dette . . . .

Der stod to Arbeidere og snakket sammen ved Dreiemaskinen. Den ene støttet sig til Maskinen, og de lo og moret sig. Nu kom Værksmesteren ind. Han stod en Stund og så strængt bortover til de to, og de som arbeidet i Nærheten prøvde å gjøre Miner til dem. Men de drev på like godt. Da styrte Værksmesteren like bort til Synderne. Han gestikulerte og så sint ut i Øinene — Johan Magnus hørte ikke hvad han sa. De to kom hver til sit litt fadelig fort, trassige og onde i Blikket. Men ikke før var Værksmesteren kommet ut derfra, så begyndte han som hørte til ved Dreiemaskinen å skjælde og smælde,

og hele Formiddagen blev han ved med å øse all sin Argskap ut til alle Kanter.

Er det ikke svarte Fan, sa han til Johan Magnus. Her står vi og sliter som Slaver hele Dagen for å kjene Føa i dissane Storkarane. Og prøver vi å rette Rygg et ørlite Sekund, så har en dom sittandes på sig som Klægg! Fan skjæra og brænde . . . ! Det er ikke som vi skulde væra Folk . . . .

Og han gik rundt fra den ene til den andre.

Da kom Formanden bort:

Hvis De ikke nå bruker Finga litt mer og Kjæften litt mindre, så skal jeg hjælpe Derre å sleppe fra her jeg.

Om en Stund kom Dreieren bort til Johan Magnus igjen:

Er det ikke som vi skulde væra Slaver kanske! Gjorde en Rett så . . . . Og han truet med Næven bortover dit Formanden stod.

Blikkene var onde rundt omkring. Ja også Johan Magnus kjendte Hatet stige op i sig mot disse, som behandlet en mere som Dyr end som Mennesker . . . .

Johan Magnus var blit godt mottat. Den ene efter den andre var kommet bort til ham for å hilse og snakke non Ord.

Jaså, han var kommet på gamle Tomter igjen. Åssen likte han å komme til Narrefoss igjen da?

De var godslige og hyggelige, endda han jo slett ikke hadde ståt på nogen sers venskabelig Fot med dem sist han var her. Men han hadde skrevet endel i Socialdemokraten, mens han var i Hovedstaden, og de mindte ham om det. Det var ikke værst skrivi det, Gutt. Joda han likte dem godt alle sammen. Arbeiderne var et greit og realt Folkefærd, det var sikkert det, og det var rigtig hyggelig, at såmange kom bort og hilste på ham.

Men det var en han savnet, en han næsten hadde glædet sig til å træffe igjen her, de var rent blit gode Venner under Streiken sist. Var ikke Karlsen her længer?

Heh, jo da. Han var nok det. Men han skofter nok idag.

Å så nå.

Manden som fortalte det var en ældre Mand med Briller. Han smålo litt.

Han har det så trabelt med denne Avisa si, han.

Har han non Avis da.

Jada — han er Redaktør han. Han gir ut et lite Blad som heter Mene tekel, som han går omkring og sæller her.

Så — kristelig?

Da humret Manden.

Hm næi — det er ikke mye kristelig lell. Han farer nok å har litt om religiøse Spørsmål. Men det er ikke non fælt kristelig Ånd som går gjennem det lell. Han hadde et pent Stykke om Jomfru Maria her for ei Tid sea. Det sendte'n nok ind åt dissa Professora indi Byen for å få dem til å diskuttere med sig om det. Det sitter et godt Hue på den Karen.

Å, det er ungsocialistisk da?

Ja, det er nok nærmest det det er. Det er et artig Blad forresten. Men du vet det er no grovgapet . . . . Det driver og agiter fælt for denne Streiken om Dagen.

Streiken —?

Ja — det er noa her, som endelig vil ha Streik. Men — det glir vel over att vel. Det er Tarifen, som er opsagt til Nyåret da.

Johan Magnus så urolig på ham.

Manden blev ved som før:

Ja, det blir vel ikke non Streik vel. De som har Ledelsen er vel næsten forberedt på, at vi må ha litt mer. Og han er slett ikke no Udyr han borti dette vesle Huset der — Kammerherren mener jeg. Om han er litt morsk å se på så . . . . Men det er som sagt

dissa Ungdomma. De vil endelig vi skal sætte det på Spissen, som de sier.

Det ringte. Ringeapparaterne kimte bort gjennem alle Værkstederne.

Maskinerne sagtnet langsomt av. Så stod det hele. Det blev besynderlig stillt, og det var rent underlig å kunne høre Stemmerne ganske tydelig, selv når de snakket almindelig.

Det blev en Sjau med å finde frem Matpakker og Greier. Så bar det ut. Unggutterne under Spetakel og Kåthet, de ældre under rolig Samtale. De drog til Spisebarakkerne, og Værkstederne blev stille og tomme.

Spisebarakkerne hadde gåt igjennem svære Forandringer, Utvidelser og Forbedringer siden sist, Vinduerne var svære og allt lyste en imøte rent og lyst og nytt. Og der lå Aviser utover de lange Border. Det var ikke dårlig.

Ånei — hadde det bare ikke været Høireaviser allt samma så, mente en.

De tydde sammen i større og mindre Grupper omkring de lange Bord. Matpakker og Kaffespand kom frem. Nogen Ungdommer støiet endel med Skraping av Bænker og Stoler. Ellers var der en lavmælt Ro over de mange spisende Arbeidere.

Han la Mærke til at alle sat med Hode-

plaggene på. Alle Mand! Det støtte ham og det undret ham litt. Han tog sin Hatt av.

Da ropte det borte fra et av Bordene:

Se å få på dig Lua, Gett!

Å, få på den Manden Lua da!

Han så op litt forundret.

Det var mest ældre Mænd han sat sammen med, og en av dem forklarte lognt:

Vi bruker å spise med Lua på her.

Så . . . ?

Ja, det skal jeg nok fortælle, åssen det forholder sig med. Da de hadde hat denne Oppussningen her, så var det engang Chefen var inde her i Frokosten for å se åssen det tog sig ut. Da snakka han nok til nogen fordi de sat med Luene på og åt. Men mens han stod og gjorde det, satte de på sig Luerne alle Mand. Og siden er det ingen som tar av sig på Hue herinde.

Ja, vi er da ikke Barn eller Militærer heller, mente en anden.

Johan Magnus tog Hatten sin litt usikker og satte den på Hodet.

Der gik omkring etpar Mand og delte ut små røde Løpesedler.

Arbeidere ved Narrefoss Værk! Stort Massemøte avholdes i Folkets Hus iaften Kl. 8½ til

Drøftelse av de av de forskjellige Specialfags Tarifkomiteers nu færdigbehandlede Forslag til nye Tarifer. Alle må møte, da Saken berører alle.

De så betydningsfuldt på hverandre.

Hm . . . . ja nå er det lissom vi skal til da!

Ja nå begynder Rustningerne.

Kobberslager Halvorset brettet Avisen, han hadde sittet og læst i, omhyggelig sammen, satte Brillerne tilrette.

Å, vi får vel ikke tru det blir non Streik av vel. Han strøk sig i sit lange Skjægg. Dom går vel med på det vi forlanger uten Streik vel.

Mekaniker Mon ristet betænkelig på Hodet.

Det skal vel stærte det, mente han. Efter det jeg har skjønt av dem som steller med det, har de sat Krava ganske stramme. Vi må nok slå av litt både på det ene og det andre, hvissom at vi skal mene på å få non fredelig Løsning.

Slå av! Hvem var det som sa slå av? ropte en illter Stemme like i Nærheten, og en liten lys Vestlænding reiste sig og kom borttil.

Var det slå av De sa! Nu har vi Arbeidere været undertrykket og holdt på Sultekost helt fra Arilds Tid, og så skulde vi feigt vike

tilbake for å slå et avgjørende Slag, nu vi har Anledning til det. Nu er vi stærke, nu har vi Magten, skal vi være rædde for å bruke den! Slå av! Slikt er feig Tale, som en Arbeider ikke skulde nedværdige sig til å ta i sin Mund.

Han talte høit, og en hel Del kom borttil og blandte sig i Samtalen eller stod og røkte og hørte på.

Former Brændhaugen, som var Narrefoss Viceordfører og meget brugt Agitator for det socialistiske Parti, stod lang og tynd med et litet, nærmest overbærende Smil.

Jo, sa han lognt, vi får nok være forberedt på at vi går en liten Streik imøte nå. Det er et av Arbeidernes Hovedslag som skal stå denne Gangen. De forskjellige Fagarbeidere har indrettet Tariferne sine netop med dette Opgjøret for Øie. Det har længe været på det Rene, at der skulde stå et Hovedslag iår. Og det vi skal presse igjennem, blir nosånær enestående i Arbeidernes Menoirer. Men vi kan gå til Aktion med godt Mot. Vi har alle mulige Chanser på vor Side. Så bevisst har Samholdet mellem Arbeiderne alldrig været. Det vil bli næsten komplet umulig å hverve Streikebrytere. Tidsrummet er det heldigste vi kan

forlange. Hele Byen og store Deler av Landdistrikterne får allt Lyset sit og all Krafta si fra Elektricitetsværket her ved Narrefoss Værk. Det vilde ikke være Spøk, om Arbeidet skulde bli nedlagt her mitt på svarte Vinteren. Det blev Sympatistreik med en Gang det. Sååsi all Virksomhet måtte stanse indi Byen. Og det blev ikke bare fra alle Arbeiderne derinde vi fik Støtte. Hele Byen vilde kræve, at vore Krav blev imøtekommet, så Arbeidet kunde gjenoptas. Og jeg sitter i Formandskapet jeg, men dere vet — jeg skulde nok kanske kunne utrette litt jeg også.

De småhumret.

Hm hm . . . . det blev ikke Småtteri på en Kjælke det, Gutt!

Ja, så dere skjønner nok, at den Streiken ikke kan bli av lang Varighet, mente Brændhaugen. Og vinde'n skal vi med Glans, lo han.

Ja, den skal vi vinde med Glans, mente flere.

Ja, hvad det blir eller ikke blir, så får vi sørge for at det ikke blir en slik dundrende Fiasko som den siste Streiken vi hadde, sa en lang Fyr med et bittelite rart Ansigt på lang tynd Stillk. Vi får se å ta os litt av dem

som klør slik i Fingra efter å få arbe, at dom ikke kan vente til Streiken er slutt.

Fiasko? Var det Fiasko!

Javisst var det Fiasko! Jeg vet ikke hvad dere kalder det jeg, når næsten alle samma blir Skruebrækkerer!

Men du var da en av de første som begyndte att! Du arbedde da den første Dagen du!

Ja . . . når alle de andre skulde begynde att så!

Jærndreieren, som hadde tørnet sammen med Formanden og Værksmesteren, kom bort:

Joggu kan det trængs at det blir litt Streik! Så kan døm få se da, å langt døm kommer os foruten. En kan bli så skjærande harm, så en kunde fristes til å lægge fra sig allt samma.

Mekaniker Mon så gemytlig på ham.

Å nå da Hansen?

Og Hansen blev ved:

Er det som en skulde være Folk slikt da! Jeg er da jaggu så påpasselig som non kan væra. Men trur du ikke Værksmesteren kom bort og lova mig Avsked og allt mulig . . . . Jeg kom til å stå og prate litt ved Tangen jeg. Og øieblikkelig, så sitter døm på en både Værksmester og Formand . . . . Er det noa

Mening i slikt da! Her sliter vi som vi skulde væra gælne, åsså skal vi måtte finda os i slik Behandling . . . .!

End jeg da! sa en anden. Jeg bad mig fri igår jeg, fordi Kjærringa skulde ha små. Å, det greier nok Jordmoren det, svarte Inschinørn mig. Jeg måtte gå like til Kammerherren, jeg. Det var ikkeno omågjøre fra hans Side.

Nei det er akkurat som vi skulde være Slaver og ikke Menneskjer!

Ja, det er Formenna og Værksmestra og dom derre der som jussom er betalte Befalingsmenner som er værst. Det er jussom Magta går døm til Hue. Chefa er da Mennesker somme Tier døm.

Di skulde se, å mye lettere det blei å arbé, hvissom dom liksom hadde non Forståelse av os, dom som har Kommanten over os — mente en.

Ja, det er sikkert det! Når en først går og sliter og træler, så en er alldeles utkjørt, og så det eneste en hører av dem, bare er Kjæft og Grin, da er det liksom hyggelig å arbé! En blir bare motlaus og lite oplagt av slikt.

Det er av denslags Socialismen gror, prøvde Johan Magnus sig. Hvis Arbeiderne og de

som har med Arbeiderne å gjøre prøvde å forstå hverandre litt mere, så blev der ikke det spændte Forhold. Der skulde være mere Samarbeide . . . .

Å er det du snakker i da! ropte en bak ham.

Nei, sa Halvorset likesom faderlig, og han vendte sig til Johan Magnus. Socialismen stikker dypere hos Arbeiderne. Der kommer det sig ikke an på velvillige Chefer og slikt . . . . Ja de måtte omsåer være så velvillige at de var Socialister selv da. Nå foreksempel kræver vi Ottetimersdagen. Det er en helt igjennem solialistisk Reform. Det er en av Grundpillerne i Arbeidernes Kamp for å bli Mennesker. Sålænge vi har det som vi nu har det, kan vi ikke få Tid til å få nogen Oplysning eller å følge med i det som er oppe i Tiden. Det er å komme hjem så trætt og sliten, så en næsten ikke orker å få i sig Maten, det. En Arbeider som først har sliti Titimersdagen sin og så kanske to eller tre op til fire Timer på Overtid, han er glad han får kvælve sig i Loppekassa, såsnart han er kommet hjem igjen om Kvelden.

He ja! mente de andre.

Derfor så er Ottetimersdagen det fornemste vi har å stri for, blev Halvorset ved.

Ja da! sa Brændhaugen. Og Arbeidsgivera

vilde ikke tape nogenting på det. Sætt at du skulda flye ei Mil .... du hadde mye vanskeligere for å klare den første Kilometeren, end om du visste du ikke skulde flye længer end én Kilometer da du begyndte Løpet!

He ja .... det er da sandt! lo flere.

For Arbeidsgivera betyr ikke Ottetimersdagen så mye, fortsatte Brændhaugen. Men for Arbeideren har den mye å si.

Jo! mente en anden. Det har netop meget å si for Arbeidsgiverne. For får vi Ottetimersdagen, så får de altfor oplyste Arbeidere. Og den Fare er de altfor kloke til ikke å motarbeide.

Det ringte.

Om Kvelden traff han Eddy Karlsen. Han var sammen med en lang lys Fyr i blå Kappe og stor sort Hatt.

Næh! . . . Morn Beilegård! Er du på disse Kanter?

Ja, Johan Magnus var da det. Han var begyndt på Værket igjen.

Er du det! Å vilde du nå i det Rottehullet igjen da. Ærsch, jeg er så lei av hele Værket, så

jeg synes det lugter. Det er et fælt Sted. Jeg skal kanske præsentere — det er Forfatteren Beilegård — Journalist med mere Bolmø.

Den andre var svært interesseret, han tog av sig Hatten og rakte Hånden til Johan Magnus.

Det glæder mig meget å gjøre Deres Bekjendtskap Hr. Beilegård. Jeg har med Interesse læst Deres Opsætt i Socialdemokraten. Den høie som skarret, så han næsten ikke eide rrr, smilte forbindtlig. Ja vi er jo gode Partifæller.

Vi skal holde Foredrag sammen vi, oplyste Eddy Karlsen.

Den andre lo.

Ja vi skal læse dem Pauli Ord nogen Aftener utover!

Her skal du se, ser du. Og Eddy Karlsen rullet op en stor rund Bunke Plakater, han bar under Armen.

Foredrag! Journalist Jacob Bolmø fra Kristiania og Redaktør Karl Eddy holder Foredrag i Loge Sollys' Lokale Lørdag Aften Kl. $8^{1}/_{2}$ henholdsvis om Kristendommen i Kapitalistsamfundets Tjeneste og Jomfrufødselen. Obs.! Biskopen og Præstestanden indbydes til Diskussion. Entré 25 Øre. Alle velkommen.

Ja jeg heter Karl Eddy nu, oplyste han. Karlsen! Det går da ikke an å gå omkring og

hete Karlsen. Ja du vet kanske ikke at jeg er blit Redaktør.

Jo. Jo, jeg vet da det.

Kunde ikke du skrive litt i Mene tekel engang imellem .... Digte, små Fortællinger. Du vet, så store Honorarer kan du ikke få i Førstningen. Men litt kunde det da bli. Og så støttet du da en god Sak.

Jo — Johan Magnus kunde da det.

Han gik i en besynderlig nervøs Uro. Og han blev mer og mer ængstelig for hver Dag som gik.

Forresten — hvorfor skulde han behøve å ængste sig for en Streik mere end alle de andre. Det blev ikke værre for ham å streike end for enhver anden. Husk på, der sitter Folk med stor Familje. De streiker de også. Hvad skulde en si om dem! Men de gik til Streiken med Iver og Begeistring de. De måtte sullte, deres Familje måtte sullte, mens det stod på. Ingen hørte dem klage. Men Johan Magnus gik og kvidde sig!

Det er jo sikkert — Streik er det eneste brukbare Våben Arbeiderne har i Kampen mot Kapitalisterne. Det er den eneste Vei, de har å gå, når det gjælder å skaffe sig levelige Kår. De må tvinge sig frem Skridt for Skridt med dette sit eneste Middel.

Og det var skjønt dette med dette store trofaste Sambånd! Her stod de sammen Side ved

Side, Hånd i Hånd, en stor urokkelig Kjæde, og de holdt godt fast i hverandre disse barkede Næver! Vilde de, kunde de dra Kjæden sammen slik, at de præsset sønder og ned allt det som stod iveien for dem. Det kostet å ta slike Tak. Men hvorfor skulde Johan Magnus grue, mer end andre!

Hvorfor ængstet han sig?

Og blev der Streik, kunde han få god Tid til sit eget. Han trængte å få bedre Tid til sit eget.

Men — han visste ikke han — — han hadde likesom aldrig Ro på sig til noget, når allt stod på Spænding. Å—h—! han kunde bli gal av å tænke på allt det, han skulde ha skrevet, men som alldrig blev skrevet! Han blev så urolig, så urolig, det prikket og kildret i hans Hode, han blev ækkel og pirrelig. Ja, jamen hadde han en Følelse av at han blev sindssyk!

Fy Fan!

Ha ha! — han skulde forære sin Far en ny Frakk. Han skulde spendere Skolepenge paa sin Bror. Så blev det istedet å komme og forklare: Hm — desværre — eftersom og såsom — — jeg blir nok nøtt til å betale etpar Kroner mindre om Uka for Kost og Logi, jeg.

Forresten — hvis der blev Alvor av denne

Streiken, så visste jo hans Far likeså godt som nogen anden, at han ikke hadde andet å gjøre end å ta Del. Desuten var det jo ikke slik fatt med Johan Magnus nu som forrige Gang. Nu hadde de set, at han både kunde og vilde arbeide. Han var utlært i sit Fag, og dertil en ganske dygtig Arbeider. Og der var bare Velstand mellem hans Forældre og ham nu. Desuten var det en alvorlig Lønskamp det dreide sig om denne Gangen. Det var ikke bare et humoristisk Slag ut i Luften om en Bagatel som sist. Og om han nu måtte betale etpar Kroner mindre i Uka hjemme, så hadde han betalt så godt for sig før, så det fik ikke hjælpe.

I så Henseende hadde han ingenting å frygte.

Men hvad var det da da?

Feighet!

Jo, han var en feig Fan, Johan Magnus.

Ikke for det! — hvad opnådde han med å streike? Han hadde så pen Timebetaling, så den vilde Streiken ikke forandre. Men der blev næsten halvanden Time mindre Arbeidstid om Dagen. Alltså — he! — streiket han for å tjene en seks à syv Kroner mindre i Uka!

Ja, det skulde Johan Magnus streike for, og det var selvfølgelig at han skulde streike, såsandt det kom til Streik.

Men! — det var jo alltså ikke bare for sin egen Del en streiket. Det var den store Masse som sat dårligere i det, en tænkte på. I en Arbeiderorganisation var det de stærke som hjalp de svake, det var Arbeiderbevægelsens bærende Tanke.

Hvad vedkom de svake ham! Når han skulde være ærlig, hadde han tænkt større paa de svake? Var det av Hensyn til disse svake han vilde gå til Streik? He, næi! Han kunde ikke indse, han hadde nogen større Forsørgelsespligt overfor dem. Nei, sandelig er enhver sig selv nærmest i denne Verden, og — ærlig talt, Johan Magnus — går du til Streik nu, saa er det simpelthen fordi de svake er blit dig for stærke!

Du er rædd for å komme påkant med dine Arbeidskamerater. Du tænker på, at det vil gå dig ille, når Streiken engang er endt, og de andre gjenoptar Arbeidet, hvis du lar være å streike. Det er din Grund for å gå til Streik!

Du er en ufri Mand. Men jeg skal indrømme dig den Ting, at det er en Satans Negl du er kommet under.

Og jeg skal fortælle dig en liten Ting som du kan ha å rette dig efter for Fremtiden: Smykk dig ikke med Veldædighetsplakater! Klin ikke Plasterlapper av forloren Menneskekjærlig-

het og kunstig fremkaldte Næstetårer på din elendige Likkiste av et Jeg.

Vel, du er nøtt til å streike. Av praktiske Hensyn må du gjøre det, for gjør du det ikke kommer du på bar Bakke, når de andre tar fatt igjen. Du streiker av praktiske Hensyn — så, nu har vi det paa det Rene.

Og hvorfor er du Socialist, og hvorfor driver du socialistisk Propaganda, de Gangene du ser dig Anledning til det? Jo —. For det første fordi du tror det er det eneste Parti som i nær Fremtid kan få igjennem enkelte Ting, som du kan få rent personlig Fordel av .... Nei først og fremst er det fordi du hater, hater! allt som hører til paa Solsiden. Du tåler ikke se en Mand med et nogenlunde anstændig Utseende, da koker det øieblikkelig op i dig, da føler du at du kunde gramse Sjælen ut av vedkommende. Du hater og misunder. I Sandhet, du har fåt det rette socialistiske Sindelag!

Og allikevel er din store Sorg i Livet, at du ikke selv hører med til disse forhatte!

Hatet er din fornemste Grund til å være Socialist. Dernæst er du aldrig kommet længer end til å tute med de Hunde du er sammen med.

Joda —! du har drevet det til å nyde en viss Anseelse mellem dine Partifæller, du står formelig høit. Men hvorfor? Jo fordi du ikke har mere Mot og ikke mere Opfindsomhet end at du kan snakke dem allesammen udmærket efter Munden. Men deres Anerkjendelse indkasserer du ifølge det bevingede Ord: i Mangel av Tobak osv. Og for Husfredens Skyld.

Og nu gaar du og ængster dig for en Streik, fordi du er bange for å komme i et endnu dårligere Lys hos dem, som ikke er særlig begeistret for denslags Uregelmæssigheter som Streik. Frøken Severa. Hun forstod ikke dette med Streik. Hun hadde sagt ham det før. Nu vilde hun få dårlige Tanker om ham.

Slik er det alltså det står til med Digteremnet Johan Magnus Beilegård! En Folkefører uten Mot eller Ævne til å ha en Formening om Dagens brændende Spørsmål!

Frøken Severa — — —! Han så hende igår. Hun gik i sort sid Kåpe, og hun svarte på hans Hilsen somom ingenting kunde være fjærnere end at der nogensinde skulde hændt noget mellem hende og ham. Og hun var deilig der hun gik. Frøken Severa! Så høi og så lys og så deilig!

Herregud, når skulde det gå op for ham, at

når det gjaldt hende og ham, da blev det for den ene akkurat revnende det samme, hvad den anden tænkte, sa eller gjorde!

Han længtet tilbake til Kristiania! Lysene på Karl Johan, Færdselen av de mange Mennesker — — — Teatret strålende oplyst, Damerne i eggende Toiletter, og de stemte netop sine Instrumenter nede i Orkestret. Han længtet, han længtet til Kristiania!

Og Helga — — —!

Der steg noget pusebløtt og varmt i ham ved Tanken, og dertil kjendte han en viss prikkende Samvittighetsuro.

Hvordan hadde Helga det nu mon. Hun var da en søt liten Skabning. Det ramsvarte Håret, Zigøinerhuden, de svarte fandenivoldske Øine, og hun hadde en god og nett liten Figur, som hun kom trippende fra sin Modeforretning.

Der var vel en anden en nu, som kom og møtte hende. Ja kanske! Han fik vondt ved Tanken. Han blev sår og jaloux.

Han længtet, længtet til Helga!

— Han skulde i Møte i Folkets Hus. Det var ikvæld det skulde avgjøres, om der blev Streik. Forhandlingskomiteen hadde gjort sit, nu var det omågjøre enten Overenskomsten skulde antas eller forkastes.

Og Johan Magnus var sent ute. Der var ikke såmeget som en enkelt Efternøler længer som styrte på Indgangen til Folkets Hus.

Han skyndte sig ind Porten, op Trappen.

Også på Gangen var der stille. Han hørte en lavmælt Stemme indenfor og en sagte Sus av at Forsamlingen strøk Klærne mot hverandre, et enkelt forsigtig Host.

Så da han gled lydløst ind var det med noget av den samme Følelse, som han hadde kjendt, da han kom forsent på Skolen.

En sødlig Varme slog ham imøte, Forandringen fra den friske Vinterkulde derute var så stor, så Næseborene likesom lukket sig. De stod tætt som en Mur nede ved Døren, svettende med Vinterfrakkene på, Hodeplaggene i Hånden, og da de gjorde Plass for Johan Magnus, gjorde de det lydløst, forsigtig og så alvorlige ut. Stillheten var stor. Og de så alvorlige, næsten fattigslige ut, de som stod omkring.

Landsstyrets Formand stod på Talestolen. Adolf Rognås. Trygg og tættbygd stod han og så utover den store Forsamling av Arbeidere med blå gløgge Øine. Og han småsnakket nedover til den, rolig og overbevisende.

Ja — som jeg sa — dette er alltså Resultatet av vort Arbeide i disse Dagene. Før jeg over-

later Plassen til Avdelingsformanden her, skal jeg bare få Lov å komme med etpar små Bemærkninger til dem, som måtte stille sig tvilende overfor det som er gjort.

Min personlige Mening er den, at vi denne Gangen har fåt Arbeidsgiverne med på mer end jeg hadde våget å håbe. Kravene var stramme — jeg mener ikke at dere forlangte mer end dere hadde Rett til å kræve. Men vi må også regne med en anden Faktor. Hvis vi vil ha en fredelig Løsning, må vi jo stille Kravene slik, at de ikke synes alltfor blodige. Vi er nøtt til å regne litt med de andres Syn på Saken også . . . .

En Stemme: Fy! Der blev endel Bevægelse i Salen.

Men Rognås blev ved rolig som før.

Vi har møtt mere Forståelse end jeg hadde ventet, og når vi har fåt såmeget igjennem, så skyldes ikke det minst den Klokskap og den Imøtekommenhet, som Motparten la for Dagen. Kammerherre Mågård var en grei og fin Mand å ha med å gjøre. Jeg har Indtrykk av at Eierne har strukket sig så langt, de syntes de på nogen Måte kunde, og vi skal være takknemm . . . . vi skal være fornøide med det vi har opnådd. Herregud vi har jo fåt igjennem

såsi alle Principspørsmålene, vi har fåt Ottetimersdagen og . . . . Det var jo særlig om den Slaget skulde stå denne Gangen — den og Læregutteskalaen. Jeg synes vi skulde være tilfreds med dette, jeg!

Det var kjedelig at vi ikke fik dem til å gå med på de fire Ørene til Sjauerne. Men fire Øre Timen sier ikke så lite på et Lønningsbudget med så mange Sjauere som der er her ved Værket. Vi får se å få løst det en anden Gang da.

Husk på, at Streik er en alvorlig Ting. Det er ikke Spøk hverken for Arbeiderne eller for andre. Og Arbeiderne trænger Samfundets Sympati i sin Kamp likeså meget og kanske mere end andre. Og vi mister Sympatien, hvis vi går hen og streiker i Vettløshet. Jeg vil indtrængende henstille til dere å gå ind på det vi er kommet overens med Cheferne om.

Bifald og Klapping, men blandet med Hyssing og Protester. Rognås pakket sine Papirer ned i Mappen sin og gik ned og satte sig.

Forsamlingen nyttet Pausen til å få strække litt på Lemmerne sine, og de harket og spyttet og mumlet halvhøit i Munden på hverandre.

Så reiste Former Brændhaugen sig lang og kantet og kom sig op på Talerstolen. Han var

logn og smilte litt slesk, og han vilde paa Forsamlingens Vegne få Lov til å takke Landsstyrets Formand for at han var kommet herop og med sin greie Optræden hadde tat Hånd i Hanke med os her. Han vilde likeledes få takke de andre som hadde været med på det vanskelige Hverv. Imidlertid kan jeg ikke være enig i, at Imøtekommenheten fra vore Chefers Side har været så prisværdig og stor som av Hr. Rognås fremhævet. Og jeg kan ikke si andet end at jeg har Indtrykk av at der fra vore Forhandleres Side er vist vel megen Eftergivenhet på nokså vigtige Punkter. Men enten hvorvidt vi skal akceptere Overenskomsten eller ikke, om det skal jeg ikke ha uttalt mig om. Det skal jeg få komme tilbake igjen til senere. Ja . . . . ja, er det nogen som ønsker Ordet nå så . . . . er Ordet fritt.

Hr. Formand! Formand! Hr. Formand! — i Munden på hverandre på alle Kanter av Salen.

Hr. Swendsen, nikket Formanden.

Og Mekaniker Swendsen med w og d stod liten og blek og uanselig ved den ene Sidevæggen og så arg og trassig ut. Han vilde bare gjøre opmærksom på, at det ikke var med hans Billigelse der var vist slik Eftergivelse i For-

handlingskomiteen. Hadde det gåt som jeg vilde, da var Forhandlingerne strandet paa hverteneste Punkt — eller også fik vore Motstandere fundet sig i å bite ganske anderledes i det sure Æble. De rosende Bemærkninger om Værkets Eiere, som Landsstyrets Formand har fundet det passende å servere, er mig mildest talt uforklarlige. Mildest talt! Jeg synes det er å kaste Arbeiderne Blår i Øinene. De var ikke imøtekommende. De var hensynsløse og hjerterå. Mildest talt. Jeg må si . . . . det er første Gangen jeg har hat den Ære å sitte med i en Forhandlingskomite. Men jeg må si, det har været interessant til å få Forstand av. Å se på hvordan selv vore mest betrodde Mænd blir tamme og medgjørlige, straks de blir stillet Ansigt til Ansigt med Magthaverne. Mildest talt tamme og medgjørlige. Og jeg kan heller ikke finde at det sømmer sig for en Mand som er Medlem av en Forhandlingskomite å stå som Landsstyrets Formand har gjort her iaften og forklare, at Arbeidernes Krav er urimelige. En Mand som ikke har mere Forståelse av Arbeidernes Sak er uduelig i den Stilling han indehar. Mildest talt. Og hvad Saken angår, så kan jeg aldeles ikke stemme for Vedtagelse av en slik Overenskomst. Jeg håber dere er så voksne her, at

dere lar et slikt Nedværdigelsens Symbol få den Medfart det så ærlig fortjener.

Han bukket og satte sig. Der hørtes en hel Del Bravorop. Mange ropte på Ordet.

Titlestad hette han som fik det, og han var en tynd Fyr med stridt røtt Hår, små rø Barter og et svært tandløst Gap. Han ropte høit med skingrende vestlandsk Stemme og slog om sig med Fakter.

Ja jeg også må stemme imot — sa han. Det er en ren Skandale som vore Krav er blit behandlet. Jeg vil ikke lægge Forhandlingskomiteen noget tillast. Dertil kjender jeg de magtsyke Arbeidskjøpere for godt. Enhver kjender og vet jo hvordan de høie Herrer reiser Bust og knurrer, når det gjælder om å forbedre Kårene te os Arbeidere en Smule. Men vi bør la dem få føle Følgerne av sin Halsstarrighet. Vi får la dem kjende, hvordan det går, når deres Melkeko en Dag holder op å melke. La os ikke være bange for å ta en Tørn Kamerater!

Bravo! Det er hørt!

Andreas Saghaug reiste sig høi og alvorlig med et stort, litt knudret Ansigt uten Skjægg.

Han støttet sig med faste Grep av to kraftige Næver om Bænkryggen foran ham.

Ja jeg hører det er Stemning for Streik mellem endel Ungdom her. Streik er en alvorlig Ting det, Godtfolk. Det er alvorlige Saker det. Og kan tog kraftigere i, idet han bøide sig fremover: For mens vi streiker, sulter Kone og Barn. Jeg synes vi har opnådd mye jeg. Vi skulde væra glad til, vi har opnådd så mye. Jeg skjønner ikke hvad Ånd der har gåt i Ungdommen nå jeg. Jeg vil instændig rå dere som har Kone og Barn å forsørge, til å tænke på, hvad De unødig utsætter dem for.

Fy! Mangestemmig Rop: Fyyy!

Og atter forlanger en Mængde Ordet.

En fantastisk liten Fyr, som hadde svært blankt Hår med Krøll i Panden og flott krøllede Mustacher fik det. Han snakket indsmigrende og forsøkte sig med Foredragsholdersving.

Det er en Ting som har forundret mig dypt her i Forsamlingen, Hr. Dirigent, og det er at der er en eneste Mand som kan tollerere det .... hm. .... Forslag til nytt Lønningsreguladitiv, som her er fremkommet .... hm. .... av de ved denne Leilighet pågåtte Forhandlinger mellem .... hm. .... Arbeidets Udøvere og Arbeidets Utbyttere. — Han gjorde en liten Kunstpause og stod og blunket op i Luften somom han betænkte sig. — Det er

nemlig med Hensyn til de . . . . hm. . . . . mindre heldig stillede som ingen Fakutdannelse har. Det er dem som er de brøstholdne her. De har ikke lett . . . . hm. . . . . de har mindre lett for å hævde sin Orgination ved det Middels Hjælp, som er os beskåret. For Orginationens store skjønne Tanke har ikke fåt fæstne sig i deres Hjærte og Bevissthet, Hr. Dirigent. Det er det jeg skal få Lov å henvende Opmærksomheten på her i denne Forsamling av Arbeidets Udøvere iaften. Den store skjønne socialistiske Tanke, Hr. Dirigent, den sier os, at den stærkere skal hjælpe den svakere. Det er min Grund for å stemme for . . . . hm. . . . . Aktion.

Dirigenten, Former Brændhaugen hang fremover Talerstolen med et fett og velvillig Smil.

Ja, jeg må også være enig med den siste ærede Taler. Min væsentligste Grund for å stemme for Streik er også, at Sjauarbeidernes Interesse er blit så lite tilgodeset. Skulde Sjauerne erklære Streik, var det nok av Slusk som kunde indta deres Plasser. Derfor må vi nu slå et Slag for Sjauarbeiderne. De stærke må hjælpe de svake, som Taleren uttalte sig.

En lang lys Fyr begrep ikke . . . . da denne Konflikt blev forberedt, blev der sagt, at dette skulde bli et av Arbeidernes Hovedslag. Men

jeg begriper ikke hvordan det skal kunne kaldes å slå et Hovedslag, hvis der ikke engang skulde komme til Streik!

Kobberslager Halvorset strøk sig over sit lange grå Skjægg:

Dom ropte fy til han Saghaug og da kommer dom vel til å gjøre det til mig og. Men jeg vil si det, at Streik ikke er noget, en må omgås letsindig med. Det kan væra godt nok å ha å vifte med for endel ansvarsløs Ungdom. Men vi som er litt ældre og vet hvad det er for Kone og Barn, vi betænker os to Ganger, før vi går til den Utveien. Resultatet av de Forhandlinger som har været ført, det er så bra som en kan ønske sig det. Jeg er gammel i Træden jeg. Men jeg har aldrig været med på en Tarifrevision med så godt Resultat. Og det har vi ikke minst Landsstyrets ualmindelig dygtige Formand, Adolf Rognås, å takke for. Og når han råder os til å ikke streike, synes jeg vi burde lye på hanem. Vi har nogen som ligger os mere på Hjærte også end . . . .

Fy! Fy! Fyyyy! Piping, Tramping og Skrål. Ned me'n! Fyyy!

Halvor Holmen reiste sig liten og tætt med små stive Barter. Han mente også, at Streik var en alvorlig Ting, som de minst av allt skulde

gripe til denne Gangen, da de hadde opnådd så meget. Det skaper ikke det gode Samarbeide, som det kunde være godt å ha mellem Arbeiderne og Bedrifterne . . . .

Fy! Samarbeide!

. . . . Forresten er det Kone og Barn som lir mest under en Streik. Burde vi ikke ta Konerne vore med os, når det gjælder slike Spørsmål. Og la dem få ta Del i Avstemningen. Dom burde få Lov å ha et Ord å si dom og, der det gjælder Spørsmål som går så nær ind på dom. Det er ikke rigtig, at vi skal rå alene i slikt. Ja le De, jeg mener det jeg!

Jon Røst var en pen ung Fyr med stort brusende Hår og flagrende Kunstnerslips, og han vilde ha slåt fast, at det var en Ting disse Forhandlinger hadde vist, og det var at vore gamle Ledere begynder å bli for gamle. Det var skadelig at de samme Mænd sat ved Roret År efter År. De blev til hyggelige små Husguder, og den Magt, man gav dem steg dem til Hodet. De vilde gjærne danse med i de høiere Cirkler. Derfor gjorde de meget for å tækkes de høie Herrer. Magten måtte fordeles, der måtte byttes på. Socialismen vilde ikke ha nogen Dyrkelse av Personer. Ingen Menneske-tilbedelse, må jeg be! Han var overbevist om,

at Konflikten var blit løst på en langt mere tilfredsstillende Måte, hvis ikke Landsstyrets Formand hadde været med.

Fy! Nei! Det er hørt! Stor Larm.

Og nu var det Eddy Karlsen som fik Ordet. Han stod i fin graabrun Frakk like nede ved Døren og holdt Luen i Hånden. Forresten hadde han været på Farten ut og ind hele Tiden. Han talte som den drevne Folketaler og gav siste Ord i hver Sætning et eiendommelig lite Eftertrykk.

Arbeidere! Kamerater! — ropte han ut med høi Stemme. Det det her kommer an på, er ikke såmeget de enkelte Krav — de er nærmest en Formalitet — det det gjælder, er en Styrkeprøve mellem Proletariatet og Overklassen. Derfor måtte Kravene være uantagelige for de høie Herrer. Arbeiderne har været underkuet og utsuget helt fra Arilds Tid, fordi de har levet i Mørke. Nu magter Tyrannerne ikke længer å holde os i Mørke. Oplysningen har trængt sig frem trods Slavepiskernes ihærdige Kamp for å holde den ute. Nu hjælper ikke længer deres Præster og deres hellige Alter. Lyset har trængt sig frem til det store Proletariat, de har fåt se det umoralske Slavepiskersystem i skjærende klar Belysning. Og nu

reiser de sig til Protest. Det er det det gjælder her Kamerater. Kravene herefter er proforma, de er bare Påskud. Det er Grundpillerne i vort kapitalistforpæstede Utbyttersamfund vi vil røre litt ved. Det er de som en vakker Dag skal styrte sammen. Her har vi en By som er blomstret op om en stor Bedrift, en av de største i Landet. Byen lever en flott Tilværelse på vort Slit og vor Sved. Lad os statuere et Eksempel, Kamerater! La os besørge Grundpillen i Narrefoss By!

Bravo! Bravo! Vældig Klapping.

Så får vi se om Byen kan leve av de fine Skoler, la os se om Skoleungdommens såkaldte Arbeide kan bære den oppe! Nei Kamerater, når Arbeidet ved Narrefoss Værk har ståt en Måneds Tid eller to, vil der reise sig et enstemmig Krav om at Staten skal overta det.

Brakende Bifald.

Her skal statueres et Eksempel for hele den civiliserte Verden, som skal få den til å blegne.

Bravo!

Det er det denne Konflikten gjælder. Og når Landsstyrets Formand ikke forstår det, er han blit for gammel for os. Her skal handles Kamerater! Og her skal alle de Midler som står til vor Rådighet tas i Anvendelse. Og vi

har ikke Råd til å ta Hensyn til de såkaldte Love, som vi i vor Aktion muligens skulde komme til å kollidere med.

Atter brød Bifaldet løs.

Kamerater! Har vi Mands Mot i Brystet, så kommer her til å stå et Slag som Verden ikke har set Make til!

Langvarig Bravorop, Klapping og Tramping.

Op me'n! Op me'n!

Og Eddy Karlsen blev tat og løftet op under nytt dundrende Bifald.

En Stemme begyndte forsigtig:

Fremad, kjære Brødre, det dages i øst.

En til. Flere stemte i, og rolig og besindig reiste Forsamlingen sig. Øinene lyste. Og snart steg Arbeidernes Sang stor og mægtig, Vers for Vers, like til det siste: til Arbeide Liv eller Død!

Johan Magnus var påveien hjem fra Møtet, og han var såre misfornøid med sig selv. Herregud, det som var opnådd, var jo så godt som en kunde forlange det, der var ingen Grund til å klage. At han kunde være så feig! At han ikke kunde ståt frem og sagt et ærlig Ord! Det hadde brændt ham på Tungen. Han hadde hat Hjærteklapp og kjendt sig kaldet. Den ene Gangen efter den andre var han på Nippet til å forlange Ordet. Men han lod det være. Han var feig. Han turde ikke komme påkant med de andre.

Og han hørte med til det vældige Flertal som stemte for Streik!

Hvorfor?

Jo, han var rædd for, at han når allt kom til allt skulde bli alene om å stemme for noget andet, og at Mistanken for den ene Stemmen skulde falde på ham.

Feig var han, fy for Fan så feig han var!

Der myldret av Arbeidere omkring ham — foran ham og bak ham. De hastet hjemover

i den sene Vinternatt, og de fortsatte Diskussionen høilydt og ivrig. Det gren i den frosne sneblanke Gaten av de mange tunge Støvler som trampet i den, og der stod hvit Damp i Kulden og Månelyset av de mange som åndet.

Der var en som slog ham på Skulderen.

Eddy Karlsen!

Nå Beilegård Far, åssen synes du om Resultatet?

Han bare lo litt til Svar.

Eddy Karlsen var fornøid:

Dette har dom jaggu godt av, de Schvina!

Eddy Karlsen var sammen med etpar andre, og han foreslog:

Det går da neigu ikke an å gå hjem og lægge sig nå .... Kom Gutter, går vi en Tur ut over Strandveien!

Gjærne for mig. Johan Magnus slog Frakkekraven opover Ørene. De andre var også villige.

Eddy Karlsen var i godt Humør.

Det er det samma Fan for mig, betrodde han sig til Johan Magnus. Jeg har slutta likevel jeg, vet du. Jeg går da ikke og sliter mig ihjæl på det elendige Værket, når jeg kan kjene Føa som Redaktør og Foredragsholder. Det lønner sig godt det, Gett!

Johan Magnus så flygtig på ham.

Jaså . . . . gjør det det? spurte han — nærmest for å ha noget å svare.

Eddy Karlsen ivret:

Du skulde slå dig sammen med mig du, Gett! Nå skal jeg ut på en større Turné og belære Kjøterne litt om de nye Midler. Bli med da, Gett! Du har alltfor godt Hue til å gå og slite i Sot og Møkk og Skitt derute på Værket. Vi skulde præke, så de blev både blå og bleke.

Johan Magnus ristet på Hodet.

Hm nei . . . . jeg duer så lite til slikt jeg.

Har du hørt slikt Tøis! Hvem skulde due, hvis ikke du skulde gjøre det! Jo, det synes jeg jaggu du skulde gjøre, Beilegård.

De drog i rask Marsch bortover Veien, og de støiet alle fire. Endda Johan Magnus likte sig ikke videre i det Selskap han var kommet i, de andre to var som Arbeidergutter flest, de lo idiotisk til allt det han og Eddy Karlsen sa, og de snakket bredt og rått.

Men Eddy Karlsen tog ham under Armen og snakket fortrolig om sine Planer.

Men Herregud, sa Johan Magnus og så lurt på ham, hvorfor har du været så dum å slutte nu, like før Streiken. Du kunde jo fåt Streikebidrag du som de andre.

Og Eddy Karlsen bet på:

Ja, du sier no! Jeg hadde nok tænkt så smått på det og. Men alvorlig talt, så hadde jeg ikke trodd der skulde bli non Streik. Mellem os sagt, så var det næsten rart det blei, så langt Kammerherren hadde gåt . . . . Du vet det hadde da blit til Tobak, om ikke mere. Et lite Streikebidrag er ikke å foragte . . . .

Strandveien lå fin og blank utover i Vinternatten, og Månen lyste med et Væld av klare kolde Stråler . . . så det glinset i Slædesporene utover hele den menneseketomme Vei. Der stod en skarp gulhvit Søile i det kolde stille Vandspeil derute, som Isen endnu ikke hadde lukket sig over.

Død og Høne! ropte Eddy Karlsen. Han hoppte op, tog Tak i de nederste Grenene på et av de små Trær i Plantningerne og knækkte dem.

De andre lo.

Men Johan Magnus stod stum.

Og Eddy Karlsen gik over til næste Træ.

Nei men Karls . . . . nei men Eddy da! bebreidet Johan Magnus. Du får ikke ødelægge de pene Trærne . . . .

Eddy Karlsen lo rått:

Høh . . . . hvad! Har vi nogen Fornøielse av dem da! Er det for os de er plantet! Nei,

slikt er ikke for Proletariatet. Det er bare Overklassen som har Tid og Råd til å gå og beskue Træplantninger og denslags Jugl. Ned med det, Gutter! Vi under ikke Blodsugerne de Glæder som de skaffer sig for vore Penger! Og han hoppet op på de lave Gjærdesprinkler rundt Plantningerne — de rakk såvidt ovenfor det tynde Snelag. Han hoppet op på dem, trampet dem ned. Og de andre to fulgte Eksemplet.

Ned med Overklassens Jøgl og Joks! ropte de og trampet og ødela.

Johan Magnus stod litt og så på. Så snudde han og gik.

Å ska du hen da, Beilegård! ropte Karlsen. Han kom efter.

Du er da ikke slik ei Klyse! Du kan da være med på en god Spøk!

Johan Magnus var harm.

Jeg er da ikke med på slik Pøbelagtighet!

Pøbelagtighet! Var det Pøbelagtighet du sa! Er du no bedre du end os kanske! Eddy Karlsen var sint. Husk på den berømte Turistreisa di du! Men det er kanske av de fine Pøbelagtigheter det.

Da løftet Johan Magnus Næven til Slag. Øinene lynte.

Eddy Karlsen vek tilside og prøvde å overtale:

Nei, la os nå ikke finde på no Jåleri da Beilegård! Kom nå . . . vi er da Venner!

Men de andre to stod onde i Øinene, færdig til Angrep.

Kom an din fordømte Plattenslager . . . vi ska . . .

Karlsen la sig imellem:

Nei, gi dere nå, Gutter. Han er så stærk, så han juler fire av dere, hvis han vil . . .

De gik videre alle fire, og det gled likesom over igjen. Bare at Johan Magnus ikke sa no større.

Da kom der et Selskap unge Mennesker inde fra Byen, det støiet med høi klar Pikelatter og muntre Stemmer. De nærmet sig i stor Trabelhet somom det rigtig gjaldt å skynde sig hjem. Fire unge Damer i Balkåper og med lyse Tørklær på Hodet, det lyste på hvite Strømper under Kåpekanten. Herrerne hadde Flosshatter og Greier.

Eddy Karlsen puffet Johan Magnus i Siden.

Hei, Gutter, nå ska det bli Moro!

De snudde og gik, så de møtte Selskapet.

Find ikke på no Spetakkel! bad Johan Magnus. Det kan gjærne være non kjendte.

Jøsses, så skinhellig du er blit da! Har

du Venner og Pårørende blandt slike Folk og du da?

Ja, nei, men jeg vil ikke . . .

Men før han visste Ordet av det, blev han grepet under Armene på begge Sider, og med et frygtelig Brøl slog Fyrene Ring om Selskapet — med Johan Magnus mellem sig.

Damerne hylte. Herrerne var fortørnet og værget sig med Allbuer og Knyttenæver. Det blev næsten til et helt Slagsmål.

Og — — da Johan Magnus kom til Samling igjen, stod han og så like ind i Ansigtet på — — —

Frøken Severa!

All Virksomhet stod i Narrefoss By. Der var Stillstand og Ro på alle Kanter. Ingen Larm i Gaten av Kjørsel og Trafik. Der var Søndagsstemning og Fred over hele Byen. Og søndagsklædte var Arbeiderne der de drev slappe i store Følger gjennem Gaterne og ikke hadde det de kunde hænge Fingerne i. De så trætte og uglade ut der de gik, de hang med Armene og likesom subbet med Benene, og Øinene så sløvt fra bleke hulkindede Ansigter. Og når de snakket var der en viss likeglad Slapphet i Tonefald og Bevægelser.

Derute ved Bygrænsen lå Kjæmpefabrikken rolig og lukket bak Jærnporten. Der steg ingen Røk fra de høie Fabrikpiper, der samlet sig Støv på Maskinerne, og der lå en besynderlig Gravstillhet over de svære Tomter og Bygg- ninger. Melkefabrikken, Uldspinderiet og Brygge- riet delte samme Skjæbne. Og alle de små Virksomheter, som fik sin Kraft fra Værket

hadde også måttet indstille. Byen lå i tætt Mørke om Kvældene.

Og Arbeiderne gik rundt og så med en viss slapp Interesserthet på Fænomenet.

Bare Aviserne hadde nok å gjøre med å skildre Elendigheten i alle dens Facer, med å agitere i den ene eller den anden Rettning, med å utklække Planer og nye Planer til Avværgelse av Nøden, til Stansning av Streiken. Bystyre og Formandskap hadde Ekstramøter og Ekstramøter. Byens Borgere diskuterte.

Men Johan Magnus sat rolig på sin Hybel og skrev og skrev. Han hadde kastet alle sine tidligere Planer pådør og tat fatt på noget ganske nytt. Og Billederne steg villig frem for hans indre Blikk, Situationer og Mennesker gled forbi gjennem hans Hjærne, somom de skulde passere ham i Virkeligheten. Han la Ark på Ark på den skrevne Bunke. Arbeidet øket under hans Hænder, han kjendte Varmen og Gløden i sin Sjæl.

Herregud, du blir Digter allikevel du, Johan Magnus! Du blir Digter lell du! Og han fløi op og ned på Gulvet, skar Ansigter og gestikulerte.

Det var Fest, det var Fest!

Og han likesom vokste under Arbeidet! Han

blev større, der han sat! Han fik slik Vilje og slikt et strålende Mot! Og han blev klar over sig selv.

Herregud for en uselvstændig Vindbøitel han hadde været! Slik en besynderlig Hentydning til Begyndelsen av et Menneske!

Men nu skulde denne Hentydning få folde sig ut. Å, han kjendte det, han så det på sit Arbeide! Nu skal du bli Digter Johan Magnus Beilegård! Og nu skal du bli Mand! Du har gåt uselvstændig og halvfjollet og ledd dig idiotisk forbi Mennesker og Ting du ikke likte. Nu skal du ville noget, for nu skal du bli Digter. Ja nu skal du bli Digter! Og han knippset sig selv på Næsen og gjentog det. Å, som han kjendte Kræfterne gjære i sig! . . .

Han hørte no Larm nede i Gaten — Rop og Leven av en hel Del. Han åpnet Vinduet.

Der yrte av Mænd som stormet frem dernede. Sværm efter Sværm. De var ophisset og snakket i Munden på hverandre, for frem under store Trusler. Det summet av Stemmer. Og Gaten var halvmørk, så de skimtedes som en urolig sort Masse.

Han skyndte sig, fik på sig Frakk og Hatt og gik ut. Han fulgte i samme Rettning som Sværmen gik.

Der var næsten ikke Lys i Gaten, bare en enkelt osende Parafinlampe et og andet Sted, der de hadde rukket å få sat op nogen, eller der de gamle ikke var blit fjærnet, dengang Byen fik elektrisk Lys. Så de drog frem i dunkelt Halvmørke.

Og Sværmen vokste og vokste. Det dundret av Tramp i de halvfrosne Gater. Der gjenlød av høirøstet Samtale, kåte og forbittrede Rop. Folk for rædde tilside, der Arbeiderne kom, Vinduer blev åpnet og Ansigter og Overkropper stakk ut.

Johan Magnus fandt nogen kjendte, og han spurte hvad det var.

Disse Helvetes Millitæra vel!

Andre kom efter i Halvsprang:

Dom har sendt hit en hel Underofficersskole til å arbe på Værket!

Ja! Lysværket vel!

Det er godt nok å skylde på det!

Vi skal kværke dom vi!

De snakket i Munden på hverandre, andpustne av Hastværket.

Der ser en å Milltærvæsnet er til!

Å er døm henne da? Å holder døm til henne da?

I Arbeiderforeningen vel! Dom ligger på

Salen der. Der ser en, å Arbeiderforeningen er forslags Hus!

Ned med Bøddeltjenesten! Det blev ropt foran og bak Johan Magnus på alle Kanter.

Ned med Militarismen!

Hurra! ra! ra! rrraaaa! Det steg som en vældig Storm, Ropene blev gjentat og gjentat, og Truslerne summet en om Ørene. Den umåtelige Sværm av Arbeidere drog fortere og fortere frem gjennem de mørke Gater.

Utenfor Arbeiderforeningen stod der som en eneste svart, urolig Mur av Folk — ikke bare Arbeiderne fra Værket. Nei, næsten alle Arbeidere i Byen var på Benene. Lysene blev slukkt i Gårdene omkring. Men i alle Vinduer som vendte ut til Plassen foran Arbeiderforeningen, ante en Folk som tittet ut.

Og Ropene og Larmen steg. En Rute knustes i Lokalet. En til. Og Hurraerne bruste som vældige Fanfarer.

Stopp! brølte en Stemme i Mængden, så den hørtes over allt andet. La os spørre dem først om de vil avstå fra å utføre sin skjændige Bøddeltjeneste. De er jo kommandert til det. La os stille dem Valget.

Ja! ja! Det er hørt.

Der blev lyttende stille en Stund. En kunde

tydelig høre, at Gangdøren blev sprængt, og at nogen klampet op Trappen til Samlingssalen. Det banket hårdt på en Dør deroppe. En Gang til. En Gang til. Mere intenst for hver Gang.

Og Mængden lyttet.

De hørte nogen rope som ind i et Nøklehull.

Så kom Klampingen nedover Trappen igjen. Et Gangvindu blev åpnet, og en ropte ut:

De har stængt sig inde! De er rædde!

Mængden:

Fyyyy!

En Stemme:

Hør dere deroppe — vil di vi skal dræpe dere, eller vil di reise godvillig?

En anden:

Skyt på os da vel! Skyt da vel!

Mange:

Ja skyt da vel! Skyt da for Fan!

Di har da vel Lauspatroner om ikke andet!

Nei døm har bare Træpatroner uten Krutt!

Hæhæhæ!

Fædrelandsforsvarerne har krøpet sammen og ligger og skjælver i Krokene!

Hæhæhæ!

Storm Døra da vel Gutter! Kom så stormer vi Døra!

Det bar som et helt Skred op gjennem Trap-

pen. Vindusruterne gik med svære Klirr, mens Glassbiterne fløi. Store Stormvær av Skrik og Hui og Spetakkel.

Johan Magnus stod på en Trapp like i Nærheten, og der for en Satan i ham:

Kamerater! ropte han, så høit hans Stemme kunde bære. Dere som sullter, fordi Elektricitetsværket står — dere som lir uforskyldt, fordi Værksarbeiderne, som har mye mer for Tiden end nogen av dere, lager en urimelig Streik... hvorfor er dere så dumme å gjøre fælles Sak med dem! De har ikke tænkt på dere, de! Det er dere det går utover... hvorfor protesterer dere ikke! . . .

Mere fik han ikke sagt, der stormet tre fire Stykker op Trappen mot ham, han måtte skynde sig å komme unna. Døren bak ham ga efter med et Brak, han kom ind i en mørk Gang, famlet sig indover og smatt ind i et Kott. Derinde krøp han sammen og sat med Hjærtet i Svælget og hørte på at de rumsterte og bandte og truet utenfor.

Endelig hørte han at den siste famlet sig ut igjen, arg og bandende.

Så blev det stillt i Gangen.

Men Levenet fra Gaten trængte helt ind til ham i Kottet, stærkere end før.

Endda sat han længe, før han turde glytte på Kottdøren. Så listet han sig lydløst ut i Gangen. Vinduerne i Gangdøren var knust, og han kiket forsigtig gjennem Hullerne . . . færdig til å smætte ind i Kottet igjen, såsnart der var nogen Fare.

Men —? Hvad —?

Joda, de sloss indbyrdes! Mand mot Mand! De brukte Næverne, de skjældte så Busta føk!

Det var ingen Sak da . . . . hvis vi hadde slik Løn som di!

Vi skulde leva som Grever vi da!

Det er inga Mening i å streike, når en har det så bra!

Å hold Kjæft! De hadde streiket di og hvissom atte di ikke var non Kjærringer . . .

Her går vi og sullter og eier ikke til Mat, fordi di vil væra Storkarer og leva flott i alle Måter!

Det er samvittighetsløst slikt, det er ikke god Arbeiderånd slikt!

Johan Magnus stod og godtet sig bak det sundslåtte Gangdørsvindu.

Da kom en Mand op på Trappen utenfor — og Johan Magnus tog etpar Skridt indover Gangen.

Men Manden snudde sig til Mængden:

Kamerater! ropte han.

Hold Kjæft!

Nei, hør nå! ropte Manden og gjorde sig lækker i Stemmen. Hør nå! Det er en Princip-streik vi har gåt til ute på Værket. Det er en Livssak for hele Arbeiderstanden, at den blir ført til Ende og ført til Seier. Og taper vi denne Gangen, så betyr det detsamme som en Knækk for hele den arbeidende Befolkning. En Knækk som ikke kan forvindes på lange Tider . . .

Det er hørt! Ja! Ja!

En sint Stemme:

Så mye samvittighetsløsere er det å begynde en sån Streik da vel!

Bravo—ooo!

Manden på Trappen blev ved:

Det er et Slag for vor fælles store Brodertanke Socialismen . . .

Å Fan i Socialismen!

Fy! Fyyy!

Fan i Socialismen, sier jeg! ropte Manden høiere. Det er inga Mening i at hele Byen skal li for slikt Jåls Skyld! Er'n på den Måten den store Brodertanken, så kan di stelle med den, hvem som vil for mig.

Bravo!

Ja på den Måten er'n! ropte en anden. De hadde ikke turt lægge ivei med denne Streiken, hvis de ikke hadde beregnet at vi også skulde komme til å li under den. Vi skulde tvinges til å hjælpe dem. Så hensynsløs er denne skjønne Brodertanken. Der var regnet med os.

Fy! Fyyy! Vældig Spetakkel en lang Stund.

La Millitæra væra ifre! Vil ikke di arbe, kan di gjøra det di vil. Men vi kræver bare at vi som vil arbe, får Lov til det!

Ja! ja! Fyy!

En Mand roper over alle de andre:

Dette er det skidneste jeg har været med på! At ikke Arbeiderne eier mere Solidaritetsfølelse!

Ja! Fy!

Vi har likesåmye Solidaritetsfølelse som di.

Men denne Streiken er uretfærdig og meningsløs, og det er hensynsløst mot os andre Arbeidere, at vor Sullt og Nød skal brukes til Springbrett for slikt!

Det er hørt! Bravo!

Klapping fra alle Vinduerne.

En Stemme som skjælver av Sinne:

Hvem var det som appellerte til Kapitalismens Hyldest?

Ned me'n! Ned me'n!

Ny Jubel fra Vinduerne. Bifald og stor Forbittrelse blandt Mængden.

En Vindusrute går, så Glassbiterne spruter. Og så skjærer en arg skingrende Kvindfolkstemme i:

Pollti! Å er Pollti henne ikvæld da! Mening i å kaste ut Vindøiane hos fredelige Folk!

En hånlig Stemme op til hende fra Gaten:

Å—å— hvad vil du med Pollti her da, Mor! Du fik nok samle døm sammen fra alle Kanter av Landet da!

Men Kvindfolket snærret arg:

Nå ser di å karer derre vækk herfra . . . ellers så ska jeg komma ner og få derre vækk, jeg, ska derre se! Mening i slikt . . . forstyrre Natteroa for Folk!

Stor Jubel.

Men nu kom virkelig Politiet . . . både ridende og tilfots, bestemte Stemmer befalte Mængden å gå hver til sit.

Og det var besynderlig som det hjalp — litt efter litt spredtes de og blev borte i Mørket.

Men Johan Magnus fandt det rådeligst å stå der han var, til han hørte de siste Skridt dø hen i den sene Kvæld.

Frøken Severa var forlovet.

Det var Samtaleemne over hele Byen nu om Dagen. De glemte Streiken for en Stund. Frøken Mågård var blit forlovet, og Partiet var så og så udmærket. Baron, Løitnant og stor Godseier i Sverige. Han var en voldsomt lang Fyr, og man så dem på Farten til enhver Tid — gående eller kjørende med Kammerherrens prægtige Forspand av brune Blodshester, gallonert Kusk på Bukken. Det var næsten somom de yndet å vise sig frem.

Og den ærværdige gammeldagse Hovedbyggning på Ly var festlig oplyst hver Kvæld.

Frøken Svera var forlovet.

Nå—ja — Herregud —! Det hænder såmange i disse Dage. Det vedkom ikke ham.

Og allikevel —! Det var somom en isnende Hånd hadde lagt sig om hans Hjærte! Han gik og frøs indvendig, og hans Lemmer var likesom stive og magtesløse. Somme-

tider kunde han bråstanse og stirre, stirre som i uhyre Rædsel — som om han netop våknet av en Dvale og pludselig så den uhyggelige Virkelighet like i Ansigtet.

Ja, det var sandt!

Å, det var somom han lå i den kolde Kiste og prøvde med Knær og Allbuer og Hænder å sprænge Låket op. Men over Låket hadde Jorden lukket sig. Hadde Jorden lukket sig for alltid!

Frøken Severa var forlovet — — —

Han drev rundt i Skogene langt utenfor Byen i de mørke Kvælder og Nætter. Ikke på Ski. Alltid uten. Og alle de Veier og Stier, som bar nogetslags Mærke efter Færdsel gik han. Og han lullet sig ind i de besynderligste Drømme og Stemninger. Om Frøken Severa! Han formelig grov og gramset sig op i Sjælen, så han næsten følte, hvordan Trevlerne fulgte med. Og nød det. Han dægget for sin Smerte, og han hånte sig selv for den. Og det raste raste! inde i ham, så Ansigtet fortrakk sig, og Øinene lyste som på en Gal.

Herregud, hvad vilde han nu hende! Hvad var det for en besynderlig fiks Ide, at han sån i årevis kunde gå og sværme for hende, som stod så høit over ham — som han alldrig

kunde nå op til! Hende som han knappt hadde talt med, siden de begge var Barn!

Og om hun vilde alldrig så gjærne selv, så var der et Svælg mellem dem, så han ikke kunde komme over til hende og hun alldrig til ham. Det hjalp ikke å pukke på ditt og pukke på datt — Forholdene og Livsvanerne de levde under var så skrikende forskjellige, så den ene umulig kunde finde sig tilrette hos den anden.

Hvad vilde han med hende!

Og hvad kom det ham ved om hun var forlovet hundre Ganger!

Han husket en blå Vårkvæld. De gik og snakket sammen, hun og han. Og de var likesom så nær hverandre. Han kjendte Varmen og Duften av hende. Det var som om hans Sjæl var like tætt ved hendes. Han syntes han kunde ta hende ind til sig, når han vilde. Og hun gik der så høi så lys og så deilig!

Nu var hun forlovet. Baronen gik lang og ulænkelig ved hendes Side. Baronen sat tætt indtil hende når de kjørte og hadde vondt for å ta Vare på Knærne sine.

Nu var hun kommet længre bort end nogensinde fra ham. Nu var allt lukket til.

Å, men han så hende for sig! Dette skjønne Legeme, dette gyldne, dype, alvorlige Blikk fra

to vidunderlig deilige Øine, som det var umulig å bestemme Farven på!

Å, han elsket, elsket og tilbad denne deilige Skabning — denne rene høimodige Sjæl! Det helligste han visste på Jorden! Aldrig kom nogen i Verden til å holde slik av hende som han.

Og nu eide en anden hende.

Men Hatet, Hatet vokste i Johan Magnus! Hatet mot allt det som hørte til derover på Solsiden.

Der var trommet sammen stort Borgermøte i Festiviteten for å drøfte, hvad der var å gjøre for å få Ende på den ødelæggende Streik. Hele den store Sal var pakkende fuld av Folk — Kvinder og Mænd av alle Stænder. Nede i Salen sat de klæmt like ind på hverandre, der stod fuldt i alle Gangene mellem og omkring Bænkene, og på Galleriet sat eller stod de Hode ved Hode. Og det flotte Festivitetslokale hadde fåt et besynderlig broket og hverdagslig Præg av disse mangeslags Mennesker som for det aller meste hadde Yttertøiet på.

En hel Del av de streikende Arbeidere var også møtt op og stod i Klump ved Døren.

Det var Byens Ordfører Advokat Vetlesen, som ledet Møtet, og der blev snakket meget av mange utover Aftenen.

Rent tilfældigvis hadde Johan Magnus kommet til å gå dit — det var hans Far som hadde spurt om han ikke hadde Lyst til å følge med ham. Og nu sat han der vedsiden av sin

Far, pakket trykkende hett ind mellem to tykke Vinterfrakker — en på hver Side — og hørte på og både ærgret og moret sig over allt det håbløse Tøv som kunde sies ved en slik Anledning. Herregud det var jo somom en liten søt Kattunge skulde sitte på Bagen og slå hjælpeløst ut i Luften med små bløte Puselanker mot en Bjørn som holdt på å sluke den i et Glæffs.

Og uten at han egentlig var klar over det, hadde han forlangt Ordet.

Der var mange foran ham endnu, og han sat som på Nålespisser og var nervøs og spændt .... mens de talte og talte omkring ham, uten at han længer kunde opfatte hvad nogen av dem sa. Han hadde aldrig optrådt på offentlig Møte før .... hans Far sat vedsiden av ham .... og deroppe ved Tribunen sat Kammerherren.

Og! . . nei! . . han var ikke længer istand til å huske, hvad det var han hadde tænkt å si! Men . . . men Ordet hadde han forlangt! Ordet hadde han forlangt ....

Nu ropte Advokat Vetlesen hans Navn!

Hr. Beilegård! sa han høit og tydelig.

Skulde han frafalde?

Nei det var alltfor flaut.

Han stod opreist, halvt indeklæmt mellem sin

Far og Snekker Salvesen. Han stod opreist og så utover de mange Hoder. Deroppe sat Kammerherren firskåren og trygg, og det lille fine Smil lekte næsten umærkelig om de smale energiske Læber.

Han så sig om endnu engang, det var somom det vimret for Øinene.

Hm. . . . .

Mine Damer og Herrer . . . . Stemmen dirret lett. Alle Øine så på ham. Det var vist galt, at han hadde sagt mine Damer og Herrer.

Mine Damer og Herrer . . . . Så til . . . ! han hadde gjentat det . . . . Hans Far sat og så ængstelig på ham. Han tog sig fort til Hodet.

Jeg vil . . . . Vi er kommet sammen her for å lægge Planer og lage Resolutioner og rette Henstillinger . . til Per og Pål . . ianledning av en Streik som vi allesammen er skjønt enige om å karakterisere som i høi Grad ødelæggende for Byens Trivsel . . .

Det gik jo kjækkt! Og han følte sig ovenpå.

Og mange Ord har flytt, mange Forslag til Resolutioner og Henstillinger er blit sat frem. Men allt like hensigtsløst, like fåfængt og ørkesløst. Hele Møtet er bare det, at en stor Samling alvorlige Mennesker er kommet sammen

for å fægte med Armene etpar Timers Tid — fægte håbløst med Armene i tomme Luften ianledning av en stor Fare som ingen av dem kan gjøre for fem Øre til å avværge . . . .

Der blev Bevægelse i Salen. Alle Øine stirret i stor Forbauselse på Johan Magnus, enkelte mumlet halvhøit og forarget.

. . . . Hvorfor? Jo, fordi allt det som er blit sagt og foreslåt, røber en håbløs Mangel på Forståelse av, hvad det er vi står overfor.

Det vi er Vidne til nu om Dagen her i Byen, er ikke en Kamp om non Øre mer eller mindre i Timen. Det er et Ledd i den Krig som vil bli bittrere og bittrere for hver Tid utover. Det er den Klasse Mennesker som gjennem alle Tider har følt sig underkuet og trampet på . . . det er den som har reist sig. Ikke bare til Motstand, men til Undertrykkelse. Det er ikke længer bare Ønsket om å forbedre sine Kår, gjøre det lettere for sig å leve, som driver dem. Det er kanske minst det. Nei, deres inderste Drivfjær er Hatet . . . Hatet mot dem som har trykket dem ned. Og det Kampen først og fremst og sist gjælder er å knuse dem. Og der er mange Ting som tyder på, at det skal lykkes. Våbnene har De selv stukket dem i

Hænderne. De har først og fremst skaffet dem Stemmerett. Dernæst har De hjulpet dem til å skaffe sig ialfald såpas Oplysning, at de har fåt Øinene op for, at de er en tilsidesat og overset Klasse.

Det er Konsekvenserne av det, som melder sig nu. Det er klart at en Klasse som har vænnet sig til å se på sig selv som likeså værdifulde Mennesker som de andre, også kræver de samme Rettigheter. De har de i alle de Ting som angår det offentlige Styr og Stell. Arbeiderens Stemme veier akkurat det samme i Bystyre, i Valgurne, ja i selve Stortinget, som det Embedsmandens Stemme veier. De er vandt til at deres Ord er likeså meget værdt i det offentlige Liv. Hvorfor skal de ikke ha samme Rettigheter, når det gjælder de Herligheter som er skapt.... eller de selv er med om å skape.... til Menneskeslægtens Underhold.

Her er det de føler sig tilsidesat og blodig mishandlet .... Med rette eller urette .... de har iallfald vanskelig for å skjønne, at den som opfinder Maskinen er en nyttigere og langt mere uundværlig Samfundsborger end hver en av dem som står og passer Maskinen .... Her er det de føler sig tilsidesat, og her er det de agter å ikke alene ta sin Mon igjen, men

også å ta Hævn over dem som i Århundreder har holdt dem nede.

Og sin Kamp fører de på mange Måter.

Dennegangen er det alltså en Streik vi står overfor. Det er et krasst og kraftig Våben . . . og tilsyneladende det værste. Iallfald er det ingenting som slik kan lamme og tilintetgjøre allt Tiltak, all Foretagsomhet som disse stadige Brytninger mellem Bedrifterne og deres Arbeidere. Og . . . heller end å langpine ihjæl Industrien ved Streiker og slikt for å nå frem til det endelige Maal vilde jeg vælge å gjøre Revolution, ta Bedrifterne i Besiddelse med en Gang. Da kom det da iallfald ikke til å gå så sørgelig utover Arbeiderne selv og deres nærmeste . . . . Forutsat at Ordningen med Statens Overtagelse av Bedrifterne virkelig vil vise sig å være så kjækk som Arbeiderne tror.

Ellers skulde der jo ikke egentlig ligge nogen større Fare for Industrien i det at Arbeidernes Krav på rummeligere Kår stiger. Jo større Industri des større Trang til å få et kjøpedygtig Folk. Og det vældige Flertal av Befolkningen er jo Arbeidere. Alltså står Industrien sig på å ha en Arbeiderbefolkning som har Råd til å kjøpe. Ja, jo flere Penger Arbeiderbefolkningen har om Hænder, jo lettsindigere er den med

dem. En Arbeider i gamle Dage som tjente femten Kroner Uka, betænkte sig længer på å kjøpe et Speil til en Krone end en Arbeider med femti nu om Dagen vil studere på om han skal kjøpe et til hundre. Så det er ingen Fare for Industrien i det å lægge på Priserne i Forhold til det Arbeidsutgifterne stiger. Arbeidsløn og Priser på Industriprodukter regulerer hverandre.

Alene den Ting skulde kunne avskaffe Streiken. Iallfald har Arbeiderne værre Våben ihænde end den.

De har Stemmeretten, og de har den kompakte Masse: De kan bestemme Lønssatserne fra høieste Hold. Jeg har forresten nævnt at det ikke først og fremst er Lønninger og slikt det gjælder for dem. Det er å knuse den Fiende, som de kalder Overklassen. Deres Optræden er en seig og takktfast Marsch mot et forjættet Land i det fjærne, der de selv rår, og der de andre pent får finde sig i å danse under Slavepisken.

Som det nu er, har Arbeiderne fuld Rett til å være med å bestemme over, hvordan den høiere Almenskole skal indrettes, hvad Amtmand Sølvsbergs Barn skal læse der, osv. Men sine egne Barn får de ikke ind der . . . iallfald blir

det rent undtagelsesvis. Er det no rart da, om de kommer til å hate den Skolen, og at de gjør sit til å dra den ned. Den Linje kan de forfølge. De kan dra vort Skolevæsen ned. De kan bare skaffe den berømmelige fælles Skole for alle Samfundets Barn. Dermed kan de få git Nådestøtet til allt det de kalder Overklasse. Dermed kan de også få allt det som heter Åndsarbeide sat i Slavekår. Og den grå Seminarisme skal komme til å bre sig og dominere som alldrig før.

Det Kampen til syvende og sist står om, er noget langt vigtigere end de non Øre mindre eller mer i Timen til non Arbeidere . . . Kampen gjælder, enten Arbeidsklassen skal løftes op, eller det er de andre som skal dras ned. Og det er hele det samlede Demokrati som er vore Fiender. Ja det er mere, det er allt det som heter Stræberi og Valgfjæsk. Arbeidernes begeistrede Fremmarsch i Tro på Idealerne, båret av Hat til allt det som er av Overklassens Væsen, foregår under fuld Musik av fjæskende Stræberseminarisme og med bukkende, krypende Valgkandidater til begge Sider. Ingen har Mot og Ansvarsfølelse nok til å se, at der trampes brutalt og skånselsløst hen over det som er ryddet og bygd i hundre År.

Vi har den almindelige Stemmerett. Det vilde kanske betydd at vi stod længre tilbake som Folk, om vi ikke hadde hat den . . . . ja, det vilde rent klinge underlig om nogen skulde snakke om at vi burde ha noget andet. Men det er sikkert, at den Dag den blev git, da åpnet man for en stor og farlig Foss, som brøt stri og uimotståelig utover Landet og la meget under Vand. Kulturens Høider nådde den ikke op til. Men nu har den ligget og suget og ætt så længe ved Foten av Bakken, at den snart har gjort Grunden til opløst Lere. Der er Fare for at det en vakker Dag glir ut, og Høiderne forsvinder i Dyndet.

Men da er det Valgfjæsket som har Skylden. Disse bukkende sliskende Samfundets Kellnere med Servietten over Armen og en tjenende Finger til allt det som heter Folket . . . . bare, bare de kan få den høit eftertragtede Drikkeskilling.

Det vi trænger her er Mænd. Ikke bukkende Valgkandidater av alle Kjøn. Vi må ha Mænd som tør si sin Mening. Og fremforallt må Arbeiderne ha en Mand som kan fortælle dem, at de trænger en viss Midlernes Fordeling, at det er ikke ved å kutte Hodet av Samfundskroppen de skal frem. At skal det de stræver

for bli til Gagn, så er det sig selv de må begynde hos. La dem kjøpe en Bog eller et pent Billede til sit Hjem for sine Overskud . . . istedetfor å øde det til Drikk og Råskap. Da vil de få Sans for Skjønhet. Og Deres Kamp vil se sit Mål i å komme frem til mere Skjønhet, mere Menneskelighet. Og da vil ingen mere frygte for deres Fremmarsch.

Han gik og drev opi Åsen. Han vadde i nyfalden halvfrossen Sne til langt over Anklerne, og Mørket lå gråt og snetungt mellem Træstammerne. Det var halvkjølig og surt, og han småfrøs på Benene.

Han gik og drev og han tænkte på mangeslags Ting.

Han hadde skrevet til Frøken Severa. Han hadde skrevet til hende! Et langt meningsløst Brev. Han hadde tigget og bønfaldt hende på sine Knær. Han hadde lagt all sin sindssvake Kjærlighet til hende frem for hendes Fødder. Hele sin besynderlige Sjæl hadde han vrængt for hende. Idethele hadde han utlevert sig så helt og så grundig og så latterlig som det var mulig å få gjort det.

Og nu var det ikke Kjærligheten længer som pisket ham, nu hadde han glemt allt for Skammen.

Han hadde skrevet til Frøken Severa!

Og nu sat hun lænet tryggt tilbake i Hr.

Baronens lange Skjænkel av en Arm og lo, lo! De to forlovede sat med Johan Magnus's Brev mellem sig og moret sig kostelig.

Han bråstanste, det for koldt over Ryggen hvergang han kom til å tænke på det. Han kunde bli stående lange Stunder og fægte sanseløst i Luften med Stokken og stirre med vildt forgræmmet Ansigt.

Tænk at . . .! Å Herre Gud for et Naut!

Så skjøt pludselig en varm Stråle av Glæde op i ham:

Han hadde sendt sit Manuskript til Helge Varde! Han hadde jo færdig en hel stor Bog, og Manuskriptet var hos Helge Varde!

Jo, at det var godt! Det var ikke Tvil om andet end at det var godt!

Han visste så udmærket godt, hvad Helge Varde vilde si om ham. En ny Digter er ståt op iblandt os. En ny Digter som Nationen da gudskelov kan være tjent med. Gud, som det skulde bli en Glædesdag, når Helge Vardes Brev endelig kom!

Jo! Han var sikker på sig selv! Han var urokkelig sikker på, at Bogen var god! Han var såpas moden nu, at han skjønte, enten det var godt eller dårlig, det han laget. Bogen var god den! . . .

Kanske . . .!

Kanske Frøken Severa hadde fortalt Kammerherren også om Brevet. Kanske det hadde været Underholdning ved Aftensbordet. Otto og Ragnar . . . Det vilde komme ut over hele Byen!

Han blev het! Han stod. Og han blev kold over hele Kroppen.

Han kom nedover til Elvedraget, tumlet omkring som i enslags Ørske. Det suste stort og vassent etsteds dernede mellem Trærne og Stenene. Det var mørkt, uhyggelig mørkt nede i Dypet. Og Dysterheten tog hans Sanser og Sind.

Der kom en på Ski nede i Skogtykningen. En lang mørk Skikkelse, og det smaldt nu og da av Skiene og slarket i Bretterne, når han kom ut på selve Veien. Endda Laget av den lette Sne som var kommet ovenpå den andre for etpar Dage siden, var nokså tykkt.

Skiløperen kom opover. Men det gik sent og ustøtt, og han kavet svært med Stavene. Der stupte han! Jøsses for en Klodrian!

Johan Magnus blev stående og se med en viss Interesse på Manden, der han lang og ulænkelig stavret sig opover, mens Skierne rettsomdetvar vilde gli den andre Veien for ham.

Han blev stående, helt til Manden kom forbi ham . . . halvt med Ryggen til, men så han allikevel kunde se ham.

Jøss, det var jo Baronen!

At han gik her alene . . . og på denne Tiden!

Og slik ei Kløne han var til å gå på Skir!

Han stod og så efter ham og han godtet sig!

Åjo! Han skulde lære! Han var Nybegynder udi den ædle Sport, og han vilde ikke ha at nogen skulde se på hans hjælpeløse Forsøk.

Der datt han igjen! Gud, som han hadde vondt for å samle Skjækerne sammen og komme sig på rett Kjøl igjen! Johan Magnus hikstet indvendig av kisteglad Latter.

Og Hatet vokste i ham, som han stod der og så. Hatet mot ham som hadde tat hans Elskede fra ham.

Han stod og så og så.

Han blev mer og mer interesseret, han rettet sig litt efter litt, hans Pupiller videt sig ut, Musklerne strammet sig. Han stod der stiv med knyttede Næver. Og han stirret i likblek Forvildelse efter den lange mørke Skikkelsen, som bare såvidt kunde skimtes mellem Trærne deroppe på Veien.

End om han . . .!

De var alene her han og han . . . Der

færdedes ingen her på denne Tiden . . . Veien fulgte Elvedraget hele Tiden opover. Sommesteds skrådde det stupbratt like lukkt i åpne Stryket . . .

Han begyndte å gå. Ganske sagte. Og Skridtene fik noget besynderlig kattagtig ved sig. Hænderne krummet sig utover med sprikende Fingre, og han stirret stirret som tryllebundet til Skikkelsen deroppe mellem Trærne. Ganske sagte fulgte han efter Manden, anspændt, og han kjendte han skalv i Knærne. Passte hele Tiden på å holde sig i samme Avstand fra ham.

Og Baronen kavet og stred og småsnublet opover.

Nu begyndte han å nærme sig de farlige Steder.

Johan Magnus tog til å skjælve for Alvor. Han måtte stanse, så skallv han.

Der stanset Manden deroppe også.

Tænkte han å snu?

Nei, nu gik han igjen.

Og Johan Magnus fulgte efter.

Baronen skjønte visst, han var forfulgt. Han stanset den ene Gangen efter den andre, og så sig visst om. Han blev nok mer og mer usikker . . .

Der bøide han sig ned.

Han løste nok av sig Skiene. Han banket

Sneen av dem, blev længe stående med dem rett op og ned.

Var han ræd mon?

Johan Magnus likesom sprang etpar Skridt frem.

Og forsørge mig! . . . der slængte Manden deroppe Skiene og styrtet tilskogs!

Aj aj! Johan Magnus satte opover, fægtet vildt med Armene og utstøtte rene Indianerhyl.

Men nu kom Baronen frem på Veien igjen et langt Stykke nedenfor, og Johan Magnus hørte på, hvordan hans Skridt blev længer og længer borte i forfærdelig Fart nedover Veien.

Han slog sig på Knærne og lo.

Indtil han likesom sanset sig, og blev sittende på en halvt nedsnedd Stubbe ved de efterlatte Skir og stirre fremfor sig med et underlig Blikk.

Han hadde ligget og rørt og drømt noget underlig Sludder om en svær Mand som drog og drog i ham og vilde ha ham ned i Elvestryket. Han syntes Manden holdt fast i ham endnu . . .

Johan Magnus!

Ja . . . da! Han slog Øinene op og så litt forundret på Moren som stod over ham.

Hm . . . . det var vist allt langt på Dag, det var helt lyst i det lille firkantete Værelset, og Vintersolen stod rett på den nedrullede lysegrå Gardin, så Vindusrammen tegnet sig skarpt.

Her er kommet et Telegram til dig, Johan Magnus! Moren visste ikke rigtig enten hun skulde være forskrækket eller . . .

Et Telegram . . .? Han var lys våken, fik Telegrammet og rev det op.

Der er et Brev også, sa Moren.

Det la han tilside, mens hans læste Telegrammet. Og Moren stod over ham og var spændt på hvad det var.

Da spratt han høit op i Sengen, viftet og viftet i Luften med Telegrammet, og han brølte av Glæde.

Deres Vei er åpen! sa han. Deres Vei er åpen! Hører du det Mor!

Og Moren kom nærmere, med et Smil, somom hun ikke længer var sikker på at Gutten var rigtig klok.

Johan Magnus var strålende.

Det er Helge Varde som sier det, skjønner du Mor! Det står her i Telegrammet! Deres Vei er åpen!

Moren måtte også se.

Hun blev blank i Øinene, det lyste stollt i det slitte Ansigtet.

Og Johan Magnus la ut:

Du skjønner, det skal bli andre Boller nå, da ser du Mor! Du skjønner det liksom skal bli hyggeligere å væra Mora mi herefter!

Og Moren fik Tårer i Øinene.

Ja, det var da rigtig hyggelig, at det kunde bli til noget med denne Skrivinga di! Og din Far og jeg som har været så rædd for at det skulde bli din Ulykke . . .

Men jeg har været sikker jeg, ser du! . . . Nå ska jeg rive i ny Kåpe på dig Mor! Nå ska du få allt det du vil ha! Og Far skal

få Frakk og . . . Det blir Velstand her nå skjønner du.

Jo . . . Moren skjønte det, og hun gik leende ut til Telegrafbudet med Kvitteringen.

Nei! nu kunde han ikke ligge længer, han måtte . . . Store, store Gud! . . .

Han opdaget Brevet. Ja det var sandt . . .! Han hadde næsten glemt det.

Det var et almindelig lite hvitt Brev, Utenpåskriften stor og litt kantet, Femøres Frimærke og stemplet her i Byen.

Han husket Optrinet igår! Han blev het!

Han åpnet det ved å stikke Fingeren ind i Bretten.

Hvad . . .! Severa! Jovisst! Din Severa stod det under. Din Severa!

Kjære Johan Magnus! Mange Takk for dit Brev! Jeg har læst det både med Glæde og Interesse, og jeg har tænkt meget over det. Jeg vil gjærne tale med dig, og jeg er der vi skiltes for litt over fem År siden Klokken ni imorgen Aften. Takk igjen! Din Severa.

Din Severa! . . .

Han lænet sig tilbake, og han lukkte Øinene. Det strømmet varmt og godt igjennem ham av Glæde. Din . . . din Severa!

Så stod han op. Han klædte sig på langsomt

og likesom dvælet mellem hvert Plagg. Lukkte Øinene og hvisket hendes Navn for sig.

Da han kom ut til Moren og spiste på det lille firkantete Bord i Kjøkkenet, var han stille og fortænkt. Hans Glæde var ikke støiende længer. Han hadde bare slik Lyst til å ta Morens Hode mellem Hænderne og si hende nogen gode Ord i Øret.

Han gik en lang Tur opover Åsen.

Først utpå Eftermiddagen kom han ned i Byen igjen.

Der stod svart av Folk nedover hele Gaten ved Narrefoss Tidendes Redaktion, da han passerte forbi. For det allermeste Arbeidere, og de snakket høirøstet i Munden på hverandre med besynderlig opskakede Ansigtsuttryk. Der lød Beklagelser og forbitrede Utrop om hverandre, litt på Avstand stod nogen Kjærringer og korset sig og bar sig og var rent på Gråten.

Johan Magnus hadde først tænkt å gå forbi. Men så fik han høre Kammerherrens Navn og blev nysgjærrig. Han stanset op og arbeidet sig ind i Mængden.

Hvad er det som står på her da?

Nogen Arbeidere fra Værket svarte.

Kammerherren er gåt konk vel! Kammerherren er konk!